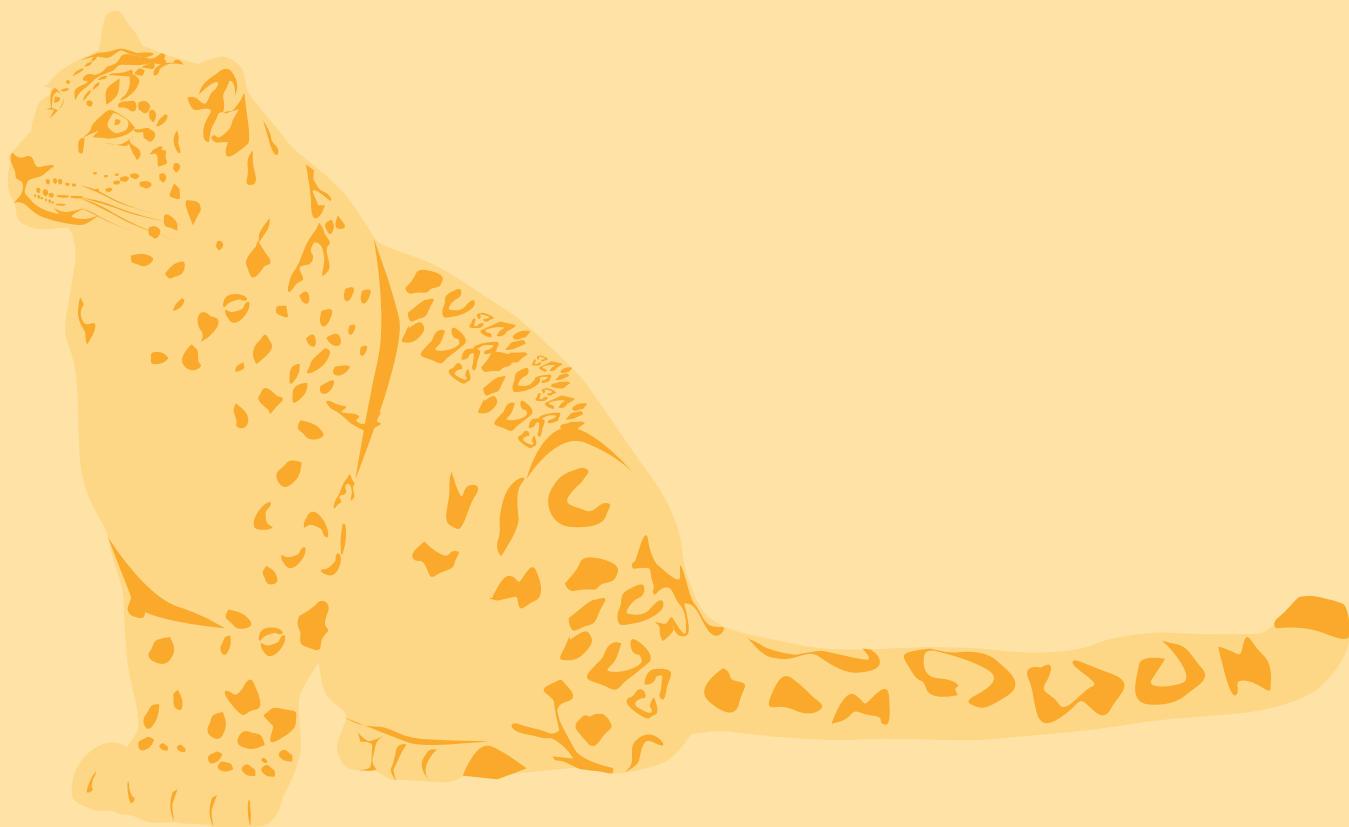

Výroční zpráva 2009

Obsah

Úvodní slovo ředitele	3
Za Vladimírem Mikulicou	4
Zoologické oddělení	5
Činnost zoologického oddělení	6
Veterinární péče	11
Výživa a krmení	13
Blanka — nejstarší zebra	15
Chov mandrilů rýholících	16
Nilgau pestrý a jeho chov	18
Odchov koček rybářských	20
Prvoodchov levharta sněžného	21
Využití kamerových systémů	24
Vývoj zdravotního stavu a inseminace Delhi	25
Zpráva o projektu Pesisir Balikpapan, 2009	27
Stavy zvířat k 31. 12. 2009	30
Odchovy	42
Ekonomické oddělení	44
Činnost ekonomického oddělení	45
Provozně-technické oddělení	48
Činnost provozně-technického oddělení	49
Vzdělávací a propagační oddělení	55
Činnost vzdělávacího a propagačního oddělení	56
Adopce zvířat	67
Living together — kampaň EAZA 2008/2009	74
Personální obsazení	77
Údaje o zoo	79

Úvodní slovo ředitele

Rok 2009 byl pro nás všechny jistě dosti náročný, a to jak v osobních životech, tak i v celospolečenském dění. Vládní bezvládní, strašák ekonomické krize a její následný nástup se silně projevil i v naší zoo. Boj o finanční přežití nás silně vyčerpával a vyčerpával. Úsporná opatření nejen v investičních akcích, ale především v provozních rozpočtech nás zabrzdila v nastaveném vývoji z minulých let. I přes tyto nepříznivé faktory jsme se snažili neomezit hlavní činnost zoo, především v péči o zvířata, a co nejméně omezit návštěvníkový servis. Myslím, že se nám to podařilo i díky mírně zvýšené návštěvnosti oproti roku 2008.

Věřím, že nepříznivé období nás opustí a budeme se moci věnovat rozvoji zoologické zahrady naplno, tak abychom mohli rozvíjet naše chovatelská zařízení a zkvalitňovat chov všech zvířat naší zoo. Hlavní akcí tohoto roku bylo otevření venkovních výběhů pro velké kočkovité šelmy, kdy odměnou nejen pro nás, ale hlavně pro návštěvníky bylo narození prvního mláděte levharta sněžného a dvou levhartů mandžuských.

Do budoucna bych jako nový ředitel přál zoologické zahradě nejen mnoho příznivců, návštěvníků a odchovů zvířat, ale hlavně stabilní zájem zřizovatele – města Ústí nad Labem o tuto jednu z domén města. Máme zde nádhernou kolekci zvířat se skvosty, jakými se pyšní největší a nejprestižnější zoologické zahrady světa. Vzali jsme na sebe závazek, který nelze opustit ani odložit do útulku jako nechtěné štěně či kotě, závazek zachovat zoologickou zahradu dalším generacím tak, aby byla přínosem a splnila svoji hlavní funkci – zachování ohrožených druhů naší i exotické fauny a udržení biodiverzity.

Rád bych poděkoval všem, návštěvníkům, sponzorům, adoptivním rodičům a hlavně všem zaměstnancům, pro které je Zoologická zahrada Ústí nad Labem srdeční záležitostí, za jejich přízeň, za jejich podporu, za jejich patriotismus.

Na závěr bych ještě rád poděkoval a popřál hodně zdraví, štěstí a osobních úspěchů předcházejícímu řediteli Mgr. Tomáši Krausovi, který vedl Zoologickou zahradu Ústí nad Labem od roku 2005 do června 2009.

MVDr. Václav Poživil

Za Vladimírem Mikulicou

Sepsal MVDr. Petr Skalka

Dne 16. září roku 2009 zemřel MVDr. Vladimír Mikulica, CSc., první ředitel Zoologické zahrady Ústí nad Labem po sametové revoluci.

Vladimír Mikulica se narodil 15. dubna 1947 v Brně. V roce 1972 absolvoval Veterinární fakultu Vysoké školy zemědělské (nyní Veterinární univerzita) v Brně. Ze zájmu o kynologii se stal vojákem z povolání. Sloužil na Grabštejně ve vojenském výcvikovém středisku pro služební psy. Jeho zkušenost s domácími psy i studium divokých psovitých šelem daly základ pro knížku Poznej svého psa. Etologicky zaměřené dílo vzbudilo v odborných kruzích zaslouženou pozornost.

V hodnosti kapitána Vladimír demobilizoval a nastoupil jako patolog do zoologické zahrady ve Dvoře Králové. Záhy se vypracoval v erudovaného odborníka, a tak vyšetřoval i materiál z jiných zdrojů, než byla zoo. Jako téma své kandidátské práce si vybral etologii nosorožců, problematiku komplexně zpracoval a práci obhájil.

Ze Dvora Králové Vladimír odešel pracovat jako zoolog do Podkrušňohorského zooparku v Chomutově, kde ho zastihl konec roku 1989. Na výzvu pracovníků Zoologické zahrady Ústí nad Labem se přihlásil do výběrového řízení na místo ředitele, uspěl a toto místo zastával následujících sedm let.

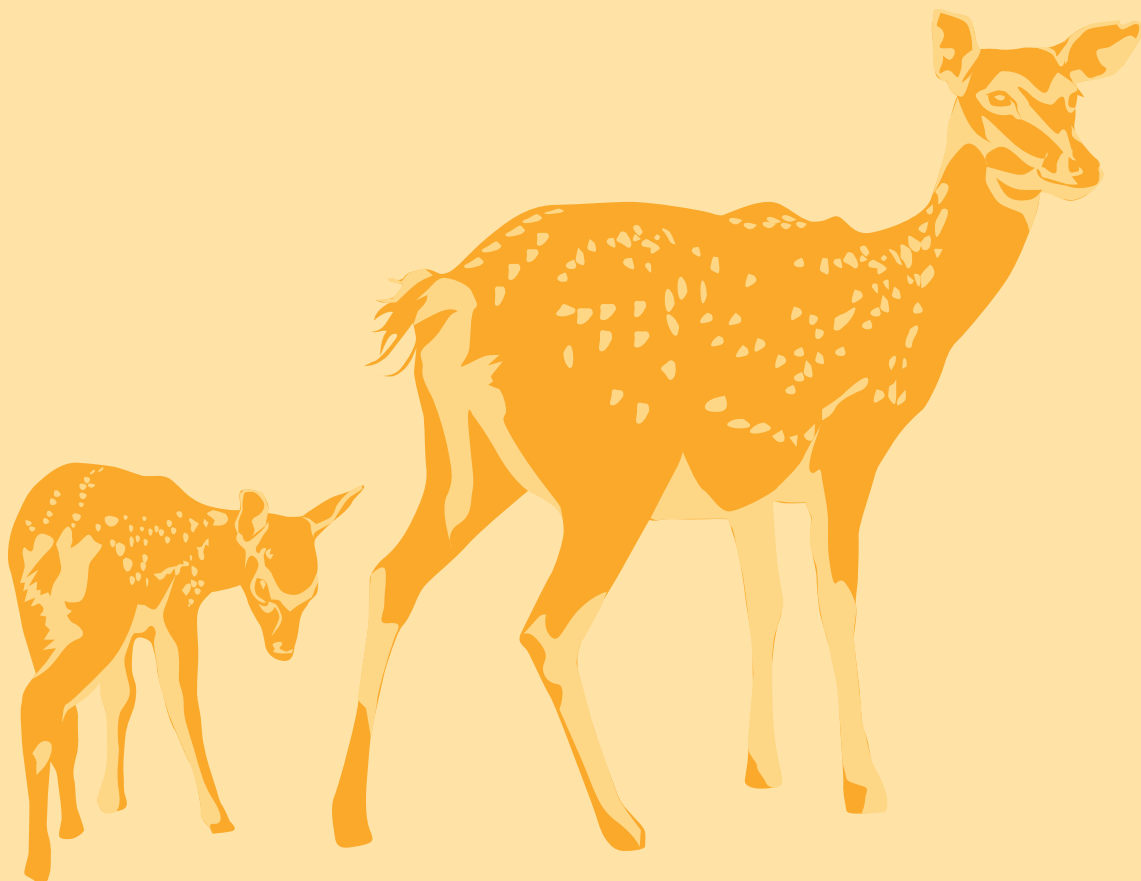

Nebyla to lehká doba. Vše se měnilo – legislativa, správní orgány i mezinárodní vztahy. V zoo Vladimír zdědil řadu rozestavěných staveb, z nichž část byla koncipována jako megalomanské objekty bez naděje na dokončení. Vladimír se vyrovnal se všemi problémy se ctí. Co bylo možné, dokončil, řadu nových expozic vymyslel a dovedl ke zdárnému konci. Navázal kontakty se zahraničními zoologickými zahradami a jeho přičiněním se do Ústí dostala zvířata, z nichž některá nebyla nikdy předtím v zahradě vystavována (anoa nížinní, pandy červené...). Když

Vladimír v zoologické zahradě končil, předával konsolidované zařízení moderního vzhledu a způsobu práce.

Vladimír odešel ze zoo na vlastní žádost. V následujících letech se věnoval soukromým projektům a cestám do exotických zemí, kde poznával život zvířat v jejich domovině. Těžká nemoc ukončila jeho život v 62 letech.

Vladimír Mikulica zanechal v Zoologické zahradě Ústí nad Labem svůj nesmazatelný podpis, na který nesmí být zapomenuto.

Zoologické
oddělení

Činnost zoologického oddělení

Ing. Petra Padalíková

Hlavní investiční akcí roku 2009 byla rekonstrukce venkovních výběhů pro levharty a tygry. Tři zastaralé klecové výběhy byly zdemolovány a na jejich místě vznikly tři nové prostorné výběhy s přírodním substrátem a vegetací. Stavba byla dokončena a slavnostně otevřena na zahájení letní sezony na počátku dubna. Završilo se tak šestileté období úprav největšího pavilonu ústecké zoo. Nové výběhy zásadním způsobem přispěly ke zvýšení welfare chovaných zvířat a návštěvníkům poskytují nerušený pohled na šelmy přes velkoplošná skla (**foto 1**).

Podařilo se také zrekonstruovat část Bornejského pavilonu, která dříve sloužila mandrilům rýholicím. Tuto část jsme se rozhodli uzpůsobit k chovu orangutaního samce Ferdy, který do naší zoo přišel v roce 2002 během ničivých povodní v Zoo Praha. Ferda patří ke kultovním zvířatům naší zoo a v letošním roce oslavil dovršení věku čtyřiceti let. Úprava části pavilonu také zvýšila komfort chovné skupině orangutanů bornejských, kteří se doposud s Ferdou museli dělit o venkovní výběh.

V porovnání s loňským rokem došlo k poklesu počtu chovaných druhů o celkem 13 taxonů. Pokles byl způsoben zejména úhynem přestárklých jedinců druhů, se kterými v dlouhodobé koncepci již nepočítáme (mýval jižní, kočka bažinná, ocelot velký, želva indická apod.), a zčásti také ukončením chovu druhů dlouhodobě chovaných pouze v zázemí bez perspektivy zařazení do reprodukce (krokodýl čelnatý, užovka obrovská, husice egyptská apod.). K 31. 12. 2009 naše zoo chovala celkem 207 druhů zvířat. Počet jedinců se nepatrně snížil – ke konci roku jsme chovali celkem 997 kusů zvířat. V rámci mezinárodní spolupráce naše zoo participovala na 32 Evropských záchranných programech (EEP) a chovala 14 druhů, pro něž je vedena Evropská plemenná kniha.

Mezi nejvýznamnější odchovy roku

2009 patří narození samičky **levharta sněžného**. Jedná se o první odchov tohoto druhu v historii ústecké zoo. Velkou měrou k tomuto úspěchu přispěla skvělá spolupráce s kolegy ze Zoo Jihlava. V loňském roce jsme si s jihlavskou zoo vyměnili chovného samce. Původní samec Makan strávil se samicí Nimou dvě chovné sezony, avšak bez úspěchu v podobě narození mláďat. Důvodem byla nezkušenost obou mladých zvířat. Prověřený samec Salwin, který přišel z jihlavské zoo koncem roku 2008, splnil svou roli na jedničku. Změna byla prospěšná i pro Makana, který v Jihlavě zplodil se zkušenou samicí také jednoho potomka.

Neméně významnou událostí v pavilonu šelem bylo také narození dvojčat **levharta mandžuského (foto 2)**. Tento nejohroženější druh levharta se letos rozmnožil pouze ve třech dalších evropských zahradách (zdej ISIS). Matka mláďat Kiara je v současné době z genetického hlediska nejcennější samicí v Evropském chovném programu, neboť její rodiče pocházeli přímo z odchytu ve volné přírodě.

V průběhu roku se nám nevyhnula také smutná událost v podobě náhlého úhynu dvou mladých samic **lva konžského**. Pitva prokázala virovou nákazu kočičí panleukopenií.

Jednalo se o zmutovaný kmen, proti kterému momentálně neexistuje žádné očkování. Onemocnění probíhalo perakutně a zvířata nereagovala na podpůrnou léčbu.

Změny nastaly také v kolekci malých koček. V průběhu roku uhynul starý samec **ocelota velkého** a posléze také poslední **kočka bažinná**. Chovatelské zařízení je značně zchátralé, a tak chov těchto druhů nebudeme v dohledné době obnovovat. Perspektivními druhy zůstávají **kočky slaništní** a **kočky rybářské**. Pro první jmenovaný druh byla v průběhu roku zrekonstruována samostatná voliéra s přílehlou vnitřní ubikací. Mladý pár koček

rybářských byl sestaven v loňském roce a letos na jaře jsme se dočkali prvního odchovu. Všechna tři narozená mláďata zdárně prospívají. Jedná se také o první odchov tohoto druhu v historii naší zoo.

V pavilonu starosvětských primátů došlo k pozitivnímu vývoji ve skupině **mandrilů rýholících**. Samec Albert pobýval ve společnosti čtyř samic od roku 2005, do reprodukce se však nezapojil. Zlom nastal v březnu letošního roku, kdy se narodilo první mládě samiči Jarmile (**foto 3**). Do konce roku pak porodila i další samice a na konci roku zcela nečekaně opět i samice Jarmila. Doba mezi dvěma porody se u tohoto druhu pohybuje okolo 13 měsíců, odchov dvou mláďat jednou samičí v průběhu jednoho roku je tak zcela výjimečný. Narozením mláďat skupina výrazně ožila, problémem se však jeví nedostatek prostoru. Mandrilové obývají v současné době dvě spojené voliéry zastaralého pavilonu starosvětských primátů. Do budoucna plánujeme moderní otevřený výběh v místě stávajícího výběhu emu hnědých, který přiléhá k západní straně pavilonu. Úprava tohoto prostoru, jakož i vnitřní ubikace se však neobejde bez finanční podpory zřizovatele.

Skupina **kočkodanů Brazzových** se rozrostla o další mládě (**foto 4**), tentokrát o mladou samičku. V obavě o její zdárný odchov jsme dočasně oddělili ze skupiny dvouletého Rica, který svým rozverným chováním mládě krátce po

narození ohrožoval na životě. Po dvou měsících jsme Rica vpustili zpět k rodičům, opětovné spojení proběhlo bez problémů a skupina nyní harmonizuje. Na začátku roku také uhynula stará nechovná samice, a skupina se tak redukovala na pár se dvěma mláďaty.

K další redukci došlo ve skupině **hulmanů posvátných**. V průběhu roku uhynula další samice na zažívací problémy, a zbyly tak poslední dvě samice. Z prostorových důvodů plánujeme ukončit chov tohoto druhu.

V pavilonu exotária se úspěšně rozmnožily dva druhy chovaných drápkatých opiček. Dvě mláďata se narodila **tamarinům pinčím** a tři mláďata **kosmanům zakrslým**. K úhynu chovné samice došlo u **tamarinů žltorukých**, záložní skupina tohoto druhu v pavilonu šelem se však rozrostla o dvě mláďata. K pozitivnímu vývoji došlo u **lvíčků zlatých**. Po dvou letech chovu samotného samce nám koordinátor evropského chovu doporučil samici. Samce lvíčka jsme tedy přesunuli z deponace v olomoucké zoo opět do expozice lenochodů. Mladá samička přicestovala ze Zoo Dvůr Králové nad Labem (**foto 5**). Obě zvířata se ihned sžila a zanedlouho bylo patrné, že samice je březí. Porod dvou mláďat proběhl k naší velké radosti spontánní cestou, odchov se však pro nezkušenost obou zvířat nezdařil.

Do tříčlenné skupiny **lemurů kata** jsme na začátku roku úspěšně začlenili tři samice ze Zoo Jihlava, s nástupem

první říje však skupina přestala harmonizovat a musely být odděleny dvě původní samice. Do konce roku došlo také k porodu a úspěšnému odchovu mláďete jednou z jihlavských samic. V letošním roce se také tradičně rozmnožily dva páry **lemurů vari**. Samčí skupina, sestavená z mláďat z loňského roku, putovala do francouzské Romagne.

V rámci spolupráce členů UCSZ jsme přijali ze Zoo Olomouc do deponace samici **lenochoda dvouprstého** za účelem napáření naším samcem. V letošním roce se samice vrátila zpět do své domovské zoo. V Zoo Olomouc krátce po svém návratu porodila mládě, což potvrdilo skvělou plodnost našeho samce. Do budoucna plánujeme rozšířit náš chov o další samici.

I v letošním roce se rozmnožili návštěvnícky velmi atraktivní **nosáli červení**. Dvě samice porodily celkem 8 mláďat. Tři mláďata se narodila **vydrám malým**, po skončení návštěvnícké sezony mláďata opustila naši zoo a putovala až do dalekého Japonska.

V oddělení obojživelníků se tradičně rozmnožily **pralesničky batikové**. Kolekci žab jsme v druhé polovině roku doplnili o tři vzácné druhy, které jsme získali ze Zoo Riga. První z nich jsou madagaskarské **parosničky srdčkové**, které se vyznačují atraktivním hnědooranžovým zbarvením. Další dva druhy patří do čeledi létavek. Pět samců **drsnokožky kornaté (foto 6)**, která svým zjevem připomíná cho-

máč mechu, doplnilo jednu z expozic žabária a deset mladých **drsnokožek thajských** jsme prozatím umístili do chovatelského zázemí za účelem pokusu o rozmnožení.

Nově chovaným druhem v oddělení plazů jsou **trnorepi skalní**; 12 kusů tohoto atraktivního druhu jsme získali od Ministerstva životního prostředí. Plazi pocházejí ze zabavené zásilky 900 ks zvířat, která byla pašována z Maroka přes území ČR.

Historicky prvního odchovu jsme se dočkali u jihoamerických **želv uhlířských**. Tento druh chová naše zahrada již bezmála patnáct let. V roce 1995 jsme získali skupinu juvenilních želv z brazilského Sao Paula. Postupem času jsme zjistili, že se jedná o samé samce, skupinu jsme časem doplnili o čtyři juvenilní želvy z královédvorského odchovu a také o jednu adultní samici ze soukromého chovu. Právě tato samice v letošním roce snesla první oplozenou snůšku, ze které se vylíhla tři mláďata (**foto 7**). V oddělení terárií se dále rozmnožili **hroznýšovci kubánští**, **želvy zubaté** a tradičně také dva poddruhy **korálovek sedlatých**.

V průběhu letošního zimování uhynula samice **aligátora severoamerického** Eliška. Eliška byla na konci února pokousána samcem, na následky zranění pak po měsíci neúspěšné léčby uhynula. Aligátoři se v příštím roce měli dočkat výstavby nového komfortního pavilonu, projekt byl však

v závěru roku pozastaven z důvodu ekonomické krize.

Na úseku kopytníků se rozmnožily oba dva druhy vodušek, skupina **vodušek velkých** se rozrostla o dvě samice a **vodušky červené** odchovaly tři samce. Pár vodušek červených se podařilo umístit do italského Bussolenga. V chovné skupině **antilop jeleních** se narodilo dalších pět mláďat. V průběhu roku jsme byli nuceni oddělit chovného samce, přemístit ho do samčí skupiny a pozastavit tak reprodukci do té doby, než se podaří nalézt umístění pro letošní i loňská mláďata. Na začátku roku došlo k náhlému úhynu samice z chovného tria **antilop nilgau**. Skupinu se nám podařilo v průběhu roku doplnit o nepříbuznou samici ze Zoo

Drážďany. Nově sestavená skupina pak odchovala celkem tři mláďata.

V chovu **zeber Hartmannové** dlouhodobě bojujeme s nedostatkem chovných hřebců v EEP. Na základě doporučení koordinátora chovu jsme proto provedli výměnu hřebců s Tierparkem Berlin. Z berlínské zoo k nám přicestoval osmiletý hřelec Eddi. V rámci evropského chovného programu se podařilo umístit geneticky cenného hřebce **osla somálského** do Zoo Montpellier.

Na podzim letošního roku dosáhla věku odstavu všechna tři mláďata **žirafy Rothschildovy** narozená v loňském roce. Odchod všech mláďat do konce roku byl nezbytný, neboť v chovném stádě mělo dojít k dalším porodům již na začátku příštího roku. Jejich umístění do jiných zoo však zkomplikovala rezignace evropského koordinátora chovu. Mladý sameček byl již na jaře doporučen do nově vznikajícího zařízení v Zoo Montpellier, avšak zoo nestihla dokončit stavbu v letošním roce. Pro mladého samce jsme byli nuceni nouzově upravit objekt starého slonince tak, aby v naší zoo mohl přečkat zimu. Umístění pro dvě mladé samičky se podařilo vyjednat na výroční konferenci EAZA, jejich novým domovem se stala francouzská Zoo Peaugres (**foto 8**). Transport provedla firma Ekipa na začátku listopadu. Bohužel i v případě úspěšného chovu žiraf narážíme na nedostatečnou kapacitu našeho chovatelského zařízení. V současné době nemáme žádné záložní prostory pro dočasné

7

umístění odstavených mláďat a v zájmu dodržení bezpečnosti zvířat budeme nuceni redukovat naši chovnou skupinu ze tří samic na pouhé dvě. Tato skutečnost je o to smutnější, že zvířata spolu dobře harmonizují, a bude se tak jednat o zásah do kompatibilní skupiny zvířat.

Změny nastaly i v chovu jelenovitých. Pár **muntzaků malých** jsme doplnili o samici z italského Bussolenga. V závěru roku však bohužel uhynula mladá samička narozená na jaře. Stádo **jelenů sika** se rozrostlo o pět mláďat, do chovu se tak zapojili dva mladí jeleni přivezení v loňském roce z holandského Hilvarenbeeku. Ve skupině **jelenů bělohubých** uhynula na výhřez dělohy stará samice, která byla zakladatelkou ústeckého chovu tohoto vzácného druhu jelena. Dcery této samice však letos odchovaly dvě mláďata. Z Tierparku Berlin jsme stádo

doplnili o ročního jelena (**foto 9**).

V letošním roce se také rozmnožily dva druhy chovaných **lam** a tři mláďata odchovali **velbloudi dvouhrbí**.

I v letošním roce pokračovala spolupráce s týmem IZW Berlin na projektu umělého oplození **slonice** Delhi. Na začátku roku se Delhi podrobila kontrolnímu sonografickému vyšetření, které bohužel odhalilo opětovné nahromadění tekutiny v děloze, a tudíž i nepřipravenost slonice k inseminaci. Tekutina v děloze se objevuje periodicky v souvislosti s porodem v roce 2004. V dubnu jsme aplikovali hormonální léčbu a kontrolní vyšetření v červnu potvrdilo její úspěšnost. Začali jsme zvažovat možnost inseminace v dalším říjovém cyklu. Dárce spermatu se měl stát sloní býk Calvin, který v nedávné době doplnil skupinu samic v Zoo Ostrava. Termín insemi-

nace byl dle rozborů hladin hormonů v krvi stanoven na konec října. Samec Calvin byl odebrán ve spolupráci s ostravskými kolegy a kolegy ze Zoo Hannover, avšak jeho sperma vykazovalo nízkou motilitu a k inseminaci bylo tedy nevhodné. Delhi se v konečné fázi říjového cyklu podrobila třem kontrolním vyšetřením, při kterých bylo monitorováno dozrávání folikulu. Vlastní inseminace byla provedena dne 1. listopadu mraženým spermatem. Zda byl tento pokus úspěšný, se dozvíme až na počátku příštího roku.

Letošní hnízdní sezona byla úspěšná na odchovně papoušků – dvě mláďata odchovali **arové vojenští**, jedno mládě **arové ararauna**. K opětovnému odchovu došlo u **amazonanů pomoučených** a **amazonanů žlutolících**. Tradičně se rozmnožili také **papoušci konzští**. K nejvýznamnějšímu odchovu

9

8

došlo u **zoborožců vrásčitých (foto 10)**. Vnitřní ubikace prošla rekonstrukcí a k zahnízdění došlo po dvou letech. Celý odchov byl poprvé monitorován pomocí kamery umístěné ve stropu hnízdní budky. Úspěšná byla sezona také u **sov pálených**, které přivedly na svět jedno mládě, jež bylo předáno do záchranné stanice AVES k reintrodukci. **Sovice sněžní** odchovaly dvě mláďata. Kolekci sov jsme v závěru roku doplnili o pár **syčků obecných**. Odchovna dravců, která je tvořena několika dřevěnými komorami v neexpoziční části zoo, v letošním roce natolik zchátrala, že hrozilo nebezpečí bezprostředního úniku chovaných ptáků. Finančních prostředků na opravu celého zařízení se nedostávalo, a tak jsme byli nuceni redukovat počet chovaných zvířat. Z tohoto důvodu došlo k ukončení

chovu **orlů stepních** a také ke zrušení jednoho chovného páru **rarohů velkých**. Stejný osud stihl i desetičlenné hejno **plameňáků růžových**. Dlouhodobě se nedařilo doplnit hejno o další jedince tak, aby ptáci byli stimulováni k reprodukci. Plameňáci zároveň patří k druhům, jejichž chov je finančně náročný, proto jsme se ho vzhledem k nepříznivé ekonomické situaci rozhodli v závěru roku ukončit. Plameňáci byli vráceni zpět svým majitelům, tj. do Zoo Praha a Zoo Jihlava.

V rámci odborné činnosti se pracovníci úseku chovu v roce 2009 zúčastnili jednání odborných komisí UCSZ pro primáty a kočkovité šelmy v Zoo Bratislava, pro kopytníky v Zoo Olomouc, pro ploutvonožce v Zoo Praha, pro obojživelníky a plazy taktéž v Zoo Pra-

ha, pro papoušky v Zoo Ostrava, pro chovatele slonů v Zoo Ostrava a pro jelenovité v Zoo Olomouc. Vedoucí zoologického oddělení se zúčastnila výroční konference EAZA, která se letos konala v dánské Kodani. Na podzim se také zúčastnila týdenního odborného kurzu „Chov kosmanovitých a lemurů v lidské péči a jejich ochrana“ v Zoo Jersey.

V závěru roku jsme museli v důsledku plánovaného snížení provozní dotace zřizovatele pro příští rok zredukovat počet pracovníků oddělení chovu. Čtyři kmenoví zaměstnanci byli dočasně nahrazeni pracovníky z programu veřejně prospěšných prací a dotačně podporovanými absolventy škol. Personální situaci se tedy podařilo stabilizovat.

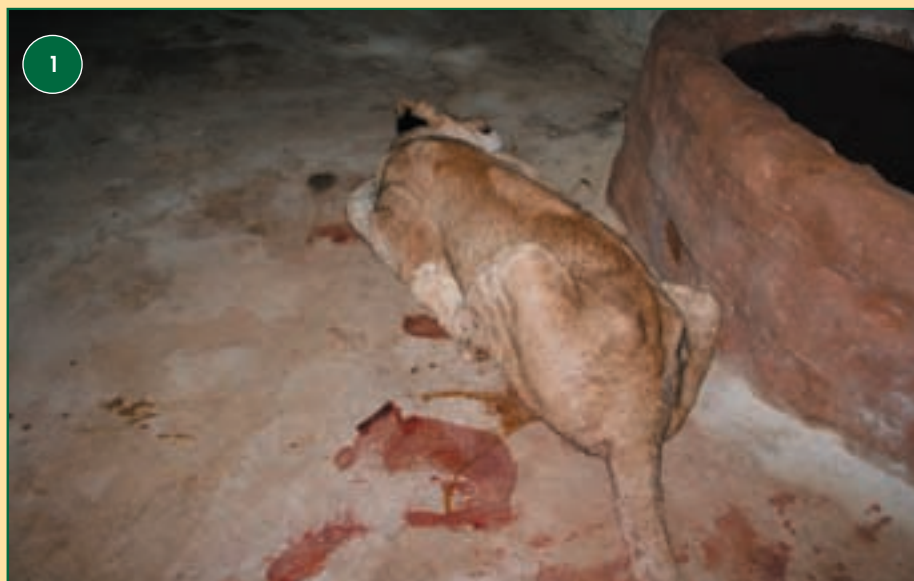
Veterinární péče

MVDr. Václav Poživil

Garantem veterinární péče v prvním pololetí roku 2009 byla Veterinární ordinace Střekov s hlavním veterinárním lékařem MVDr. Václavem Poživilem a jeho kolegy. Po odchodu hlavního veterinárního lékaře na pozici ředitele zoo bylo vyhlášeno nové výběrové řízení pro poskytování veterinární péče v Zoo Ústí nad Labem. Na základě výběrového řízení bylo vybráno Sdružení veterinárních lékařů a služeb, které se jako jediné do výběrového řízení přihlásilo. Přestože se jedná o nové uskupení lékařů, většina z nich má zkušenosti a praxi v zoo z minulých let z Veterinární ordinace Střekov.

Rok 2009 byl z hlediska nálezové situace stabilní. Hrozba prasečí chřipky nás minula a i mimořádná veterinární opatření z hlediska nákazy bluetongue (modrý jazyk) v Evropě nás omezila minimálně a nezpůsobila větší problémy. V tomto roce bylo provedeno 79 pitev, více než 320 laboratorních vyšetření zajišťujících preventivní a léčebné činnosti dle schváleného rozsahu, bylo provedeno 46 kontrol inspektory Státní veterinární správy v rámci státního dozoru s výsledky – bez připomínek. Do zoo přišlo 60 ks zvířat, odešlo či bylo prodáno 136 ks, uhynulo 117 ks včetně rybiček a obojživelníků a narodilo se 242 ks zvířat.

Kromě jiných úhynů došlo v průběhu roku ke dvěma perakutním úhynům spojeným s podezřením na intoxikaci u čtrnáctiměsíčních mláďat lvů (**foto 1**). Laboratorním vyšetřením ve Státním veterinárním ústavu v Praze byla intoxikace vyloučena, prokázala se však herpesvirová infekce podobná kočičí panleukopenii. Celý chov lvů je pravidelně očkován komerčními kočičími vakcínami dle doporučeného očkovacího schématu určeného kočkám. Ke klinickému onemocnění ani jiným projevům nemoci u rodičů a přeživšího sourozence nedošlo. Vzhledem k tomu, že standardně nejsou zjišťovány postvakcinační titry protilátek, nelze prokázat prolomení postvakcinační imunity a možné selhání vakcinace. Jistě by bylo zajímavé porovnání postvakcinační imunity komerčně vyráběných pet vakcín, používaných u velkých šelem nejen v zoologických zahradách. Svoji roli

také hrají různě pozměněné či zmutované kmeny jednotlivých virů a jejich virulence.

Stejně jako v předchozích letech byla i v roce 2009 prováděna pravidelná vyšetření zdravotního stavu a fertility u sloní samice Delhi. Na základě příznivých výsledků a všech testů byla provedena umělá inseminace. Jako dárce spermatu byl vybrán prověřený plemeník ze Zoo Hannover Calvin, který je v současné době umístěn v Zoo Ostrava. Bohužel, po odběru spermatu, ke kterému jsme si přizvali ošetřovatele přímo z Hannoveru, jsme zjistili, že čerstvé sperma nesplňuje kvalitativní předpoklady pro jeho použití, a museli jsme zvolit náhradní variantu použití mraženého Calvinova spermatu (**foto 2**). Na výsledek si počkáme do roku 2010.

Velkým reprodukčním úspěchem bylo narození mandrilů, u nichž jsme již v minulosti prováděli andrologická vyšetření samce a fertility samic. Vyšetření nezjistilo patologické stavy a i kvalita spermatu byla uspokojivá. Pravděpodobným problémem neplodnosti tudíž nebyla patologie, ale zřejmě obezita samic a nezkušenost samce a jeho problémy s častým předčasným výronem (ejaculatio praecox).

Laboratorní činnost provádějí spolupracující referenční laboratoře – Státní veterinární ústav Praha (akreditovaná vyšetření, pitvy), Výzkumný ústav veterinárního lékařství Brno (akreditovaná laboratoř na TBC), Analytické laboratoře Plzeň (IG vyšetření), Genservice Brno, s. r. o. (akreditované DNA analýzy pohlaví, PCR), Diagnostika, s. r. o.

(biochemie a hematologie), Mikrobiologická laboratoř RNDr. Veselská, Ústí n. L. (mikrobiologie, parazitologie). V rámci vlastní laboratoře se provádějí mikrobiologické a bakteriologické testy quick, parazitologie, koprologie, komplexní vyšetření moče, mikroskopie, trichineloskopie, poševní cytologie. Samozřejmostí je biochemické vyšetření IDEXX s referenčními hodnotami více než 196 druhů zvířat a QBC hematologický analyzátor.

Veterinární lékaři podílející se na veterinární činnosti: MVDr. Václav Poživil, MVDr. Renata Poživilová (**foto 3**), MVDr. Jana Matoušková, MVDr. Eva Jeřábková, MVDr. Vladimír Špinar. Na inseminaci slonice Delhi se podílel tým IZW Berlin a ošetřovatelé ze Zoo Hannover a Zoo Ostrava.

Výživa a krmení

Bc. Anna Hrudková

Stejně jako jiným organizacím se ani ústecké zoologické zahradě nevyhnu-la finanční krize a následná úsporná opatření. Byli jsme nuceni ušetřit i náklady na krmení. Troufám si říci, že se to podařilo, aniž by tuto úsporu nějak znatelně pocítila chovaná zvířata. Rozpočet ústecké zoologické zahrady pro rok 2009 na krmení a výživu činil 3 765 180 Kč, skutečné náklady vydané na krmení pak 3 758 820 Kč. Úspora činí tedy „pouhých“ 6 360 Kč. Nicméně snažili jsme se šetřit finanční prostředky i v jiných sférách naší činnosti, takže v celkové sumě jde o daleko větší uspořenou částku.

Oproti loňskému roku jsme snížili nákupy u teplické firmy Hoka, která nám dodává dvakrát týdně zeleninu a ovoce (**foto 1**), a to o 100 159 Kč. Podařilo se to zejména díky odpisům z bývalé Hypernovy (dnešní hypermarket Albert) a ze supermarketu Tesco Všebořice, které dostáváme formou daru a platíme jen odvoz.

Dražší komponenty krmných dávek jsme se snažili nahradit levnějšími komoditami. Oproti loňskému roku se snížila spotřeba jablek, a to o 2,5 t, takže se jich zkrmilo celkem 25,5 t. Naproti tomu se zvýšila spotřeba mrkve o 2,7 t, čímž se zkrmilo celkem 19 t. Banány jsou sortimentem jen velmi těžko nahraditelným, zkrmilo se jich bezmála 9 t, ale díky výše zmíněným odpisům a náhradě v podobě kompotů a džemů darovaných od fyzických osob se podařilo snížit jejich spotřebu o téměř 2 t oproti roku 2008.

Maso (**foto 2**) odebíráme stále od firmy Váša Mimoň. V roce 2009 bylo našimi masožravými svěřenci zkonzumováno od výše zmíněného dodavatele celkem 7 852 kg hovězího masa za celkem 369 112 Kč a hovězích srdcí 57,7 kg za celkem 2 355 Kč. Zcela výjimečně jsme získali pro zpestření jídelníčku šelem i koninu – 567,2 kg za 24 112 Kč. Dalším zpestřením na zkoušku byla kůzlata od soukromého chovatele – 50 kg za 4 000 Kč, tento „experiment“ však neměl valný úspěch.

Úspěšnější byl „pokus“ s divočáky od mysliveckého sdružení, zkrmilo se celkem 270 kg.

Sortiment kuřecího masa odebíráme od firmy Vetamix, což za rok 2009 činilo 4 375 kg v celkové hodnotě 116 921 Kč. Dalším dodavatelem jsou Krmiva Pošvář, od něhož jsme v loňském roce odebrali 1 223 kg za 36 690 Kč, kuřecích koster 245 kg za 2 450 Kč a drůbežích žaludků 55 kg za 1 540 Kč.

Mořští sledi, které konzumují naši ploutvonožci, se opět vrátili na spotřebovávanou hranici 5,4 t, tedy množství z roku 2007. V roce 2008 byl značný nárůst spotřeby (celých 8,9 t) způsoben deponací lachtaních slečen ze Zoo Praha.

Nárůst spotřeby je zřetelný u králičího masa, které stejně jako v loňském roce odebíráme od p. Drby z Roudnice n. L. Roční nárůst je o cca 260 kg, zkrmilo se 3,6 t za zhruba 217 421 Kč.

V loňském roce jsme za účelem zvýšení hygieny a kvality zakoupili na úsek přípravy krmiv nový špalek na bourání masa za 16 160 Kč a k tomu i speciální hoblík za 1 300 Kč.

Nedílnou součástí krmných dávek u masožravých šelmiček a dravých

ptáků jsou krmní hlodavci. Určitý podíl jsme schopni pokrýt vlastní produkcí (**foto 3**) a zbytek jsme nuceni nakupovat od externích dodavatelů. Potěšitelné je, že oproti loňskému roku se snížil nákup těchto hlodavců. Také potřeba je nižší, zřejmě i jako důsledek zrušení dlouhodobého chovu dravců z volné přírody. V současné době je pobyt dravých ptáků v zoo omezen na nutnou dobu léčení a následně jsou vypuštěni zpět do volné přírody. V porovnání s předchozím rokem se v roce 2009 zkrmilo o 100 ks méně potkanů, tedy 9 518 ks, myši o 7 000 ks

méně, tedy celkem 37 564 ks, a křečků o 3 000 ks méně, tedy 4 626 ks.

Další nedílnou a nenahraditelnou součástí krmných dávek je krmný hmyz. Jediné, co chováme a produkujeme sami, jsou mouční červi, ostatní hmyz nakupujeme od externího dodavatele ze Dvora Králové nad Labem – firmy Kober. Hmyz je nám dodáván po telefonické objednávce jedenkrát týdně kurýrem Českých drah. V loňském roce jsme odebrali celkem 8 l cvrčků ve vývojové fázi mikro, cvrčků střední velikosti 5,5 l a dospělých jedinců 36 l. Dospělých sarančat jsme odebrali 7 250 ks, z nouze jsme museli několikrát nakoupit i moučné červy, nicméně v celkové spotřebě 34 l je to zanedbatelná položka oproti naší vlastní produkci.

Nezanedbatelnou složku krmných dávek představuje granulované krmivo (**foto 4**). Stálým dodavatelem je firma Sehnoutek a synové, v. o. s., Voleč, která nám dodává požadované množství po telefonické dohodě cca jednou za dva měsíce. Díky tomu, že se v loňském roce mohlo delší dobu krmit zelenou pící, navíc firma Sehnoutek získala levnější komodity do svých granulátů, a tak svoje výrobky zlevnila a my jsme i zde mírně uspořili. Oproti loňsku jsme snížili spotřebu krmné směsi pro přežvýkavce o bezmála 2 q, zkrmilo se tedy 1,9 t místo 2,1 t. Krmné směsi určené pouze pro žirafy se zkrmilo o 8 q více oproti předchozímu roku, neboť jsme odchovávali tři mláďata. Zoosměsi do automatů pro návštěvníky bylo nakoupeno i vydáno celkem 7,5 q, což svědčí i o navštěvovanosti ústecké zoologické zahrady. Ostatní granulovaná krmiva, jako jsou zoosměsi pro daňky, koně, pštrosy a myši, jsou na stejné úrovni spotřeby jako v minulých letech.

Pochopitelně se musejí mimo běžná krmiva a granuláty podávat chovaným zvířatům i vitaminové přípravky, kterých se v roce 2009 přidalo ke krmným dávkám téměř 5 q v různých cenových hladinách.

Mimo tyto většinou ustálené požadavky na krmení se občas vyskytnou

výjimečné situace, jako jsou výročí chovu některých jedinců nebo jejich narozeniny či jiné významné akce. Pro tyto příležitosti se mimořádně vyčlení finanční částka, za niž se pořizují komponenty, např. na dort pro orangutany nebo mořskou „květinu“ pro tuleně (**foto 5**). Jedná se o komodity, které může „oslavenec“ zkonsumovat bez újmy na zdraví. Tyto akce vždy úsek přípravy krmiv konzultuje s oddělením vzdělávání a propagace.

Každodenní přípravu krmiv zajišťují tři zaměstnanci, z toho dva stálí. Všem dodavatelům děkujeme za spolupráci v roce 2009 a těšíme se na další spolupráci v roce 2010.

Blanka — nejstarší zebra

Ing. Pavel Král

Ústecká zoo chová zebry Hartmannové od 15. listopadu 1975, kdy byli dovezeni dva hřebci a deset klisen. Všechna zvířata pocházela z přímého odchytu v Africe, konkrétně z Namibie. Za dlouhou dobu chovu se u nás narodilo 92 mláďat, z jiných evropských zoo bylo postupně dovezeno sedm zeber, takže celkem prošlo ústeckou zoo 111 zeber. V roce 2009 došlo u jedné z klisen k překonání nejvyššího věku, který byl u nás zaznamenán. Dosud byla jako nejstarší evidována zebra Unga, která se u nás narodila a dožila se věku 24 let a necelých pěti měsíců. V červenci roku 2009 tento rekord naší zoo překonala klisna Blanka **(foto 1)**, která dne 24. 7. 2009 oslavila své 25. narozeniny. Věku 25 let se zebry

dožívají jen výjimečně, je významný i ve světovém měřítku. Blanka je nyní (podle mezinárodní plemenné knihy zeber Hartmannové) třetí nejstarší žijící zebrou na světě. Z historického hlediska jsou zebry evidovány od roku 1893. Nejvyšší dosažený věk, kterého kdy zebra Hartmannové v evropském chovu dosáhla, je 27 let a devět měsíců. Tohoto věku se dožila klisna Betty z Mnichova. V celosvětové evidenci byl u dvou klisen zaznamenán věk nad 30 let.

Blanka má v plemenné knize číslo 1092. Jejím otcem je hřelec Korn, matkou klisna Bela. Korn se narodil v naší zoo a stal se plemenným hřebcem. Je otcem 18 hříbat narozených v naší zoo. Bela je jednou ze zeber dovezených z Afriky. Blanka je tedy z první generace potomků dovezených zeber narozených v zajetí. Své první mládě Blanka porodila 13. ledna 1990, potom měla ještě dalších šest mláďat. Některá z mláďat obohatila chovy v jiných zoo, např. Zoo Sigean ve Francii nebo Zoo Bojnice na Slovensku. Poslední její potomek, klisna Bonka, se narodil 6. dubna 2002. Bonka zůstala v naší zoo jako chovná klisna. V našem chovu je pravidlem, že jméno narozeného mláďete má počáteční písmeno podle jména matky.

Blanka v současné době už nechodí s ostatními zebrami do stáda. Mezi klisnami je přísná sociální hierarchie, a protože se ve svém věku Blanka již hůře pohybuje, byla by v celém stádě

na posledním místě a ostatní zebry by ji napadaly. Proto chodí sama na šotolinový odstavňový dvorek, který je v blízkosti hlavního výběhu. V přírodě se zebry takto vysokého věku nedožívají, z důvodu menší pohyblivosti by se staly terčem útoku nějakého predátora.

V pátek dne 24. července 2009 jsme uspořádali malou oslavu Blančiných narozenin. Přichystali jsme pro ni „dort“ ze samých zebřích dobrot, jako jsou jablka, mrkev, chleba a čerstvá tráva **(foto 2)**.

Kromě lehkých problémů s chůzí je Blanka v dobré kondici. Doufám, že ji uvidíme v našem výběhu ještě několik let!

Chov mandrilů rýholících

Patrik Matějů

Do pavilonu orangutanů byla 22. 10. 2004 přestěhována skupina mandrilů rýholících (1,6) z pavilonu šelem. Mandrilí samice Gorila a tehdy dominantní Jarmila byly silně obézní. Na neštěstí Gorila během odchytu při své váze 20 kg nešťastně doskočila a utrpěla komplikovanou zlomeninu zadní končetiny. Samec Gregor II., tehdy již čtrnáctiletý, nebyl v dobré kondici a mladé samice téměř nedokázal usměrňovat. V prosinci toho roku uhynula stará samice Pampeliška, a tím se skupina zmenšila na 1,5.

Před příchodem nového samce Alberta (**foto 1**), nar. 14. 2. 1998, ze Zoo Plaisance jsme Gregora a starší samici (Bzuk) přemístili na jiný úsek, kde měli v klidu dožít. Skupina čtyř samic žila téměř týden osaměle a po příchodu nového samce (24. 6. 2005) se proti němu spojila. Albert přišel se zkušeností soužití s jinou skupinou, ke které byl přepouštěn pouze v nepřítomnosti staršího samce. Chybělo mu sebevědomí a projevovalo se u něj stresové chování, kdy se kousal do končetin. Velení v té době převzala Gorila a o půl roku mladší Albert si jen těžko vybojoval postavení. Teprve po pěti měsících poprvé pářil Jarmilu a až za další čtyři měsíce si troufl na dominantní Gorilu. Od té doby nebyl viděn při páření jiné samice než Gorily.

Během tří let bohužel tato zvířata silně přibrala na váze. Proto jsme změnili krmnou dávku a rozdělili ji do čtyř jednotlivých dávek. Vzhledem k tomu, že nedošlo k zabřeznutí ani jedné ze samic, rozhodli jsme se v červenci roku 2008 Alberta podrobit vyšetření spermatu (**foto 2**). Výsledek byl překvapivý, ukázalo se, že samec je plodný.

Vzhledem k dezolátnímu stavu ubikace jsme přemístili mandrilí skupinu do pavilonu opic (13. 10. 2008). Během narkotizace byly odebrány potřebné vzorky. Nález potvrdil zvýšenou hladinu cukru v krvi a zvýšenou hladinu jaterních enzymů. Tento fakt jsme řešili úpravou stravy, jiné opatření jsme se rozhodli zatím nepodnikat.

V květnu 2007 nás RNDr. Stanislav Lhota inspiroval ke sledování říje u mandrilů. Od června toho roku zapisujeme pozorování do námi sestavených formulářů. Předběžné poznatky jsou velice zajímavé a dávají podnět ke snaze najít vysvětlení souvislosti otoků s cykly **(foto 3)**, hierarchií a znaky březosti. Díky snaze ošetřovatelů na našem úseku bude sledování pokračovat i nadále a nashromážděná data budou předána k vědecké analýze.

Na počátku roku 2009 si ošetřovatelky všimly drobných změn u obézní samice Jarmily. S přihlédnutím k záznamům ze sledování říje předpokládaly, že je březí. Jarmila přestala cyklovat v prosinci a v březnu porodila samečka (Jakala, 6. 3. 2009). Cyklovat začala koncem června, ale už za 15 dní opět skončila na cca 171 dní. To už jsme očekávali druhé mládě (sameček Jody, 30. 12. 2009). Ačkoli odborná literatura uvádí, při délce březosti

u mandrilů 175 dní, interval mezi dvěma porody cca 405 dní, v tomto případě je toto mezidobí 299 dní. Jarmila odstavila malého Jakalu v den porodu Jodyho, což se shoduje s uvedenými osmi měsíci odstavu mandrilích mláďat. U Gorily přestal cyklus počátkem července a v polovině prosince porodila k naší veliké radosti samičku (Gaia, 12. 12. 2009).

Nilgau pestrý a jeho chov

Ing. Pavel Král

Některé zoologické zahrady podléhají módním trendům a zbavují se zvířecích druhů, v jejichž chovu mají dlouhou tradici, úspěchy a zkušenosti, aby si pořídily druhy nové a moderní. Velmi rád píšu, že naše zoologická zahrada se těmto trendům vyhýbá. Snažíme se držet tradici v chovu jednotlivých druhů zvířat. Jako důkaz slouží známý ústecký chov zeber Hartmannové (*Equus zebra hartmannae*), které zoo chová nepřetržitě od roku 1975. Méně známé je to, že déle než zebry chová ústecká zoo statnou indickou antilopu nilgau pestrého. Počátek jejího chovu se zde datuje do začátku 70. let.

Nilgau pestrý (*Boselaphus tragocamelus*, Pallas, 1766), syn. antilopa nilgau, je řazen do podčeledi tuří (*Bovinae*), čeledi turovití (*Bovidae*). Podle kritérií IUCN je řazen do kategorie málo dotčený (LC). Žije na území Indie, Pákistánu a Nepálu. Počet zvířat se odhaduje na více než 100 000 kusů, pokles tohoto stavu zde nebyl hlášen, zvířata se přizpůsobují i zemědělské oblasti. O životaschopnosti tohoto druhu svědčí úspěšné rozmnožování i mimo původní domovinu. Skupina zvířat pocházející z Indie byla okolo roku 1930 vypuštěna v jižním Texasu. V současnosti je zde chováno asi 15 000 kusů. V zoologických zahradách ve světě byl tento druh chován ke konci roku 2009 (podle údajů ISIS) v 77 chovatelských zařízeních, kde bylo chováno 490 jedinců (141 samců, 255 samic a 94 zvířat bez určení pohlaví). V Česku je nilgau podle ročenky UCSZ chován kromě Ústí nad Labem ještě v zoologické zahradě v Plzni, Lešné a na Slovensku v Bojnících a Košicích. Dále se nilgau kromě zookoutků objevuje i v soukromých chovech.

O ústeckém chovu informovali také MVDr. Petr Skalka a MVDr. Václav Poživil (viz použitá literatura na konci článku). Nilgau se v průběhu let chovali v různých pavilonech, s různými druhy zvířat (**foto 1**). V posledních letech jsme je, po zrušení pavilonu „gazelince“, v zimním období chovali v pavi-

lonu žiraf a nosorožců, s výběhem na betonový dvorek. Na jaře se jednotlivá zvířata pochytila do transportních beden a odvezla do travnatého výběhu vedle pavilonu slonů. V podzimním období byla zvířata narkotizována a odvezena zpět na své zimoviště. Věděli jsme, že tento způsob chovu není pro zvířata ideální. Kromě stresu z odchyty jsou nilgau jednou z nejhůře narkotizovatelných antilop. V roce 2008 se započalo s výstavbou stáje v blízkosti jejich výběhu.

Stáj je umístěna na západní straně výběhu. Zvířata se již nemusela v zimní sezoně 2008–2009 stěhovat. Na začát-

ku roku 2009 došlo k úplnému dokončení stavby a vybudování odstavného výběhu (**foto 2**). Stáj je rozdělena na dva propojitelné boxy, první o velikosti 5,5 x 3,5 m (19,25 m²), druhý o velikosti 1,75 x 3,5 m (6,125 m²). Celková plocha stáje je 25,375 m². Východ z většího boxu vede přímo do travnatého výběhu, východ z malého boxu vyúsťuje do odstavného výběhu. Velikost travnatého výběhu je 2 900 m², velikost odstavného je 180 m². V zimním období je teplota ve stáji 10–12 °C, v případě větších mrazů jsou ve stáji umístěny dvě elektrické desky. V letním období jsou nilgau pouze ve venkovních výbězích, při méně příznivém počasí

mají na noc tzv. probíhačku.

Za 40 let chovu bylo u nás zaznamenáno 32 porodů těchto zvířat. Ve 20 případech se narodila dvojčata (62,5 %), u 12 porodů pouze jedno mládě (37,5 %). Celkem se zde tedy narodilo 52 mláďat. Mláďata se rodila po celý rok, s vrcholy v srpnu a září. V těchto dvou měsících bylo zaznamenáno celkem 19 porodů (60 %). To koresponduje se světovou populací v zajetí. Při srovnání porodů za posledních 10 let jich nejvíce bylo zjištěno za období červenec až říjen. Také poměr pohlaví ve prospěch narozených samic (57 %) oproti narozeným samcům (43 %) je shodný s chovem ve světě.

Rok 2009 nezačal pro nás dobře. Začátkem ledna jsme přišli o samici Blaženu, narozenou v roce 1997 v naší zoo. Zůstali nám samec Ford, samice Wendy a mladý sameček, narozený v roce 2007. V květnu jsme dovezli dospělou samici Jenny z nedalekých Drážďan. Samice Wendy porodila 10. srpna 2009 jedno mládě, samičku. Přestože to bylo její první mládě, od prvních okamžiků se o ně vzorně starala. Podle zvětšujícího se břicha jsme předpokládali, že i nově dovezená samice Jenny je březí. Přesto byl pro nás 14. srpen 2009 příjemným překvapením. Narodila se jí dvojčata, sameček a samička (**foto 3**).

Mláďata se zpočátku schovávala v blízkosti hnízdiště supů himálajských (*Gyps himalayensis*), samice se mezitím pásly po celém výběhu. U čerstvě narozených zvířat jsme museli zkontrolovat jejich zdravotní stav a označit je. Zaznamenali jsme pokusy samic chránit mláďata odtlačení chovatele hlavou a krkem, dokonce

i lehké nárazy. Tento způsob chování samic je známý i při jejich vzájemných soubojích. Postupně začala mláďata doprovázet své matky. První narozená samička od samice Wendy dostala jméno Laila, další z dvojčat se jmenuje Atilla a sameček Jago. Jména jim byla dána při příležitosti Dne adoptivních rodičů 3. října 2009.

Celkový stav se tedy zvýšil na tři samce a čtyři samice. Nově postavená stáj je koncipována na skupinu jednoho dospělého samce a dvou samic, proto půjdou u nás narozená mláďata do

jiných chovatelských zařízení.

Přehled všech zvířat chovaných k 31. 12. 2009 v ústecké zoo je uveden v **tabulce**.

Literatura:

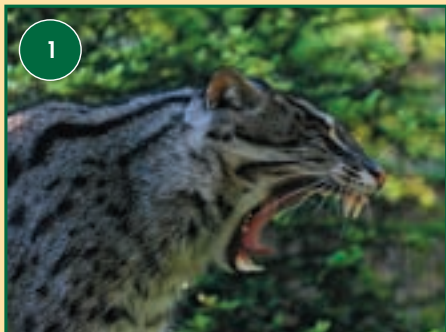
Skalka P., 2001: Obyčejná antilopa, Fauna Bohemiae septentrionalis, Tomus 26, s. 55–58

Skalka P., Poživil V., 2001: Nilgau – zajímavý indický kopytník, Živa, 2, s. 87–88

Jméno	Narození	Místo	Pohlaví	Otec	Matka	V Ústí n. L. od...
Ford	3. 10. 1995	Bojnice	M	Hans	Ema	14. 10. 2003
Wendy	23. 5. 2007	Plzeň	F	K11 (Berlin TP)	500/50 (Plzeň)	1. 8. 2008
Jenny	24. 1. 2004	Augsburg	F			19. 5. 2009
Ford jr.	24. 12. 2007	Ústí n. L.	M	Ford	Blažena	24. 12. 2007
Laila	10. 8. 2009	Ústí n. L.	F	Ford	Wendy	10. 8. 2009
Atilla	14. 8. 2009	Ústí n. L.	F	Yehudi (Drážďany)	Jenny	14. 8. 2009
Jago	14. 8. 2009	Ústí n. L.	M	Yehudi (Drážďany)	Jenny	14. 8. 2009

Odchov koček rybářských

Patrik Matějů

Kočka rybářská (*Prionailurus viverrinus*) se ve volné přírodě vyskytuje na asijském kontinentu od Bangladéše po Kambodžu, dále v Indonésii a na Srí Lance. Bohužel, v posledních letech došlo k výraznému snížení stavů populace těchto vzácných koček, což je zapříčiněno nadměrným úbytkem mokřadů, které mizí především vlivem lidské činnosti. Jejich hlavní potravou jsou především ryby, korýši, žáby, drobní savci, ptáci, ale i hmyz. Výborně plavou a umějí se i potápět.

Samec kočky rybářské Keo (**foto 1**), který se narodil 10. 9. 2006, přišel do

naší zoo z Tierparku Berlin na konci srpna 2007. Samiči Sreng (nar. 11. 6. 2006) jsme získali z Port Lympne Wild Animal Parku počátkem června 2008. Tento pár jsme umístili do venkovní voliery o výměře cca 54 m².

Protože naším záměrem bylo vytvořit mladým perspektivním zvířatům co nejlepší podmínky pro eventuální odchov, instalovali jsme v expozici tři boudy. Dvě z nich v chladném období vyhřívají topné desky pro selata, na kterých jsou umístěny dřevěné rošty. Boudy o rozměrech 85 x 43 x 45 cm jsou uvnitř rozděleny přepážkou, která plní funkci závětrí. Další budka je rozměrově menší (50 x 40 x 33 cm) a je zavěšena na trámové konstrukci u stropu. Sreng si tuto boudu oblíbila nejvíce, protože jí poskytuje dobrý výhled a pocit bezpečí. Kočkám poskytují dostatek úkrytů i další doplňky umístěné v jejich expozici – dutý kmen, keře a loubincem porostlé parkosy. Je zde vybudováno i betonové jezírko o objemu přibližně 400 litrů, ale to slou-

ží spíše k vyprazdňování než k jiným aktivitám.

Sreng i Keo se chovali v přítomnosti ošetřovatele vždy vystrašeně, v expozici nebyli přes den vidět a stále se skrývali v boudách, což trvá ostatně až dodnes. Domnívali jsme se proto, že kočkám bude trvat poněkud delší dobu, než si zvyknou na nové prostředí. Počátkem února jsme však u Sreng zaregistrovali zvětšené břicho, které avizovalo případnou březost. Na konci února (26. 2. 2009) nevyběhla Sreng při každodenní kontrole z boudy před ošetřovatelem, jak to dělávala předtím. Zůstala v boudě, kde, jak jsme zjistili, porodila tři kořata. Samec se zdržoval v druhé boudě. Nechtěli jsme riskovat možnost, že by samec mláďata zabil, a tak jsme ho přestěhovali do oddělené expozice. Po třech týdnech jsme mohli opatrně pořídit první snímky mláďat (**foto 2**). Sreng se projevila jako výborná matka a kořata rychle přibývala na váze. Dne 9. 4. proběhla důkladná kontrola mláďat, bylo zjištěno jejich pohlaví (2,1), byla označena mikročipem a prodělala nezbytné očkování (**foto 3**).

Prvoodchov levharta sněžného

Bc. Tomáš Anděl

Biologie

Alpínské loučky, údolí porostlá rododendrony a bambusem, kamenná pole a majestátní svět vysokohorských ledových štítů jsou domovem nádherné a tajemné šelmy. Levhart sněžný (*Uncia uncia*), nazývaný též irbis, je obyvatelem horských oblastí Altaje, Ťan-Šanu, Pamíru, Tibetu a vysoko položených oblastí v Mongolsku. Velmi nízká hustota jejich populace je zde přímo úměrná malé úživnosti terénu. Každý jedinec tak pro svou obživu potřebuje obrovské teritorium, na kterém se jeho nejčastější kořisti stávají horské kozy a ovce, ale i daleko menší obratlovci. V letních měsících se zvířata pohybují převážně na loukách, kde číhají na svou kořist, a to v nadmořské výšce od dvou do šesti tisíc metrů. V zimních měsících následují stáda býložravců až pod hranici lesa. Lověcká strategie irbisů je podobná jako u většiny ostatních koček. Číhají v záloze a po přiblížení kořisti na dostatečnou vzdálenost prudce vyrazí mohutnými několikametrovými skoky (**foto 1 – expozice irbisů v naší zoo**).

V závislosti na zeměpisné šířce a nadmořské výšce probíhá od ledna do března u irbisů říje. Samice rodí v době od dubna do července jedno až pět mláďat, nejčastěji však dvě až tři. Mlá-

ďata se rodí slepá, oči otevírají kolem desátého dne. Po měsíci života začínají přijímat kromě mateřského mléka i masitou stravu. Kojit přestává samice přibližně po šesti měsících, o mláďata se však stará až do konce prvního roku jejich života.

Systematika

Levhart sněžný patří do podčeledi velkých koček (*Pantherinae*). Dříve býval zařazován do rodu *Pantera*, v současné době však tvoří monotypický rod *Uncia*. Oproti ostatním velkým kočkám, jejichž neúplně zkostnatělý jazylkový aparát s pružným vazem přes hrtan umožňuje pouze hlasitý řev, umí irbis i příst. Společně s levhartem oblačkovým (*Neofelis nebulosa*) jsou také nazýváni „malými velkými kočkami“.

Historie chovu v lidské péči

První zmínka o chovu této krásné kočky pochází z roku 1851, kdy se v zoo v Antverpách objevil první exemplář. V této době se chovala pouze samotná expoziční zvířata. Mimořádným úspěchem bylo narození dvou mláďat ve Vratislavi v roce 1910, ta však ve věku jednoho roku uhynula. V násle-

dujících letech došlo v zoologických zahradách v Drážďanech, Lipsku, Chicagu a Kodani k porodům, mláďata se však ani v jednom případě nepodařilo zdárně odchovat. To se podařilo až koncem 50. let v Kodani a ve Washingtonu. V 60. a 70. letech začalo docházet k celkově úspěšnějším odchovům, mortalita mláďat byla však stále značná a i v současné době se pohybuje nad 50 procenty.

Chov levhartů sněžných může sloužit jako příklad dobrého managementu chovu ohrožených druhů zvířat v lidské péči. Středem zájmu ochránářských aktivit se irbis stal v roce 1976, kdy byla pro tento druh založena mezinárodní plemenná kniha. Ta primárně slouží jako zdroj genealogických dat jednotlivých chovaných zvířat tvořících paralelní populace v zajetí.

Za účelem maximálního zefektivnění využití kapacity jednotlivých chovatelství zařízení a zjednodušení kooperace mezi institucemi došlo v 80. letech v několika regionech k založení záchranných chovných programů. Jako první byl tento program odstartován v Severní Americe v roce 1984, následován o tři roky později evropským záchranným programem (EEP). V 90. letech došlo ke spuštění těchto programů také v Japonsku, Rusku, Austrálii a v současné době i v Indii.

Od roku 1891 do 1. 1. 2008 bylo v lidské péči postupně chováno celkem 2 703 (1230,1256,217) levhartů sněžných, z toho se 88 % zvířat (1073,1103,206) narodilo v zajetí a pouze 12 % (157,153,11) pocházelo z odchytu z volné přírody. Na počátku roku 2008 chovalo celkem 205 institucí 445 zvířat (206,239). Do uvedených stavů nejsou zahrnuty počty irbisů chovaných na území Číny, které nejsou k dispozici.

První odchov v Zoo Ústí nad Labem

Historicky prvním irbisem v naší zoo se 4. dubna 2006 stala samice Nima

(ISB 2431), narozená 12. května 2003 v Zoo Krakov v Polsku. V témže měsíci jsme Nimu dopárovali perspektivním samcem Makanem (ISB 2492), narozeným 19. května 2004 v Tierparku Berlin, a sestavili tak mladý chovný pár **(foto 2)**.

První spojení obou zvířat proběhlo bez větších problémů v lednu následujícího roku a Nima začala ihned

projevovat o Makana zájem. Ten vzal její přítomnost ve společném výběhu na vědomí, ale zvláštní pozornost jí nevěnoval. První říje proběhla koncem října a ani tehdy nedošlo ze strany samce k žádné zásadní aktivitě. Další říje byla zaznamenána v prosinci. Tentokrát se chování samce podstatně změnilo a byly pozorovány náznaky páření, ke kterému však vlivem agrese Nimy nedošlo. V lednu 2008 doznívala

prosinčová říje a Makan se ještě několikrát pokoušel o páření, které pokaždé končilo jeho útekem před agresivní samicí, až jeho zájem postupně zcela opadl. V říjnu se celá situace opakovala. Opět došlo k několika pokusům o páření a opět neúspěšně. Příčinu nezdaru jsme spatřovali především v nezkušenosti Makana a jeho přílišném respektu před dominantní Nimou. Po vzájemné dohodě s kolegy ze Zoo Jihlava a koordinátorem EEP pro tento druh jsme ještě v prosinci 2008 přistoupili k výměně samců. Makan odjel do Jihlavy, odkud byl do naší zoo deponován již zkušenější samec Salwin (ISB 2479), narozený 19. června 2003 v Zoo de Doué-la-Fontaine **(foto 3)**.

Ke spojení nově sestaveného páru došlo 21. ledna 2009. Podobně jako o Makana začala Nima projevovat zájem i o nového samce. Válela se před ním na zádech a stále se k němu lísala. Salwin její chování opětoval a irbisí seznamování pokojně pokračovalo až do okamžiku, kdy se pokusil vylézt Nimě na záda. Ihned mu dala důrazně najevo, že podobné chování zatím nehodlá tolerovat, a začala ho od sebe odhánět. V podobném duchu uběhl další měsíc a Nima si stále

ponechávala poslední slovo. K obratu v chování irbisů došlo předposlední únorový den. Při jednom z pokusů o páření se Nima opět po Salwinovi ohnala a snažila se ho zahnat. Tentokrát se však samec zahnat nenechal a páření úspěšně dokončil. Od toho dne bylo páření zaznamenáno ještě několikrát, a to až do 3. března 2009, kdy bylo pozorováno naposledy. Následující období života našich irbisů by se dalo nazvat obdobím harmonie a klidu. Obě zvířata se ve společném výběhu více než tolerovala a předpokládaný termín prvního porodu Nimy se pomalu blížil. Při troše štěstí a trpělivosti bylo v druhé polovině května možné pozorovat na bříše odpočívající Nimy pohyby mláděte. Při pravidel-

né ranní kontrole zvířat dne 1. června 2009 ještě nic nenasvědčovalo tomu, že by měl v brzké době začít porod. O to větší bylo naše překvapení, když jsme krátce po jedenácté hodině dopoledne poprvé spatřili ve vnitřní ubikaci kotě, odpočívající v bezpečí u své matky. Po tomto radostném zjištění byl Salwin oddělen ve venkovním výběhu, a abychom naší prvoroďičce zajistili maximální klid, byl pavilon šelem pro návštěvníky dočasně uzavřen. Nima se, neomylně vedena svým vrozeným chováním, starala o své první kotě naprosto vzorně a již v odpoledních hodinách bylo naše úsilí odměněno pohledem na kotě spokojeně přísáté k matčině mléčné žláze. V průběhu noci si Nima odnesla kotě do porodní

boudy, kam jsme ještě před porodem nainstalovali kameru. Druhá kamera snímala celý prostor vnitřní ubikace, což nám poprvé v historii naší zoo umožnilo matku i s mládětem nepřetržitě monitorovat. Možnost sledovat veškeré dění v porodním boxu měli po zpřístupnění pavilonu i návštěvníci, a to na monitoru umístěném přímo v návštěvnické hale. Čtvrtý den po porodu začala Nima opět normálně přijímat předkládanou potravu a ve své vzorné mateřské péči nikterak nepolevovala. 30. června 2009 proběhla první fyzická kontrola mláděte **(foto 4)**. K naší nemalé radosti jsme zjistili, že se jedná o samičku, jejíž hmotnost činila rovné dva kilogramy. Kotě bylo vyšetřeno, odčerveno a vráceno zpět do porodního boxu. Díky kamerovému systému bylo 7. července 2009 zjištěno u mláděte vybočení zadních končetin. Po důkladném veterinárním vyšetření bylo přistoupeno k jejich pravidelnému procvičování. V této době kotě přibíralo 0,5 kg za deset dní. Za dalších dvacet dní již malá samička, která dostala jméno Nanga, vážila 3,65 kg a stav jejích zadních končetin se i v důsledku pravidelné rehabilitace začal podstatně zlepšovat.

V současné době již Nanga (ISB 2813) vstoupila do osmého měsíce svého života a v příslovečné obratnosti irbisů se začíná vyrovnávat své matce. Tímto odchovem tak ústecká zoo rozšířila řady úspěšných chovatelů této nádherné šelmy.

Využití kamerových systémů

Bc. Tomáš Anděl

Po pozitivních zkušenostech získaných z několikaletého provozu kamerového systému v pavilonu slonů byla v tomto roce obdobná zařízení instalována i v odchovně papoušků a v nově zrekonstruovaném pavilonu šelem. V obou případech je tento systém tvořen citlivými kamerami schopnými snímat veškeré dění i v naprosté tmě a dále DVD rekordérem, který slouží jako záznamové zařízení. Zavedení kamerových systémů do chovu vzácných a ohrožených druhů zvířat napomáhá ke zkvalitnění chovatelské práce a zároveň s sebou přináší i mnohé další možnosti využití. Hlavním přínosem je bezesporu možnost nepřetržitého monitoringu chovaných zvířat bez jakéhokoli vyrušování, což je zejména v období jejich rozmnožování více než žádoucí. Kamery nainstalované přímo v porodních boxech či hnízdních dutinách umožňují chovatelům získávat cenné poznatky z etologie, jiným způsobem prakticky nezjistitelné. Kromě uvedeného přínosu pro chovatele nelze opomenout význam kamerových systémů z návštěvnického hlediska. Již několik týdnů po nainstalování kamerového systému mohli návštěvníci pavilonu šelem sledovat v přímém přenosu první odchov mláděte levharta sněžného (*Uncia uncia*) v historii naší zoo. Obraz z porodního boxu byl přenášén jak do zázemí chovatelů (**foto 1**), tak i na monitor v návštěvnické hale. Po dobu

několika týdnů tak mohli obdivovatelé těchto krásných a tajemných koček pozorovat péči starostlivé Nimy o své první kotě. Nedlouho poté proběhla instalace kamer i do zbývajících porodních boxů, takže i další případné odchovy budou moci naši návštěvníci přímo sledovat.

V odchovně papoušků byly kamery nainstalovány do hnízdních budek arů vojenských (*Ara militaris*), arů zelenokřídlých (*Ara chloroptera*) a arů ararauna (*Ara ararauna*) a v zimovišti byla jedna kamera zabudována přímo do hnízdní dutiny zoborožců vrásčitých (*Aceros corrugatus*). Z uvedených druhů odchovali letos svá mláďata pod dozorem kamer arové vojenští a zoborožci vrásčití. Poprvé tak mohli naši chovatelé přímo sledovat starostlivé ptačí rodiče při inkubaci vajec, samotné líhnutí mláďat a následný přirozený odchov. Zejména pozorování

samice zoborožce zazdívající se směsí slin a předkládaného krmiva do své hnízdní dutiny bylo velmi zajímavé, stejně jako krmení mláděte a jeho růst (**foto 2**). V tomto případě bylo vše ještě umocněno skutečností, že zoborožce vrásčité odchováváme jako jediná z českých i slovenských zoo a v celé Evropě se letos podařilo odchovat pouhá tři mláďata těchto nádherných opeřenců. Oba uvedené odchovy probíhaly bez zásadních komplikací. Díky tomu, že ptáci byli neustále pod vizuální kontrolou kamer, mohl jim být v době hnízdění poskytnut maximální klid. Práce jejich chovatelů byla dočasně omezena jen na podávání čerstvého krmiva.

Již několik prvních měsíců používání nových kamerových systémů jednoznačně prokázalo jejich opodstatnění v chovu a jejich přínos jak pro chovatele, tak i pro návštěvnickou veřejnost.

Vývoj zdravotního stavu a inseminace Delhi

Jan Javůrek, Petr Kiebel

Do roku 2009 jsme vstupovali s tím, že při poslední říji (konec roku 2008) nedošlo k nárůstu hladiny luteinizačního (LH) hormonu na dostatečnou úroveň, a tak zřejmě ani k uvolnění vajíčka. Tyto nepříznivé zprávy naznačovaly, že s Delhi není něco v pořádku, a tak jsme po dohodě s IZW Berlin co nejdříve přistoupili k ultrazukovému vyšetření (**foto 1**). Dne 16. ledna po zhruba hodinovém standardním vyšetření odborníci konstatovali neradostný závěr – velké množství čiré tekutiny v obou částech dělohy, která zřejmě nepříznivě ovlivňuje hladinu hormonů, a tím i celý říjový cyklus.

Po nezbytné konzultaci s veterináři a odborníky jsme 20. dubna zahájili léčbu, která měla za úkol vypudit nežádoucí tekutinu. První den byl do střevní sliznice Delhi vmasírován Estrogel, který měl za úkol otevřít děložní krček. Druhý den se aplikoval Estrogel s Cytotecem, jehož účelem bylo vypuzení nežádoucí tekutiny z dělohy. Poslední dva dny se vmasíroval pouze Cytotec. V průběhu celé léčby byly odebírány vzorky krve ke sledování hladiny hormonů. Vedlejším projevem účinku léků mohla být zvýšená „nervozita“ Delhi, a tím i větší riziko pro ošetřovatele. Naštěstí jsme toto u Delhi nepozorovali.

Ačkoliv jsou sloni chováni od počátku historie moderních zoo, teprve v posledních desetiletích došlo k mnoha významným objevům v jejich životě, a tím se i podstatně zlepšily podmínky pro jejich chov. K tomu samozřejmě významně přispívá i objevení možnosti umělé inseminace či nových léčebných postupů. Konkrétně Delhi je i díky kvalitní práci týmu ústecké zoo a hlavně díky spolupráci s IZW Berlin doslova průkopnicí nových postupů. Byla druhá na světě, u které se povedla umělá inseminace, a například její křivka závislosti hladiny hormonů mezi krví a močí pomáhá odborníkům v jiných zoo, kde je problém s odběrem krve. Stejně tak i léčba Cytotecem je unikátní a v budoucnu tato zkušenost jistě pomůže řešit problémy

u řady dalších slonů. I to dává smysl chovu slonů v naší zoo.

Proto jsme netrpělivě čekali na výsledek dalšího ultrazukového vyšetření, které proběhlo 8. června (**foto 2**). Vyšetření opět provedl tým IZW Berlin a trvalo zhruba hodinu a půl. Potvrdilo se, že léčba byla úspěšná. Z dělohy byla vypuzena téměř veškerá tekutina – z cca 400 ml jí zbylo jen asi 12 ml. Bylo potvrzeno, že můžeme opět pokračovat ve snaze o umělou inseminaci. Nejbližší možný termín inseminace byl stanoven přibližně na přelom září

a října 2009. Zároveň jsme opět začali s intenzivním tréninkem Delhi a jednou týdně opět odebírali krev pro stanovení hladiny hormonů.

Jako dárce spermatu byl určen prověřený samec Calvin, který byl přesunut z Hannoveru do Lipska a posléze v květnu do Zoo Ostrava. Výběr samce a použití jeho spermatu schválil koordinátor EEP.

Poslední vyšetření před inseminací proběhlo 18. srpna a dopadlo nad očekávání dobře. V děloze se nenacházela žádná tekutina, objevil se zde pouze drobný myom, který by neměl přinést žádné komplikace. Díky tomu jsme mohli zintenzivnit trénink (dvakrát týdně), krev se začala odebírat každý den a vzorky se pravidelně odvážely do berlínských laboratoří k určení hladiny luteinizačního hormonu za účelem přesného zjištění data ovulace.

Dne 14. října nám laboratoř potvrdila přítomnost „píku“ (významné zvýšení hodnoty) LH hormonu, a tím i definitivní připravenost Delhi k inseminaci. V sobotu 24. října provedl tým IZW vyšetření, které ukázalo, že folikul je ještě nezralý (velikost cca 12 mm). Bohužel se opět objevilo malé množství tekutiny v pravém děložním rohu, a dokonce se objevila i malá cysta na levém (ovulujícím) vaječniku. Další vyšetření

3

v úterý 27. října ukázalo, že folikul stále není dostatečně zralý, ale že pomalu roste (velikost cca 16 mm). Ve středu 28. října jsme se zúčastnili odběru spermatu od Calvina v Zoo Ostrava **(foto 3)**. Kvůli jeho dosud krátkému pobytu v Ostravě byli k této proceduře pozváni kolegové z Hannoveru, které Calvin zná a plně respektuje. Odběr proběhl metodou rektální masáže. Zde se objevil další problém – kvůli graviditě ostravských slonů neměl Calvin delší dobu pohlavní aktivitu, a došlo ke „zneaktivnění“ jeho spermií. Je to přirozený proces, Calvin je jinak prověřený a kvalitní samec. Zůstala nám jediná možnost – použít mražené sperma. Tím ale bohužel šance na

úspěšnou inseminaci rapidně klesla. I zde se Delhi projevila jako průkopnice nových postupů, jde teprve o druhé použití mraženého spermatu na světě! Ve středu večer proběhlo další vyšetření – folikul byl zhruba stejně velký. Další postup byl odložen na neděli.

V neděli 1. listopadu večerní vyšetření ukázalo, že folikul praskl a že nadešel čas k inseminaci. Speciálním postupem bylo šetrně rozmrazeno sperma a pomocí katetru bylo vpraveno do dělohy **(foto 4)**. Vlastní zákrok od prvního zavedení katetru až po okamžik O – vpravení spermatu za děložní krček – trval zhruba tři čtvrtě hodiny. Nejsložitější samozřejmě bylo

nasunout téměř dvoumetrovou trubici k děložnímu krčku a pak se trefit do úzkého, zhruba třímilimetrového otvoru. Vzhledem k nočním hodinám, kdy slonice nejsou zvyklé na manipulaci, a zřejmě i v důsledku velkého množství různých vyšetření byl problém překonat katetrem nejvyšší bod v pochvě, kde se poševní cesta zalamuje. Delhi začala být nervózní a musela být mírně sedována. Díky tréninku to byl ovšem jediný okamžik, kdy přestala vzorně spolupracovat. Přesně ve 22:47 hodin bylo sperma vpraveno na místo určení. Inseminaci provedl Dr. Thomas Hildebrand ve spolupráci s MVDr. Václavem Poživilem.

Samozřejmě je nám jasné, že šance na úspěch nejsou velké, hlavně z důvodu nestandardního dozrávání folikulu a použití mraženého spermatu. Přesto netrpělivě očekáváme vývoj křivky progesteronu, a tím i potvrzení či vyvrácení úspěšnosti inseminace.

Musíme zdůraznit, že veškeré procedury, vyšetření a léčbu Delhi zvládla v pohodě, klidu a dobrovolně, mírná sedace musela být z výše popsaných důvodů použita jen při vlastní inseminaci. Dále musíme zdůraznit, že i když Delhi tikají biologické hodiny a šance na další úspěšné inseminace stále klesají, přesto má velký smysl dále se pokoušet o rozmnožení našich slonů. V roce 2009 se v zajetí narodilo 33 mláďat, ovšem také 54 jedinců zemřelo (www.elephant.se), proto má každé narozené slůně v chovech v zoologických zahradách nesmírnou cenu.

4

Zpráva o projektu Pesisir Balikpapan, 2009

Mgr. Stanislav Lhota

V srpnu 2009 jsem se po devítiměsíčním pobytu v ČR vrátil do Balikpapanského zálivu na východním pobřeží indonéského Bornea, abych pokračoval v projektu, jenž začal v roce 2005 a který od roku 2007 zaštiťuje Zoo Ústí nad Labem.

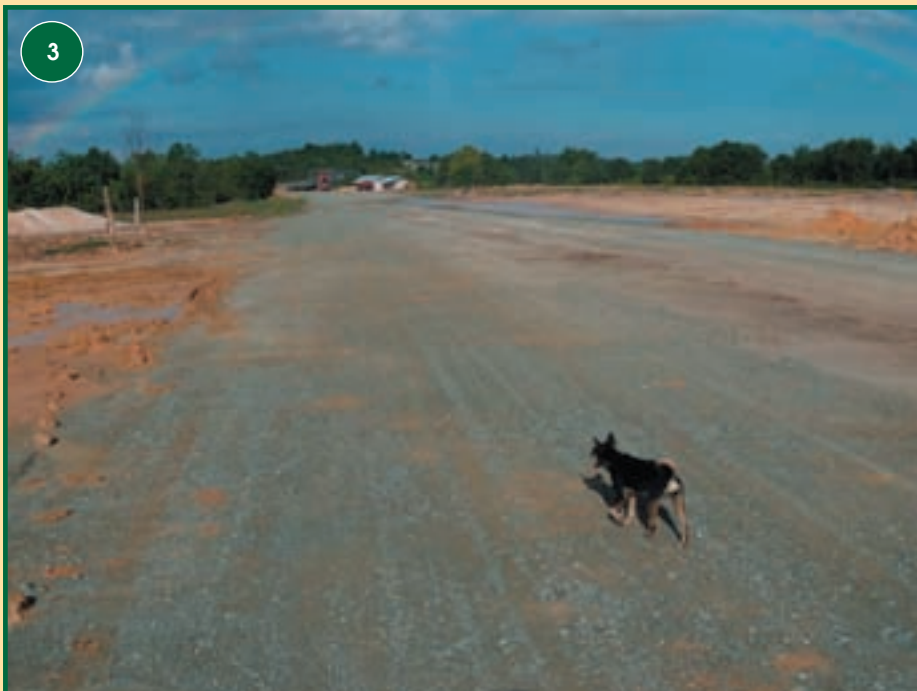
Po dobu mého pobytu mimo Indonésii byl pozastaven výzkum opic kahau nosatých, naši místní asistenti však pokračovali v monitoringu ilegálních aktivit poškozujících mangrov a ostatní pobřežní ekosystémy (**foto 1**), jako je budování přístavů, cest a průmyslových objektů, zakládání rybních a krevetních farem, ilegální těžba dřeva, pálení dřevěného uhlí, zakládání plantáží palmy olejné na březích řek a vypalování lesa. Monitoring po tuto dobu skutečně probíhal, i když se značnými potížemi, které plynuly jednak z nedostatku peněz na pokrytí provozních nákladů a jednak z toho, že asistenti, zvyklí pracovat pod mým neustálým dohledem, nebyli prozatím schopni program příliš úspěšně koordinovat. Byla to však pro ně cenná zkušenost. Po mém návratu do Indonésie proto program monitoringu pokračuje bez mé bezprostřední účasti, ve snaze vést k větší samostatnosti dva indonéské asistenty, kteří se monitoringu pod mým vedením věnovali od roku 2008. Monitoring a patrolování

představují i nadále těžiště našich terénních ochranných aktivit. Díky tomu například od roku 2008 nebyla ve sledované oblasti založena žádná nová farma na chov ryb a krevet a došlo i k významné redukci kácení mangrovů pro výrobu dřevěného uhlí. S konkrétními přestupky souvisejícími s poškozováním životního prostředí, které dokumentujeme v rámci monitoringu, pak pravidelně spolu s jedním z mých asistentů seznamujeme řadu zainteresovaných

vládních i nevládních činitelů. Typickou reakcí zodpovědných úřadů je i nadále ignorování. Proto i jejich akce monitorujeme formou opakovaných návštěv a poskytování nových zpráv z terénu. Pokud ani to nestačí, následuje exponování takových případů v masových médiích. Udržujeme pravidelný kontakt s několika místními deníky, lokalita a kahau nosatí byli prezentováni také v dokumentu na národní televizní stanici Trans 7 a pravidelné zprávy o dění v zálivu jsou rozepisovány široké komunitě na několika skupinách na Facebooku. Tento rok jsem zahájil osvětovou kampaň na místních vysokých a středních školách a ve skupinách mládeže Pecinta Alam (Milovníci přírody), a to formou audiovizuální prezentace, diskusí a výletů do terénu. V mém domě na rybářském předměstí Balikpapanu (**foto 2**) vzniká coby experimentální pilotní projekt malé přírodovědné vzdělávací centrum pro děti z nejbližšího okolí. Největší hrozbou pro budoucnost zálivu zůstává plán na vybudování provinční dálnice podél větší části pobřeží Balikpapanského zálivu (**foto 3**). Kampaň za zastavení tohoto projektu byla představena mezinárodní komunitě na http://news.mongabay.com/2010/0103-hance_pulau.html. Zároveň již ale

3

musíme čelit i aktivitám podniků a jednotlivců, kteří už se zpřístupněním oblasti počítají, intenzivně skupují pozemky a budují cesty a další infrastrukturu pro budoucí průmyslové závody. Jednou z nejnovějších hrozeb je plán na vybudování 20 metrů široké cesty na svážení dřeva k továrně na výrobu papíru. Tato cesta má probíhat paralelně s plánovanou provinční silnicí, jen několik desítek metrů od ní. Jiným dlouhodobým problémem, který představuje hrozbu postupného zničení celého zálivu, je velkoplošné zakládání plantáží palmy olejné. Podél několika řek v oblasti Balikpapanského zálivu došlo za poslední tři roky k vykácení lesů obývaných početnou populací kahau nosatých. Mangrovky sice zůstaly víceméně nepoškozené, byly však zcela izolované od ostatních lesních ekosystémů a vystavené mimořádně vysoké sedimentaci zeminou splavovanou z několika tisíc hektarů odlesněných ploch (foto 4). Pro kahau to představuje ztrátu podstatné části potravních zdrojů a výrazné zvýšení rizika zániku celé populace. Zakládání plantáží na březích řek je ilegální, chybí však jakákoli kontrola ze strany vládních orgánů. Navíc zde vznikají konflikty s místními vesničany, kterým zemědělské podniky často bez odškodnění zabírají půdu. V roce 2009 jsme společně s místními drobnými zemědělci zahájili mezinárodní kampaň proti společnosti PT Agro Indomas a v současné době probíhá její soudní vyšetřování. Vlajkovým živočichem celého našeho

projektu je kahau nosatý (*Nasalis larvatus*). Výzkum tohoto druhu proto představuje jakousi páteř programu zaměřeného na ochranu jak druhu samotného, tak i jeho biotopu, tedy pobřežních mangrovů, a ostatních rostlin a živočichů, kteří se zde spolu s kahau vyskytují. Vzhledem ke stále závažnějším problémům praktického ochrannářského rázu, které před námi v posledních měsících v Balikpapanském zálivu vyvstávají, se však v tomto roce výzkumné cíle dostávají spíše do pozadí. Hlavní cíl výzkumu se proto pro tento rok omezuje na individuální identifikaci dospělých jedinců kahau obývajících jednu z 54 řek v Balikpapanském zálivu, řeku Pemaluan. Zde jsme v letech

2007–2008 vybudovali výzkumnou stanici (foto 5), ve které trávíme každý měsíc jeden až dva týdny. Dvakrát denně vyráží ze stanice malou motorovou lodí tříčlenný tým, aby dohledával kahau na jejich spacích stromech. Děje se tak nejprve pozdě odpoledne kolem 17. hodiny, kdy se opice začínají objevovat na březích řek, takže je možné zmapovat aktuální polohu jednotlivých tlup a vybrat jednu z nich k dalšímu pozorování. To pak pokračuje ještě příští den od 6:00 zhruba do 7:30 hodin. Poté se opice vzdalují hlouběji do mangrovů, kam je prozatím není možné následovat. Samotné pozorování spočívá ve snaze co nejpřesněji určit počet členů sledované tlupy s ohledem na jejich věk a pohlaví a především pak v kreslení identifikačních karet všech dospělých členů tlupy. Identifikační karta představuje schematickou šablonu, do které se zakreslují jednotlivé specifické znaky, podle nichž lze daného jedince poznat. Tento postup se osvědčil lépe než pořizování fotografií nebo videozáznamů jednotlivců. Identifikační karty by měly umožnit nejen přesný popis velikosti a složení populace, ale především sledování individuálních životních historií jednotlivých zvířat v následujících letech. Jde však o velmi pomalý proces. Vzhledem k nedostatečnému přivyknutí opic na přítomnost pozorovatele a krátké době, po kterou je lze na březích řek pozorovat, vyžaduje samotné pořízení identifikačních karet několik měsíců práce v terénu.

Výzkumný program v místní rezervaci

4

5

deštného pralesa Sungai Wain, který jsem koordinoval v předchozích letech, se již do značné míry osamostatnil a naši výzkumní asistenti se stali dlouhodobými zaměstnanci rezervace. Původně dvoučlenný tým oddělení pro výzkum se již rozrostl na čtyřčlenný, takže jedním z mých zbývajících úkolů je věnovat se odborné přípravě nových členů **(foto 6)**. Jejich hlavní výzkumnou činností je v současné době monitoring počasí (teploty a množství srážek) a fenologie (produkce listů, květů a plodů na vybraných plochách v lese). Tento

program probíhá již více než deset let, letos se proto v rámci tohoto „výročí“ zaměřujeme na zpracování celé doposud nahromaděné databáze. Jde o soubor dat, jaký byl zatím publikován jen z jediné další lokality v celé jihovýchodní Asii.

Podobně jako v minulé sezoně i tentokrát jsem v rámci dokumentace biodiverzity do Sungai Wainu přizval na krátkou návštěvu několik entomologů. Aleš Dolný z Ostravské univerzity společně s Danielem Bárťou již druhým rokem mapovali druhovou pestrost vážek na několika různých

biotopech Balikpapanu. Na území rezervace zdokumentovali více než 80 druhů vážek, včetně minimálně jednoho nového druhu, který bude s přihlédnutím k propagaci lokality pojmenován *Rhinagrion wainensis*. Petr Šípek z Univerzity Karlovy v Praze nashromáždil předběžné vzorky materiálu několika skupin brouků a dalšího hmyzu, který nyní zpracovává ve spolupráci s několika dalšími entomology v České republice.

Odborná publikační činnost:

V roce 2009 vyšly v impaktovaných mezinárodních časopisech dvě odborné práce, které se týkají našeho předchozího výzkumu na Madagaskaru, v Indii a v evropských zoologických zahradách:

- Lhota S., Jůnek T. and Bartoš L. – Patterns and laterality of hand use in free-ranging aye-ayes (*Daubentonia madagascariensis*) and a comparison with captive studies, *Journal of Ethology* 27, 419–428
- M. Petrů, V. Charvátová, M. Špínka, S. Lhota 2009 – Revisiting Play Elements and Self-handicapping in Play: A Comparative Ethogram of Five Old World Mon, *Journal of Comparative Psychology*, Vol. 123, No. 3, 250–263

6

Stavy zvířat k 31. 12. 2009

	stav k 1.1.2009	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2009
savci (Mammalia)						
adax	2.0					2.0
<i>Addax nasomaculatus</i>	EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I					
aguti středoamerický	1.1			1.0		0.1
<i>Dasyprocta punctata</i>	RDB=LR					
alpaka	2.9	0.1	1.0	0.1	1.0	2.9
<i>Vicugna pacos</i>						
anoa nížinný	2.2					2.2
<i>Bubalus depressicornis</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
antilopa jelení	7.6	1.4				8.10
<i>Antilope cervicapra</i>	RDB=NT					
babirusa	1.1		1.0		1.0	1.1
<i>Babyrusa babyrussa</i>	EEP,ISB,RDB=VU,CITES=I					
fosa	2.1			0.1	1.0	1.0
<i>Cryptoprocta ferox</i>	EEP,ISB,RDB=EN					
gepard štíhlý	2.0					2.0
<i>Acinonyx jubatus</i>	EEP,ISB,RDB=VU,CITES=I					
gibon bělolící	1.1.2					1.1.2
<i>Nomascus leucogenys leucogenys</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
guanako	0.2					0.2
<i>Lama guanicoe</i>	RDB=LR					
gueréza plášťíková	0.4					0.4
<i>Colobus guereza caudatus</i>	ESB,RDB=LR					
hulman jávský	0.4					0.4
<i>Trachypithecus auratus</i>	RDB=EN					
hulman posvátný	0.3			0.1		0.2
<i>Semnopithecus entellus</i>	ESB,RDB=LR,CITES=I					
hulman stříbrný	0.2					0.2
<i>Trachypithecus cristatus</i>	RDB=NT					
irbis	1.1	0.1				1.2
<i>Uncia uncia</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
jelen bělohubý	2.6	1.1	1.0	1.1		3.6
<i>Cervus albirostris</i>	RDB=VU					
kaloň pobřežní	4.2.1			0.0.1		4.2
<i>Pteropus hypomelanus</i>	RDB=LR					

	stav k 1.1.2009	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2009
savci (Mammalia)						
kapybara	1.1				0.1	1.0
<i>Hydrochaeris hydrochaeris</i>	RDB=LR					
kočka bažinná	1.0			1.0		0
<i>Felis chaus</i>	RDB=LC					
kočka rybářská	1.1	2.1				3.2
<i>Prionailurus viverrinus</i>	EEP,ISB,RDB=VU					
kočka slaništní	2.3				1.2	1.1
<i>Oncifelis geoffroyi</i>	EEP,RDB=NT,CITES=I					
kočkodan Brazzův	2.2	0.1		0.1		2.2
<i>Cercopithecus neglectus</i>	ESB,RDB=LR					
kočkodan diadémový	1.1					1.1
<i>Cercopithecus mitis</i>	RDB=LR					
kočkodan Dianin	1.1					1.1
<i>Cercopithecus diana diana</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
kosman zakrslý	2.3.1	1.1.1		0.0.1	1.1	2.3.1
<i>Callithrix pygmaea niveiventris</i>	RDB=LC					
kotul veverovitý	1.0			1.0		0
<i>Saimiri sciureus</i>	EEP,RDB=LC					
koza domácí	0.2	1.2			1.2	0.2
<i>Capra hircus</i>						
koza domácí – kamerunská	4.5	1.1.1		1.0	4.6.1	0
<i>Capra hircus</i>						
kůň domácí – pony	1.4				0.1	1.3
<i>Equus caballus</i>						
lachtan jihoafrický	0.2				0.2	0
<i>Arctocephalus pusillus</i>	RDB=LR					
lachtan tmavý	1.0					1.0
<i>Zalophus californianus</i>	ESB,RDB=LR					
lama krotká	1.3	0.1			0.1	1.3
<i>Lama glama</i>						
lemur kata	1.5	0.0.1				1.5.1
<i>Lemur catta</i>	ESB,RDB=VU,CITES=I					
lenochod dvouprstý	1.3.1				0.1	1.2.1
<i>Choloepus didactylus</i>	ESB,RDB=LC					
lev konžský	1.4			0.2		1.2
<i>Panthera leo bleyenberghi</i>	RDB=VU					
levhart mandžuský	1.1	2.0				3.1
<i>Panthera pardus orientalis</i>	EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I					
lvíček zlatý			1.1			1.1
<i>Leontopithecus rosalia</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					

	stav k 1.1.2009	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2009
savci (Mammalia)						
makak kápoVý	3.3					3.3
<i>Macaca radiata</i>	RDB=LR					
mandril	1.4	2.1				3.5
<i>Mandrillus sphinx</i>	EEP,RDB=VU					
mangusta žíhaná	1.3					1.3
<i>Mungos mungo</i>	RDB=LR					
mara stepní	2.0.2					2.0.2
<i>Dolichotis patagonum</i>	RDB=LR					
medvěd malajský	2.4					2.4
<i>Helarctos malayanus</i>	ESB,RDB=DD,CITES=I					
muntřak malý	1.1.2		0.1	0.0.1	0.0.1	1.2
<i>Muntiacus reevesi reevesi</i>	RDB=LR					
mýval jižní	0.1			0.1		0
<i>Procyon cancrivorus</i>	RDB=LR					
nilgau	2.2	2.1				4.3
<i>Boselaphus tragocamelus</i>	RDB=LC					
nosál červený	1.2	4.4		0.1	1.3	4.2
<i>Nasua nasua</i>	RDB=LR					
nosorožec tuponosý jižní	0.1					0.1
<i>Ceratotherium simum simum</i>	EEP,ISB,RDB=NT					
ocelot velký	1.0			1.0		0
<i>Leopardus pardalis</i>	RDB=LC,CITES=I					
orangutan	1.0					1.0
<i>Pongo pygmaeus</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
orangutan bornejský	2.1					2.1
<i>Pongo pygmaeus pygmaeus</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
osel somálský	4.4				1.0	3.4
<i>Equus africanus somalicus</i>	EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I					
ovce domácí – kamerunská	1.12	4.5	1.0	0.1	5.6	1.10
<i>Ovis aries aries</i>						
panda červená	0.1					0.1
<i>Ailurus fulgens fulgens</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
pásovec štetinatý	1.1					1.1
<i>ChaetophRACTUS villosus</i>	RDB=LC					
pekari páskovaný	1.2					1.2
<i>Pecari tajacu</i>	RDB=LR					
pes domácí	0.1					0.1
<i>Canis familiaris</i>						
rosomák sibiřský	1.1					1.1
<i>Gulo gulo sibirica</i>	EEP,RDB=VU					

	stav k 1.1.2009	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2009
savci (Mammalia)						
serau malý	0.1					0.1
<i>Naemorhedus crispus</i>	ESB,ISB,RDB=LR					
sika vietnamský	2.7	3.1.1				5.8.1
<i>Cervus nippon pseudaxis</i>	EEP,ISB,RDB=CR					
slon bengálský	0.2					0.2
<i>Elephas maximus bengalensis</i>	EEP,RDB=EN,CITES=I					
surikata	3.1.1			1.0		2.1.1
<i>Suricata suricatta</i>	RDB=LR					
tamarín pinčí	1.2.1	0.0.2				1.2.3
<i>Saguinus oedipus</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
tamarín žltoruký	2.5	0.1.1		0.1		2.5.1
<i>Saguinus midas</i>	ESB,RDB=LC					
tapír jihoamerický	1.1					1.1
<i>Tapirus terrestris</i>	EEP,RDB=VU					
tuleň obecný	1.1					1.1
<i>Phoca vitulina</i>	RDB=LR					
tygr malajský	0.1					0.1
<i>Panthera tigris jacksonii</i>	ISB,RDB=EN,CITES=I					
vari černobílý	3.1	3.0			2.0	4.1
<i>Varecia variegata</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I					
vari červený	3.2	1.0			2.0	2.2
<i>Varecia rubra</i>	EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I					
velbloud dvouhrbý — domácí	1.5	1.2			0.2	2.5
<i>Camelus bactrianus</i>	RDB=CR					
veverka Prévostova	1.1					1.1
<i>Callosciurus prevostii</i>	RDB=LR					
vlk hřivnatý	1.2					1.2
<i>Chrysocyon brachyurus</i>	EEP,ISB,RDB=NT					
voduška červená	2.4	1.0			1.1	2.3
<i>Kobus leche kafuensis</i>	ISB,RDB=VU					
voduška jelenovitá	2.4	0.2				2.6
<i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>	RDB=LR					
vydra malá	1.1.3	2.1			0.0.3	3.2
<i>Amblyonyx cinerea</i>	ISB,RDB=NT					
zebra Hartmannové	3.9		1.0		1.0	3.9
<i>Equus zebra hartmannae</i>	EEP,ISB,RDB=EN					
žirafa Rothschildova	2.3.2				0.0.2	2.3
<i>Giraffa camelopardalis rothschildi</i>	EEP,RDB=LR					

	stav k 1.1.2009	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2009
ptáci (Aves)						
alexandr malý	1.1	0.0.2			0.0.2	1.1
<i>Psittacula krameri</i>	RDB=LC					
alexandr velký	1.1			1.0	0.1	0
<i>Psittacula eupatria</i>	RDB=LC					
amazoňan modročelý	0.0.1					0.0.1
<i>Amazona aestiva</i>	RDB=LC					
amazoňan pomoučený	2.2	0.0.3			1.1	1.1.3
<i>Amazona farinosa</i>	RDB=LC					
amazoňan žlutolící	2.2	0.0.2			1.1.2	1.1
<i>Amazona autumnalis</i>	RDB=LC					
ara arakanga	1.1					1.1
<i>Ara macao</i>	RDB=LC,CITES=I					
ara ararauna	3.4	0.0.1	1.0		1.1	3.3.1
<i>Ara ararauna</i>	RDB=LC					
ara vojenský	4.4	0.0.2			1.1	3.3.2
<i>Ara militaris</i>	ISB,RDB=VU,CITES=I					
ara zelenokřídlý	2.2					2.2
<i>Ara chloroptera</i>	RDB=LC					
aratinga sluneční			2.2			2.2
<i>Aratinga solstitialis</i>	RDB=LC					
emu hnědý	1.1					1.1
<i>Dromaius novaehollandiae</i>	RDB=LC					
hoko červený	1.1					1.1
<i>Crax rubra</i>	RDB=NT					
holub chocholatý	1.1					1.1
<i>Ocyphaps lophotes</i>	RDB=LC					
holub zelenokřídlý			0.0.1			0.0.1
<i>Chalcophaps indica</i>	RDB=LC					
husice egyptská	1.1				1.1	0
<i>Alopochen aegyptiacus</i>	RDB=LC					
kachnička mandarinská	1.0					1.0
<i>Aix galericulata</i>	RDB=LC					
kakadu Goffinův	1.2		0.1	0.1	0.1	1.1
<i>Cacatua goffini</i>	RDB=NT,CITES=I					
kakadu molucký	2.1					2.1
<i>Cacatua moluccensis</i>	EEP,RDB=VU,CITES=I					
korela chocholatá	3.1.2	0.0.4			0.0.6	3.1
<i>Nymphicus hollandicus</i>	RDB=LC					

	stav k 1.1.2009	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2009
ptáci (Aves)						
korunáč vějířový	1.1					1.1
<i>Goura victoria</i>	ESB,ISB,RDB=VU					
krkavec velký	1.0		0.1			1.1
<i>Corvus corax</i>	CROH=OH,RDB=LC					
křepel kalifornský	2.1					2.1
<i>Lophortyx californica</i>	RDB=LC					
křepelka korunkatá	1.0			1.0		0
<i>Rollulus rouloul</i>	RDB=NT					
lori zelenoocasý	1.1		1.1			2.2
<i>Lorius chlorocercus</i>	RDB=LC					
majna Rothschildova	0.1		1.0			1.1
<i>Leucopsar rothschildi</i>	EEP,RDB=CR,CITES=I					
marabu africký	1.0					1.0
<i>Leptoptilos crumeniferus</i>	ESB,RDB=LC					
nandu pampový	3.2.2		0.1	0.0.2	1.0	2.3
<i>Rhea americana</i>	RDB=NT					
orel okrový	1.2				1.1	0.1
<i>Aquila rapax</i>	RDB=LC					
papoušek konžský	1.1	0.0.1				1.1.1
<i>Poicephalus gulielmi</i>	RDB=LC					
papoušek vlnkovaný	15.14.5	0.0.139			0.0.139	15.14.5
<i>Melopsittacus undulatus</i>	RDB=LC					
páv korunkatý	2.4	0.0.4				2.4.4
<i>Pavo cristatus</i>	RDB=LC					
plameňák – hybrid	0.1				0.1	0
<i>Phoenicopterus sp.</i>						
plameňák růžový	0.0.10			0.0.1	0.0.9	0
<i>Phoenicopterus ruber roseus</i>	RDB=LC					
pušтік bělavý pobaltský	2.1				1.0	1.1
<i>Strix uralensis liturata</i>	CROH=KOH,RDB=LC					
pušтік obecný	0.1					0.1
<i>Strix aluco</i>	RDB=LC					
raroh velký	2.5	1.1		0.1	2.2	1.3
<i>Falco cherrug</i>	CROH=KOH,RDB=EN					
rýžovník šedý	0.0.2			0.0.2		0
<i>Padda oryzivora</i>	RDB=VU					
sova pálená	1.1	0.0.1			0.0.1	1.1
<i>Tyto alba</i>	CROH=SOH,RDB=LC					
sovica sněžní	1.1	0.0.2			0.0.2	1.1
<i>Nyctea scandiaca</i>	RDB=LC					

	stav k 1.1.2009	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2009
ptáci (Aves)						
sup himálajský	1.1					1.1
<i>Gyps himalayensis</i>	RDB=LC					
sýček obecný			1.1			1.1
<i>Athene noctua</i>	CROH=SOH,RDB=LC					
turako fialový	1.2					1.2
<i>Musophaga violacea</i>	ESB,RDB=LC					
výr velký	1.1					1.1
<i>Bubo bubo</i>	CROH=OH,RDB=LC					
zebrička pestrá	12.7				7.2	5.5
<i>Taeniopygia guttata</i>	RDB=LC					
zoborožec vrásčitý	1.1	0.01				1.11
<i>Aceros corrugatus</i>	EEP,RDB=NT					
žako šedý	1.1					1.1
<i>Psittacus erithacus</i>	RDB=LC					
plazi (Reptilia)						
agama bradatá	1.03					1.03
<i>Pogona vitticeps</i>						
agama kočičinská	0.08					0.08
<i>Physignathus cocincinus</i>						
aligátor americký	1.1			0.1		1.0
<i>Alligator mississippiensis</i>						
anolis obrovský	0.03					0.03
<i>Anolis equestris</i>						
cyklagras obrovský	1.0				1.0	0
<i>Hydrodynastes gigas</i>						
dlouhokrčka australská	1.2			0.1		1.1
<i>Chelodina longicollis</i>						
dlouhokrčka drsná	0.01					0.01
<i>Macrochelodina rugosa</i>	RDB=LR					
hroznýš královský	0.1					0.1
<i>Boa constrictor</i>						
hroznýšovec kubánský	2.2	0.01		1.1	0.01	1.1
<i>Epicrates angulifer</i>	EEP,RDB=LR					
chameleon pardálí	1.0					1.0
<i>Furcifer pardalis</i>						
kajmánek malý	1.1					1.1
<i>Paleosuchus trigonatus</i>						
karetka novoguinejská	2.0					2.0
<i>Caretochelys insculpta</i>	RDB=VU					

	stav k 1.1.2009	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2009
plazi (Reptilia)						
korálovka červenošedá	1.1					1.1
<i>Lampropeltis alterna</i>						
korálovka mexická	0.0.2					0.0.2
<i>Lampropeltis mexicana greeri</i>						
korálovka pruhovaná	1.0				1.0	0
<i>Lampropeltis getula floridana</i>						
korálovka pruhovaná	1.0					1.0
<i>Lampropeltis getula getula</i>						
korálovka pruhovaná	1.2					1.2
<i>Lampropeltis getula californiae</i>						
korálovka sedlatá	0.1				0.1	0
<i>Lampropeltis triangulum campbelli</i>						
korálovka sedlatá honduraská	1.2	0.0.6			0.0.6	1.2
<i>Lampropeltis triangulum hondurensis</i>						
korálovka sedlatá sinaloaská	2.2	0.0.14			0.0.14	2.2
<i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>						
kožnatka čínská	0.0.1		0.0.1			0.0.2
<i>Pelodiscus sinensis</i>	RDB=VU					
krajta královská	1.1		1.0			2.1
<i>Python regius</i>						
krajta písmenková	0.1					0.1
<i>Python sebae</i>						
krajta tygrovitá tmavá	1.0					1.0
<i>Python molurus bivittatus</i>	RDB=LR					
krajta zelená	0.2			0.1		0.1
<i>Morelia viridis</i>						
krátkokrčka červenobíhá	0.0.3					0.0.3
<i>Emydura subglobosa</i>	RDB=LR					
krokodýl čelnatý	1.0				1.0	0
<i>Osteolaemus tetraspis</i>	ESB,RDB=VU,CITES=I					
leguán kubánský	1.2					1.2
<i>Cyclura nubila nubila</i>	ISB,RDB=VU,CITES=I					
scink dlouhonohý	1.0.3				0.0.1	1.0.2
<i>Eumeces schneideri</i>						
trnorep skalní			3.9	0.1		3.8
<i>Uromastyx acanthinura</i>						
užovka černá	0.0.1				0.0.1	0
<i>Pantherophis obsoleta quadrivittata</i>						
varan Hornův	0.1		1.0			1.1
<i>Varanus panoptes horni</i>						

	stav k 1.1.2009	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31.12.2009
plazi (Reptilia)						
želva amboinská	0.0.3					0.0.3
<i>Cuora amboinensis</i>	<i>ESB,RDB=VU</i>					
želva čtyřprstá	4.4.1		1.0.2	0.0.2	1.3	4.1.1
<i>Testudo horsfieldii</i>	<i>RDB=VU</i>					
želva indická	1.0			1.0		0
<i>Indotestudo travancorica</i>	<i>RDB=EN</i>					
želva kaspická	0.0.1					0.0.1
<i>Mauremys caspica</i>						
želva nádherná	4.4.1					4.4.1
<i>Trachemys scripta elegans</i>	<i>RDB=LR</i>					
želva ostruhatá	0.0.3					0.0.3
<i>Centrochelys sulcata</i>	<i>RDB=VU</i>					
želva pentličková	1.2.3	0.0.1				1.2.4
<i>Cyclemys pulchristriata</i>						
želva uhlířská	6.2.4	0.0.2				6.2.6
<i>Chelonoidis carbonaria</i>						
želva vroubená	1.0					1.0
<i>Testudo marginata</i>	<i>RDB=LR</i>					
želva zelenavá	1.0.1					1.0.1
<i>Testudo hermanni</i>	<i>RDB=LR</i>					
želva zubatá	2.1					2.1
<i>Cyclemys dentata</i>	<i>RDB=LR</i>					

	stavy	odchov
oboživelníci (Amphibia)		
drápatka vodní	1.1.9	
<i>Xenopus laevis laevis</i>	RDB=LC	
drsnokožka komatá	0.0.3	
<i>Theiaderma corticale</i>	RDB=DD	
drsnokožka thajská	0.0.3	
<i>Theiaderma stellatum</i>	RDB=NT	
hrabatka drsná	0.1	
<i>Pyxicephalus adspersus</i>	RDB=LC	
listovnice pestrá	0.0.4	
<i>Phyllomedusa hypochondrialis</i>	RDB=LC	
parosnička nádherná	0.0.1	
<i>Kaloula pulchra</i>	RDB=LC	
parosnička srdíčková	0.0.10	
<i>Dyscophus guinefi</i>	RDB=LC	
pralesnička azurová	0.0.3	
<i>Dendrobates azureus</i>	ESB,RDB=VU	
pralesnička batiková	0.0.22	2
<i>Dendrobates auratus</i>	RDB=LC	
pralesnička brazilská	0.0.2	
<i>Dendrobates galactonotus</i>	RDB=LC	
pralesnička harlekýn	0.0.4	
<i>Dendrobates leucomelas</i>	RDB=LC	
pralesnička pruhovaná	0.0.4	
<i>Phyllobates vittatus</i>	RDB=EN	
pralesnička strašná	0.0.4	
<i>Phyllobates terribilis</i>	RDB=EN	
ropucha	0.0.4	
<i>Bufo sp.</i>		
rosnice siná	0.0.12	
<i>Pelodryas caerulea</i>	RDB=LC	
rosnička včelí	0.0.8	
<i>Phrynohyas resinifictrix</i>	RDB=LC	
víčkavnice yucatanská	0.0.3	
<i>Triprion petasatus</i>	RDB=LC	
žebrovník Walflův	0.0.11	
<i>Pleurodeles walfl</i>	RDB=NT	
ryby (Pisces)		
dánio pruhované	0.0.11	
<i>Danio rerio</i>		
glyptoper velkoploutvý	0.0.3	
<i>Glyptoperichthys gibbiceps</i>		
gurama velká	0.0.3	
<i>Osphronemus goramy</i>		
jeseter malý	0.0.3	
<i>Acipenser ruthenus</i>	RDB=VU	

	stavy	odchov
ryby (Pisces)		
jeseter sibiřský	0.0.2	
<i>Acipenser baerii</i>	RDB=VU	
karas zlatý	0.0.40	
<i>Carassius auratus</i>		
keříčkovec jihoafrický	0.0.3	
<i>Clarias gariepinus</i>		
krunýřovec řasnatý	0.0.22	
<i>Ancistrus cirrhosus</i>		
labeo červenoploutvé	0.0.12	
<i>Epalzeorhynchus frenatum</i>		
myloplus červenoploutvý	0.0.4	
<i>Myloplus rubripinnis</i>		
nožovec	0.0.10	
<i>Xenomystus sp.</i>		
ostnovec	0.0.5	
<i>Ctenopoma kingsleyae</i>		
pakeříčkovec obecný	0.0.5	
<i>Heteropneustes fossilis</i>		
pancéřníček kropenatý	0.0.7	
<i>Megalechis thoracata</i>		
pancéřníček zelený	0.0.14	
<i>Corydoras aeneus</i>		
pangas dolnooký	0.0.8	
<i>Pangasius hypophthalmus</i>		
parmička čtyřpruhá	0.0.10	
<i>Puntius tetrazona</i>		
parmička čtyřpruhá – mechová	0.0.10	
<i>Puntius tetrazona</i>		
parmička duhová	0.0.10	
<i>Puntius titteya</i>	RDB=LR	
parmička purpurová	0.0.14	
<i>Puntius nigrofasciatus</i>	RDB=LR	
parmička Schwanenfeldova	0.0.7	
<i>Barbodes schwanenfeldii</i>		
peřovec skvrnitý	0.0.13	
<i>Synodontis eupterus</i>		
piaraktus plodožravý	0.0.2	
<i>Piaractus brachypomus</i>		
piraňa Nattererova	0.0.4	
<i>Pygocentrus nattereri</i>		
sekavka nádherná	0.0.2	
<i>Botia macracantha</i>		
sekavka příčnopruhá	0.0.1	
<i>Botia hymenophysa</i>		
skalára amazonská	0.0.2	
<i>Pterophyllum scalare</i>		

	stavy	odchov
ryby (Pisces)		
sumčík stříbřitý	0.0.1	
<i>Schilbe mystus</i>	RDB=VU	
sumíček indický	0.0.3	
<i>Mystus vittatus</i>		
tetra citronová	0.0.12	
<i>Hyphessobrycon pulchripinnis</i>		
tetra černá	0.0.7	
<i>Gymnocorymbus ternetzi</i>		
tetra krvavá	0.0.6	
<i>Hyphessobrycon eques</i>		
tetra křivopruhá	0.0.2	
<i>Thayeria boehlkei</i>		
tetra Sweglesova	0.0.10	
<i>Hyphessobrycon sweglesii</i>		
tlamovec Lombardův	0.0.10	
<i>Metriaclima lombardoi</i>		
tlamovec pestrý	0.0.6	
<i>Melanochromis auratus</i>	RDB=LC	
tlamovec příčnopruhý	0.0.16	
<i>Pseudotropheus zebra</i>		
trnovec hřebenočelý	0.0.6	
<i>Agamyxis pectinifrons</i>		
bezobratlí (Vertebrata)		
sklípkan kadeřavý	0.0.1	
<i>Brachypelma albopilosum</i>		
sklípkan plaménkový	0.0.1	
<i>Brachypelma auratum</i>		
veleštír obrovský	0.0.1	
<i>Pandinus imperator</i>		
sklípkan největší	0	
<i>Theraphosa blondi</i>		

Stavy zvířat 2009	1.1.2009		31.12.2009	
	Druhy	Jedinci	Druhy	Jedinci
Savci (Mammalia)	75	303	70	302
Ptáci (Aves)	43	176	40	154
Plazi (Reptilia)	43	120	38	122
Obojživelníci (Amphibia)	20	129	18	110
Ryby (Pisces)	37	301	38	306
Bezobratlí (Invertebrata)	4	8	3	3
Celkem	222	1037	207	997

Odchovy

savci Mammalia	odchov
alpaka	0.1
<i>Vicugna pacos</i>	
antilopa jelení	1.4
<i>Antilope cervicapra</i>	RDB=NT
irbis	0.1
<i>Uncia uncia</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I
jelen bělohubý	1.1
<i>Cervus albirostris</i>	RDB=VU
kočka rybářská	2.1
<i>Prionailurus viverrinus</i>	EEP,ISB,RDB=VU
kočkodan Brazzův	0.1
<i>Cercopithecus neglectus</i>	ESB,RDB=LR
kosman zakrslý	1.1.1
<i>Callithrix pygmaea</i>	RDB=LC
koza domácí	1.2
<i>Capra hircus</i>	
koza domácí — kamerunská	1.1.1
<i>Capra hircus</i>	
lama krotká	0.1
<i>Lama glama</i>	
lemur kafa	0.0.1
<i>Lemur catta</i>	ESB,RDB=VU,CITES=I
levhart mandžuský	2.0
<i>Panthera pardus orientalis</i>	EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I
mandril	2.1
<i>Mandrillus sphinx</i>	EEP,RDB=VU
nilgau	2.1
<i>Boselaphus tragocamelus</i>	RDB=LC
nosál červený	4.4
<i>Nasua nasua</i>	RDB=LR
ovce domácí — kamerunská	4.5
<i>Ovis aries aries</i>	
sika vietnamský	3.1.1
<i>Cervus nippon pseudaxis</i>	EEP,ISB,RDB=CR
tamarín pinčí	0.0.2
<i>Saguinus oedipus</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I
tamarín žlutoruký	0.1.1
<i>Saguinus midas midas</i>	ESB,RDB=LC
vari černobílý	3.0
<i>Varecia variegata</i>	EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I

savci Mammalia	odchov
vari červený	1.0
<i>Varecia rubra</i>	EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I
velbloud dvouhrbý — domácí	1.2
<i>Camelus bactrianus</i>	RDB=CR
voduška červená	1.0
<i>Kobus leche kafuensis</i>	ISB,RDB=VU
voduška jelenovitá	0.2
<i>Kobus ellipsiprymnus defassa</i>	RDB=LR
vydra malá	2.1
<i>Amblyonyx cinerea</i>	ISB,RDB=NT

ptáci Aves	odchov
alexandr malý	0.0.2
<i>Psittacula krameri</i>	RDB=LC
amazoňan pomoučený	0.0.3
<i>Amazona farinosa</i>	RDB=LC
amazoňan žlutolící	0.0.2
<i>Amazona autumnalis</i>	RDB=LC
ara ararauna	0.0.1
<i>Ara ararauna</i>	RDB=LC
ara vojenský	0.0.2
<i>Ara militaris</i>	ISB,RDB=VU,CITES=I
korela chocholatá	0.0.4
<i>Nymphicus hollandicus</i>	RDB=LC
papoušek konžský	0.0.1
<i>Poicephalus gularis</i>	RDB=LC
papoušek vlnkovaný	0.0.139
<i>Melopsittacus undulatus</i>	RDB=LC
páv korunkatý	0.0.4
<i>Pavo cristatus</i>	RDB=LC
raroh velký	1.1
<i>Falco cherrug</i>	CROH=KOH,RDB=EN
sova pálená	0.0.1
<i>Tyto alba</i>	CROH=SOH,RDB=LC
sovica sněžní	0.0.2
<i>Nyctea scandiaca</i>	RDB=LC
zoborožec vrásčitý	0.0.1
<i>Aceros corrugatus</i>	EPP,RDB=NT

plazi Reptilia	odchov
hroznýšovec kubánský	0.0.1
<i>Epicrates angulifer</i>	EPP,RDB=LR
korálovka sedlatá honduraská	0.0.6
<i>Lampropeltis triangulum hondurensis</i>	
korálovka sedlatá sinaloaská	0.0.14
<i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>	
želva pentličková	0.0.1
<i>Cyclemys pulchricornis</i>	
želva uhlířská	0.0.2
<i>Chelonoidis carbonaria</i>	

obojživelníci Amphibia	odchov
pralesnička batiková	0.0.2
<i>Dendrobates auratus</i>	RDB=LC

Ekonomické
oddělení

Činnost ekonomického oddělení

Jana Černá

Zoologická zahrada Ústí nad Labem zaměstnávala 76,26 přepočtených pracovníků.

Hodnocení ekonomické situace

Položka	v tis. Kč
Nákup materiálu	2.559,84
Nákup krmení	3.890,11
Spotřeba pohonných hmot	404,13
Elektrická energie	3.254,51
Spotřeba vody + stočné	1.677,75
Opravy dlouhodobého majetku	1.562,43
Mzdové prostředky	15.012,53
Odvody z mezd	4.813,50
Odpisy dlouhodobého majetku	2.800,00
Ostatní náklady	6.488,88
Náklady celkem	42.463,68
Tržby ze vstupného	9.814,26
Ostatní výnosy (dary...)	2.922,97
Zapojení zisku z doplňkové činnosti (prodej, reklama, nájmy...)	1.182,19
Zapojení fondů	0,00
Příspěvek zřizovatele	25.105,91
Příspěvek Ministerstva životního prostředí na provoz	2.186,18
Příspěvek Úřadu práce Ústí nad Labem	1.196,64
Ostatní výnosy	91,91
Výnosy celkem	42.500,06
Hospodářský výsledek (zisk)	36,38

Nejvyšší nákladovou položkou organizace jsou mzdové náklady včetně odvodů, průměrně dosahovaná hrubá

mzda činila 16 405 Kč/pracovníka.

Další významnou nákladovou po-

ložkou jsou náklady na krmení, které dosáhly částky 3 890,11 tis. Kč.

Náklady na elektrickou energii jsou rozděleny na náklady na elektrickou energii pro běžnou spotřebu (1 612,36 tis. Kč) a náklady na spotřebu elektřiny na chod tepelných čerpadel používaných pro vytápění celé zoo (1 642,15 tis. Kč).

V roce 2009 došlo k nárůstu cen vodného a stočného a v důsledku toho se oproti roku 2008 zvýšily náklady zoo na tyto položky. Spotřeba vody činila celkem zhruba 28 100 m³. Mezi největší spotřebitele vody tradičně patří lachtani a tuleni (**foto 1**).

Prostředky vynaložené na opravy dlouhodobého majetku z provozního rozpočtu zoo:

- oprava motorových vozidel, oprava bytového fondu, správní budovy, pronajímaných prostor, opravy u velbloudů, v exotáriu a šelminci, opravy strojů a zařízení;
- významnou položkou jsou i investice a opravy z prostředků zřizovatele

a fondů Zoo Ústí nad Labem:

- byla dokončena rekonstrukce oplocení pavilonu šelem (**foto 2**),
- byl částečně přestavěn pavilon orangutanů pro umístění našeho orangutana Ferdy,
- byla dokončena stavba stáje pro antilopy nilgau pestré,
- byla provedena rekonstrukce stře-

chy Centra pro zvířata v nouzi na Severní Terasě a přístavěna ubikace pro handicapované tamtéž.

Vlastní výnosy organizace jsou tvořeny z příjmů ze vstupného, pronájmu, reklamy a darů od sponzorů.

V roce 2009 došlo k mírnému nárůstu návštěvnosti (**foto 3**), která dosáhla 167 864 osob, což je o 3 367 návštěvníků více než v roce 2008.

Průměrná cena vstupenky do Zoologické zahrady Ústí nad Labem v roce 2009, kterou zaplatil návštěvník, činila **58,47 Kč** (dospělý, dětský, děti do 3 let, ZTP, permanentní vstupenky...), ačkoli průměrné náklady v přepočtu na jednu vstupenku byly v roce 2009 **241,81 Kč**. Rozdíl je kryt ze zisku z doplňkové činnosti zoo (nájem, reklama, prodej zboží...) ve výši **29,69 Kč**, dále z příspěvků od zřizovatele **140,63 Kč** a z příspěvku od Ministerstva životního prostředí ve výši **13,02 Kč**. Ministerstvo životního prostředí přispívá na krytí části nákladů na chov ohrožených druhů zvířat a zvířat handicapovaných, umístěných v ústecké zoo. Prostředky z ministerstva byly použity na částečnou úhradu nákladů na krmení,

energie, veterinární péči chovaných zvířat, členství Zoo Ústí nad Labem ve světových svazech a sdruženích zoologických zahrad a na projekty zpracované a odsouhlasené UCSZ na podporu vzdělání a zachování biodiverzity světové fauny.

V doplňkové činnosti za rok 2009 byly příjmy tvořeny příjmy z nájmu bytů a nebytových prostor ve výši **837,75 tis. Kč**, příjmy z reklamy **1 206,32 tis. Kč**, tržbami z prodeje

zboží **453,93 tis. Kč** a ostatními příjmy **835,73 tis. Kč** (příjmy ze skákacího hradu, prodeje krmení v dětském koutku zoo, provize od dodavatelů zboží...).

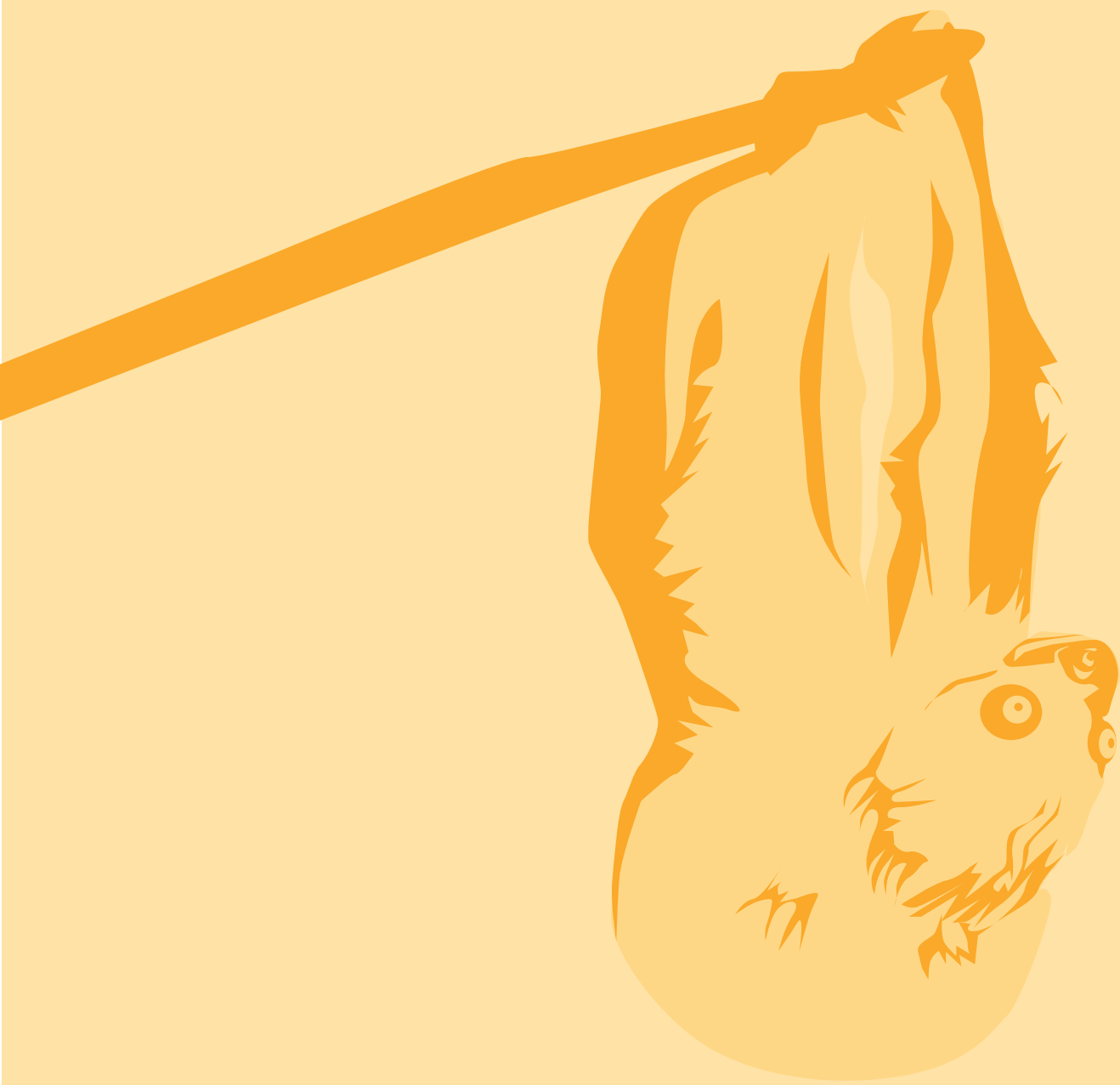
V roce 2009 mělo Centrum pro zvířata v nouzi na Severní Terasě (**foto 4**) následující náklady a výnosy:

Mezi nejvýznamnější nákladové položky patřily mzdové náklady ve výši **606,66 tis. Kč**, odvody z mezd **212,93**

tis. Kč, náklady na krmení a nákup potřebného materiálu pro chod centra činily **618,10 tis. Kč**, náklady na energii **57,33 tis. Kč**, náklady na opravy a veterinární péči **362,12 tis. Kč**.

Náklady na provoz centra jsou z 83 % hrazeny zřizovatelem – statutárním městem Ústí nad Labem, a ze 17 % vlastními výnosy a věcnými dary od dárců.

Provozně-technické
oddělení

Činnost provozně-technického oddělení

Jiří Hanzlík

I když z hlediska charakteru činnosti celé zoologické zahrady nebylo provozně-technické oddělení v roce 2009 svou pracovní náplní a výkonem převládajících víceméně servisních úkolů hlavním střediskem Zoo Ústí nad Labem, určitě dokázalo naplnit svůj statut a přispět tak k celkově pozitivnímu nazírání návštěvníků na zahradu jako celek. Ve všech svých úsecích – údržbě, dopravě a zahradnictví – pokrývalo objem úkolů jednak svými pracovníky (**foto 1**) a jednak subdodávkami od vybraných, delší spoluprací již prověřených živnostníků i velkých stavebních a obchodních firem. Nemalý podíl na plnění každodenních úkolů tak tvoří koordinace některých prací externích dodavatelů ve složitém prostředí zoologické zahrady při chovu zvířat a z toho vyplývajících specifických požadavků, hlavně pak na bezpečnost při práci na objektech s nekontaktními zvířaty.

V uplynulém roce 2009 však do kádového obsazení celého oddělení velmi zásadně promluvilo uzavření smlouvy s Úřadem práce v Ústí nad Labem. Na konci hodnoceného období pracovalo v celé zoologické zahradě 20 pracovníků v rámci tzv. veřejně prospěšných prací (VPP), 12 z nich pak v provozně-technickém oddělení. Z hlediska využití byli ti to

pracovníci v maximální možné míře začlenění k odborným kmenovým pracovníkům. Lze říci, že došlo k optimalizaci početního stavu s ohledem na finanční prostředky, které může Zoo Ústí nad Labem pro činnost oddělení uvolnit z rozpočtu. Úsek údržby tak na konci roku 2009 čítal čtyři kmenové zaměstnance, dva pracovníky na VPP, dva učně SOU obor tesař a jednoho smluvního živnostníka v zámečnické dílně. Doprava byla ovlivněna dvěma faktory, a sice odchodem garážmistra do starobního důchodu v říjnu 2009 a propuštěním řidiče z organizačních důvodů k 30. 11. 2009. Pro násled-

nou konsolidaci byl zařazen na úsek dopravy jeden z pracovníků VPP s odpovídající profesní kvalifikací a s bývalým garážmistrem byla uzavřena dohoda do 31. 12. 2009. Největšího posílení se dočkal zahradnický úsek, kam postupně nastoupilo až devět z vybraných uchazečů z úřadu práce a doplnili tak pěti stávajících kmenových zaměstnanců na úctyhodných 14 pracovníků. Ti tak uplatnili svůj potenciál při zvelebování všech ploch 26hektarového areálu. Někteří ti to přidělení pracovníci na VPP pak vstoupili od září 2009 již do druhého ročního cyklu svého zaměstnání ve službách zoologické zahrady.

Pokud bych se měl zaměřit na konkrétní úkoly, které oddělení jako celek zabezpečovalo, musím zde zmínit každodenní plnění atypických úkolů s ohledem na hlavní poslání zahrady, kterým je chov a rozmnožování vzácných a ohrožených druhů zvířat. Při jeho zabezpečení tak musí pracovníci PTO často vymýšlet nestandardní řešení. Nejčastěji takto postupují v zámečnické a truhlářské dílně, kde je každá oprava úkolem vyžadujícím aktivní a konstruktivní přístup pracovníků k zamýšlenému řešení, které musí splňovat náročné podmínky z hlediska chovu zvířat a dále pak základní bezpečnostní předpisy a normy pro přístup ošetřo-

3

vatelů. Z konkrétních úkolů uplynulého roku vybírám následující:

- Drobné zednické a zámečnické práce při údržbě, odstraňování havárií a poruch a při úpravách pavilonů dle požadavků zoologického oddělení.

- Výroba speciální ocelové krmné bedny pro využití při enrichmentu rodiny orangutanů bornejských.

- Truhlářské a tesařské práce **(foto 2)** související s údržbou pavilonů, včetně výroby přepravních beden pro převážená zvířata a některých zařízovacích předmětů, hlavně pak do manipulačních místností jednotlivých chovných objektů.

- Komplexní elektroúdržba, která zahrnuje jednak sledování period revizí veškerých elektrospotřebičů a budov z hlediska dodržení příslušných bezpečnostních norem, opravy stávajících rozvodů a zařízení a dále pak realizaci nových elektrorozvodů v rámci většího využívání elektrických ohradníků místo klasického oplocení. Dále byla provedena rekonstrukce elektrorozvodů stávající správní budovy a nově přistavovaných boxů pro handicapované v Centru pro zvířata v nouzi.

- Byl dokončen nový venkovní výběh **(foto 3)** a dvorek pro poníky, který navázal na rekonstruované ustájení, a doplnil tak chovné zařízení jako celek pro potřeby zvířat.

- Opravena byla také telefonní ústředna, která propojuje interní pevné linky a zároveň slouží jako telekomunikační

most pro celou zoo. Nadále bylo využíváno necelých 40 linek GSM operátora T-Mobile formou služebních mobilních telefonů nebo formou datových karet. Ty slouží k přenosu informací o případném vniknutí do objektu či k hlášení poruch automatického systému vytápění zoologické zahrady. Statutární město Ústí nad Labem vyhlásilo výběrové řízení na hlavního operátora mobilní sítě, které vyhrála společnost Telefonica O₂, a proto nás čeká v nejbližší době jednání o převodu interní mobilní sítě k novému operátorovi.

- Poprvé od roku 1998, kdy byl rekonstruován bazén pro lachtany kalifornské, byla provedena zásadnější oprava ubikace tohoto návštěvnický velmi populárního zvířete. Moritz tak vystupuje před novou úpravou fasády, kde náš dodavatel velmi dobře sklou-

bil barevné provedení s charakterem využívání venkovního bazénu **(foto 4)**. Rekonstrukcí a přetěsněním hydroizolace prošel i vnitřní bazének.

- Poměrně rozsáhlou opravou prošel domek Na Vrstevnici čp. 1939, který slouží jako objekt pro bydlení jednoho ze zaměstnaneckých párů naší zoo. Kompletně byly provedeny rozvody ústředního topení, byl vyměněn kotel, obnoveny byly též elektrorozvody. Opravě se nevyhnul ani přívod pitné vody do domku ze vzdáleného vrtu, který dlouhodobě zabezpečuje zdroj pitné vody na tomto samostatně stojícím objektu. Nemalé finanční částky byly použity i pro další obytné objekty v areálu zoo, kde dnes bydlí šest zaměstnanců. U jednoho z objektů vedeme s nájemníkem dlouhodobý (zatím neúspěšný) soudní spor o vyklizení bytu, neboť už více než deset let v zahradě nepracuje.

- Na základě průzkumu bylo rozhodnuto o pokácení 22 stromů v areálu zoologické zahrady, které po vydání souhlasu odboru životního prostředí Magistrátu města Ústí nad Labem zajistil zahradnický úsek. U tří nejsložitějších postupů bylo zajištěno pokácení horelezeckou technikou od dodavatele.

- V únoru proběhla úspěšně kolaudace nových stájí pro antilopy nilgau včetně venkovní úpravy, kterou představovalo vybudování přístřešku pro velkoobjemové balíky sena. Opločné dvorky pak byly dobudovány do konce prázdnin a díky dokončení této novostavby odpadlo velmi složité

4

5

a stresující uspávání a stěhování antilop na zimu do zateplených objektů.

– Po sečtení padesátníků z akce „Padíky pro Alíky“ bylo přikročeno k přípravě projektové dokumentace ke stavebnímu řízení a bylo rozhodnuto o započetí příprav ke stavbě pavilonu pro aligátory ve střední části zahrady. Zásadní otázkou v tuto chvíli zůstávají finanční zdroje, ze kterých by měla být stavba realizována a následně pak provozována.

– Svým způsobem rekordním se stal v minulém roce provoz našeho zoolváčku, který kromě přepravy návštěvníků zoo začal velmi pravidelně vyjíždět i mimo areál na akce pořádané hlavně naším zřizovatelem, jako jsou vánoční trhy na hlavním ústeckém náměstí **(foto 5)**, převozy oficiálních delegací města či akce obvodních úřadů. V neposlední řadě probíhá i spolupráce s dalšími subjekty ve městě. Během provozu zoolváčku však v podmínkách naší velmi kopcovité zahrady bohužel dochází při stometrovém převýšení k častým poruchám na hnacím ústrojí či převodovce a bylo potřeba řešit i opravu elektroinstalace. Kromě těchto oprav bylo též zajištěno kompletní přezutí všech náprav na třech vagoncích této soupravy.

– V loňském roce byla také dokončena dlouhodobá oprava stezky dinosaurů ve spodní části zahrady. Zrestaurováním posledních dvou dřevěných exponátů a opravou dvou koster veleještěřů dostala tato stezka

konečnou podobu, a návštěvníci se tak mohou mezi pavilonem tapírů a jezírkem seznámit s některými prehistorickými tvory.

– V rámci oprav správní budovy Centra pro zvířata v nouzi, které se nachází na Severní Terasě, tedy mimo náš hlavní areál, byla provedena kompletní výměna střešní krytiny a klempířských prvků **(foto 6)**. Na tuto opravu navázala výstavba nových tří boxů pro handicapované živočichy, které budou sloužit jako centrum pro poraněná zvířata z katastru města Ústí nad Labem. Součástí této dostavby správní budovy je také malý příruční sklad, který zároveň slouží jako kotelna ústředního topení pro celý objekt. Tato oprava systému vytápění byla dokončena v listopadu 2009, kolaudace vlastních boxů je zamýšlena v průběhu prvního pololetí roku 2010.

6

– Bylo zapotřebí rozšířit přístřešek pro venkovní zimování velbloudů dvouhrbých, které se v minulých zimách osvědčilo. Naše oddělení ve spolupráci s externím dodavatelem proto prodloužilo tento krytý přístřešek o dalších 20 metrů, a umožnilo tak po rozdělení celého půdorysu přístřešku oddělení zvířat do více skupin.

– Opravy se také dočkala umělá řeka v pavilonu slonů indických, neboť začala na několika místech protékat. Bylo potřeba tyto dílčí netěsnosti izolovat do stavu, který by umožňoval její bezproblémový provoz. Tato oprava **(foto 7)** se po několika pokusech zdařila a řeka opět funguje k naší plné spokojenosti a dokresluje celý vnitřní prostor pavilonu do jednoho z nejhezčích koutů v naší zahradě.

– Ve spolupráci s agenturou VaMa byla na základě uzavřené smlouvy zajišťována nonstop ostraha areálu a úklidové práce při provozu dvou veřejných WC a kafilerního boxu. Agentura nám byla také nápomocna zajištěním bezpečnosti při akcích pořádaných v naší zahradě pro nejširší veřejnost.

– Před koncem minulého roku byl doplněn vozový park o malou dodávku Ford Connect, která zabezpečuje převozy drobného materiálu. Její hlavní využití vidím ve středisku údržby k zajištění maximální samostatnosti pracovníků oddělení při odstraňování závad, havárií a poruch. Automobil byl pořízen z dotace našeho zřizovatele a jedná se o vozidlo již několik let uží-

vané, ale pro naše potřeby výhodně konstruované.

– V průběhu minulého roku došlo po několika pokusech k prodeji bývalé a již nefunkční karantény Strádov. Získané finanční prostředky by měly být použity pro vybudování nových stájí pro zebry Hartmannové. K přípravě stavby nového zařízení zásadně přispěl havarijní stav původní stáje, která byla již několikrát navržena na odstranění. Toto provizorium, trvající již skoro pět let, dospělo do konečného stadia své životnosti a nová ubikace tak bude prioritou číslo jedna pro nadcházející období činnosti našeho oddělení.

– Po několika letech od realizace rozvodů vody geotermálního systému vytápění se konečně dostalo na dokončení původního oplocení zahradnického úseku, které bylo při pokládce potrubí v uplynulých letech skoro všechno odstraněno. Oplocení bylo provedeno z poplastovaného strojově vyplétaného pletiva o výšce 180 cm v celkové délce něco málo přes 300 metrů včetně dvojích průjezdních vrat a dalších dvou vstupních branek pro zaměstnance.

– Těsně před koncem roku 2009 byla zahájena celková oprava sociálního zařízení pod horní pokladnou, které bude rozšířeno tak, aby je mohli v plné míře využívat kromě zaměstnanců i návštěvníci naší zahrady, neboť se toto sociální zařízení nachází přímo u místa dojezdu zoovláčku. Pro veřejnost bude zařízení otevřeno nejpozději do zahájení nadcházející letní sezony

a mělo by přispět ke zvýšení komfortu při celodenním pobytu příznivců naší zahrady.

– Samostatnou kapitolu pak tvoří loňské dokončení venkovních expozic jižního průčelí pavilonu šelem a jeho slavnostní představení veřejnosti při zahájení hlavní letní sezony, které proběhlo v sobotu 4. 4. 2009.

Přehled největších oprav a investic

Stavební úpravy oplocení pavilonu šelem

Úpravy expozic na jižním průčelí pavilonu šelem byly před opravou střechy, která vykazuje znaky havárie, posledními stavebními úpravami, jež

zakočí dlouhodobou rekonstrukcí celého pavilonu, započatou v roce 2003. Po zásadní rekonstrukci všech vnitřních expozic včetně návštěvnické haly pokračovaly úpravy velkého venkovního výběhu pro lvy (2005), dále výběhu na severní straně pavilonu pro levharty sněžné (2006) a úpravy venkovního výběhu pro medvědy (2006). Poslední modernizace se týkala venkovních výběhů pro tygry a levharty. Při úpravě expozic na jižním průčelí pavilonu šelem došlo k jejich rozšíření, a to posunutím stávající podezdívky venkovního kovového oplocení. Zároveň byla provedena úprava zasklením všech hlavních pohledových ploch do expozic z cesty pro návštěvníky do výše 3 metrů (**foto 8**). Dozděním boků krajních betonových podezdívek stávajících příkopů medvědu malajských a lvů konžských a vytvořením dělicích příček vznikly tři různé velké expozice. Do co nejpřirozenějšího prostředí byly výběhy dotvořeny dalšími vnitřními úpravami pomocí kamenů, parkosů, rostlin, dřevěných obkladů z dubového dřeva a finální úpravou veškerých povrchů. V největším výběhu, sloužícím pro tygry, byl pod navršenou umělou skálou z velkých kamenů vyhlouben bazén s vodopádem. Kompletně pak byly všechny tři nové expozice zastřešeny ochranným pletivem napnutým pomocí lan k nosným sloupům o nestejně výšce tak, aby bylo vytvořeno konečné „šapito“ s dostatečnou ochranou před únikem kočkovitých šelem. Součástí úpravy oplocení bylo kompletní zadláždění chodníků pro návštěvníky a projekt zároveň počítal s částečným zastřešením nově

9

vzniklého atraktivního prostoru proti střední expozici s doplněním nového středového posezení, které zatím není realizováno. Z hlediska napojení nově upravených výběhů došlo ke kompletní výměně stávajících kovových uzávěrů přepouštěcích otvorů pro vstup zvířat z ubikací do venkovních expozic. Při dokončování této přestavby došlo i na úpravu stávajícího výběhu pro lvy, kde byla namontována skla v prostoru od návštěvníků. Jako bonus zde pak vznikla dvě nová místa pro pohled do venkovního výběhu (**foto 9**). Ke zkvalitnění a zatraktivnění této části zahrady významně přispěly zahradní úpravy, a to otevřením pohledu na celé jižní průčelí nově představeného pavilonu z hlavní komunikace kolem ustájení anoa nížinných. Pavilon šelem se tak stal jedním z ucelených chovatelských zařízení zbudovaných na úrovni dnešní doby s ohledem jak na potřeby zvířat, tak na určitou exkluzivitu pohledu návštěvníků na chovaná zvířata.

Celkové náklady – 5.043.575,74 Kč
(bez DPH)

Expozice a ubikace pro orangutana

V rámci této investiční akce byla realizována přestavba vnitřní ubikace a venkovního proskleného výběhu po mandrilech tak, aby vyhověla přestěhování orangutana Ferdya, který tak plně uvolní místo pro naši skupinu orangutanů bornejských. Po vybourání veškerých skel byla provedena jejich výměna, protože původní zasklení

vykazovalo několik prasklin a sklo bylo částečně poškrábané a částečně neprůhledné vlivem nevhodného původního provedení. Dále byla provedena demontáž části ústředního topení a mřížového zádveří v ubikaci, které bylo nahrazeno mříží vsazenou do dveří. Zámečnické práce pak zajistily zakrytí radiátorů, vytvoření lavice pro spaní a venkovní úpravy pro výměnu parkosů včetně zahuštění a zpevnění stropní konstrukce, stejně jako zamřížování vstupních dveří do venkovní expozice. Nově bylo dotvořeno celkové ztvárnění podlahy venkovní expozice a zednickými úpravami bylo provedeno celkové dokončení výběhu. Současně byly zadlážděny okolní chodníky a plochy, vyspraveno přístupové schodiště, opraveny přilehlé zídky a sokly a celkově sjednocena fasáda celého objektu (**foto 10**). Re-

10

konstruován byl též přepouštěcí otvor mezi ubikací a venkovní expozicí. Pro zajištění izolací proti vodě byla provedena nová střešní krytina natavením modifikovaných pasů včetně klempířských prvků zajišťujících hrany a svod dešťové vody.

Celkové náklady – 563.901,36 Kč (bez DPH)

Stáj pro antilopy nilgau pestré

V rámci této investiční akce byla v těsné blízkosti pavilonu slonů realizována novostavba stáje pro stádo nilgau pestrých, které bylo dříve nutno každou zimu stěhovat do pavilonu nosorožců. Na základě vydaného stavebního povolení byla vlastními prostředky, s kooperací Pily Union Chabařovice, realizována stavba objektu stáje téměř ve své výsledné podobě. Objekt je dřevostavba namontovaná na základovou desku a podezdívku zhotovenou z betonových tvárníc. Dřevostavba je zaizolována tepelnou izolací pro zaručení požadovaných teplot uvnitř stáje. Objekt je napojen na rozvod nízkého napětí a zároveň je ve stáji vyvedena voda do automatických napáječek. Provedení střechy s přesahem umožňuje naskladnění balíků krmení a podestýlky. Kromě vlastní stáje byl realizován dvorek pro zimní vyhánění zvířat, který je od hlavního zatravněného výběhu oddělen dřevěnou palisádou na nosné kovové konstrukci (**foto 11**).

Celkové náklady – 449.539,60 Kč (bez DPH)

Závěr

Zástupci provozně-technického oddělení se v uplynulém roce zúčastnili dvou zasedání komise výstavby UCSZ. Jarní setkání techniků ze všech českých a slovenských zahrad proběhlo v Zoo Ostrava ve dnech 20.–22. 5. a na něj pak volně navázalo podzimní zasedání v Zoo Olomouc ve dnech

22. a 23. 10., kde při výměně zkušeností s provozem, investiční výstavbou a chodem technických oddělení v jednotlivých zahradách načerpali pracovníci oddělení užitečné podněty pro svou další práci. Po obou jednáních komise výstavby konstatují solidní přístup našeho oddělení k zajišťování chodu zahrady v reálných podmínkách Zoo Ústí nad Labem.

Určitě bychom přivítali větší objem finančních prostředků z hlediska po-

třeby oprav a údržby jednotlivých objektů, staveb, dětských hřišť, automobilové a ostatní strojní techniky, výběhů a expozic. Ale finanční skutečnost před nás staví výzvu, pro kterou budeme muset v následujícím období vyvinout mnohem větší úsilí na udržení stávajícího trendu rozvoje naší zahrady. Pevně věřím, že je toto v silách našeho oddělení a budeme i nadále přispívat ke zvýšení prestiže Zoo Ústí nad Labem.

Vzdělávací
a propagační
oddělení

Činnost vzdělávacího a propagačního oddělení

Ing. Věra Vrabcová

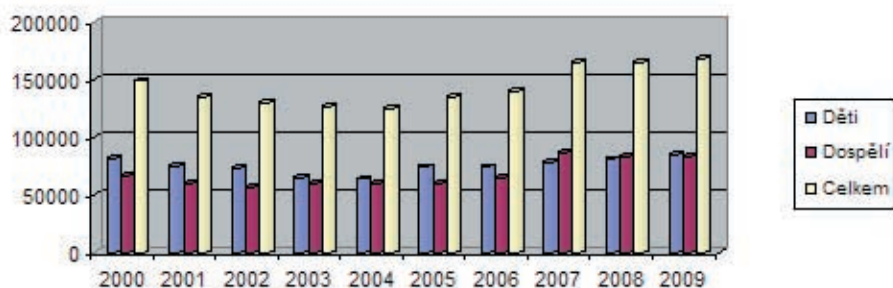
Nejvýznamnějším faktorem, který zasáhl do činnosti oddělení, byly personální změny v důsledku připravovaného snížení příspěvku Magistrátu města Ústí nad Labem na rok 2010. Počet pracovníků oddělení byl v posledním čtvrtletí snížen ze tří na dva, což se na činnosti oddělení zatím výrazně neprojevilo, ale v příštím roce bude pravděpodobně rozsah aktivit omezen.

Tabulka 1

Rok	Děti	Dospělí	Celkem	Rok	Děti	Dospělí	Celkem
1955	-	-	56443	1982	74300	66911	141211
1956	-	-	40307	1983	70755	71547	142302
1957	-	-	57151	1984	73686	76964	150650
1958	-	-	70977	1985	79585	77778	157363
1959	34940	40696	75636	1986	89148	84545	173693
1960	36525	39110	75635	1987	83662	80987	164649
1961	46495	36521	83016	1988	85759	92384	178143
1962	42883	47139	90022	1989	76072	83415	159487
1963	40483	44027	84510	1990	61999	65302	127301
1964	45265	44734	89999	1991	54183	58410	112593
1965	39888	48349	88237	1992	63777	63691	127468
1966	39635	46716	86351	1993	62688	63297	125985
1967	38912	44252	83164	1994	61645	53938	115583
1968	30110	42039	72149	1995	65824	57668	123492
1969	35523	38174	73697	1996	74511	62220	136731
1970	29352	33248	62600	1997	73959	64451	138410
1971	22550	45931	68481	1998	74555	64258	138813
1972	21600	51303	72903	1999	81911	70794	152705
1973	32942	42255	75197	2000	81532	67456	148988
1974	42947	37356	80303	2001	74995	60615	135610
1975	45433	43277	88710	2002	72938	56365	129303
1976	70044	30303	100347	2003	65484	60725	126209
1977	79909	30425	110334	2004	64233	60053	124286
1978	59298	51756	111054	2005	74275	60153	134428
1979	56544	53680	110224	2006	74284	65072	139356
1980	60865	54047	114912	2007	77995	87240	165235
1981	70129	73978	144107	2008	80900	83597	164497
				2009	84568	83296	167864

	Děti	Dospělí	Celkem
2000	81532	67456	148988
2001	74995	60615	135610
2002	72938	56365	129303
2003	65484	60725	126209
2004	64233	60053	124286
2005	74275	60153	134428
2006	74284	65072	139356
2007	77995	87240	165235
2008	80900	83597	164497
2009	84568	83296	167864

NÁVŠTĚVNOST

V roce 2009 navštívilo ústeckou zoologickou zahradu celkem 167 864 návštěvníků (**foto 1**), z toho bylo 83 296 dospělých a 84 568 dětí. V porovnání s loňským rokem je to o 3 367 návštěvníků více, v porovnání s údaji od roku 1955, kdy začal být počet příchozích sledován, se jedná o třetí největší návštěvnost v historii zoo (**tabulka 1**).

Graf návštěvnosti za posledních deset let ukazuje, jak se návštěvnost měnila v průběhu jednotlivých roků. Každý nárůst je pro nás vždy velice potěšitelný, i když čísla nestoupají tak výrazně, jak bychom si přáli (**graf 1**).

SPOLUPRÁCE S MÉDIÍ

Spolupráce s médii je již mnoho let stabilizovaná a jednotliví redaktoři jsou o všech novinkách i akcích, které se v zoo konají, informováni prostřednictvím elektronické pošty. Jedná se o spolupráci v oblasti regionu i celorepublikově.

Televize – Několik reportáží o novinkách bylo odvysíláno v celostátním zpravodajství TV Nova, TV Prima, TV Barrandov, ČT 1 a ČT 24. V rámci regionálního zpravodajství vysílá reportáže ze zoo nejčastěji TV R1 Lyra (**foto 2**). Zoologická zahrada se stala dějištěm jednoho z dílů populárního Receptáře prima nápadů vysílaného TV Prima a také reportáže v magazínu Toulavá kamera na ČT 1.

Rozhlas – Zpravodajství o novinkách lze slyšet v různých rádiích, např. Český rozhlas Sever, Hitrádio FM Labe, Rádio Blaník, Fajn North Music. Hlavním me-

diálním partnerem, který pravidelně zveřejňuje spotové upoutávky na veškeré kulturní programy v zoo, je Hitrádio FM Labe, u některých vybraných pořadů je mediálním partnerem Český rozhlas Sever, kde byli pracovníci zoo v průběhu roku několikrát hosty v přímém vysílání.

Tisk – Nejčastěji jsou informace o novinkách zveřejňovány v Ústeckém deníku a na regionálních stránkách deníků MF Dnes a Právo, nově také v týdenících Naše adresa a Sedmička. V celostátním měřítku jsou nejčastějšími deníky Blesk, Aha a Metro, pravidelně jsou novinky do ostatních regionů dodávány prostřednictvím ČTK. Dále využíváme některé celostátní časopisy (Květy, Claudia, Chytrá žena...). Obyvatelům Ústí nad Labem a okolí zprostředkovává pravidelné informace o akcích a novinkách měsíčník Nové ústecké přehledy či dvoměsíčník Městské noviny, který vydává Magistrát města Ústí nad Labem a kde má zoo

pravidelně k dispozici celou stránku.

Internet – Kromě dvou vlastních webových stránek (www.zoousti.cz a www.choboti.cz), které jsou pravidelně aktualizovány, se informace o zoologické zahradě objevují na různých informačních stránkách a serverech (Magistrát města Ústí n. L., UCSZ apod.).

AKCE PRO VEŘEJNOST

Pořadů a akcí pro děti i dospělé se uskutečnilo celkem 32. Organizačně nejnáročnější jsou vlastní celodenní programy, kterých bylo zorganizováno celkem 16. Akcí připravených ve spolupráci s dalšími partnery proběhlo celkem 5. Další aktivitou byly kvízy, kterých se návštěvníci zúčastňují na základě vlastního rozhodnutí. Mohou být součástí jiného programu (3) či probíhat samostatně (také 3, tedy celkem 6) a samostatnou kapitolou jsou výstavy

s nejrůznější tematikou (celkem 8). Propagaci na vlastní akce si zoo zajišťuje sama především prostřednictvím výlepové služby v městské hromadné dopravě (**foto 3**), elektronickou poštou médiím a informacemi na oficiálních webových stránkách. Využívá se také mediálního partnerství s regionálními médii (Hitrádio FM Labe, Český rozhlas Sever, Ústecký deník...), pravidelně se informace o pořádaných akcích objevují rovněž na různých informačních serverech či formou motivačních článků ve většině deníků.

Přehled pořadů

31. ledna – 1. února: Pololetní prázdniny – Děti se samými jedničkami měly vstup zdarma, mimořádně se konalo cvičení lachtana Moritze.

7.–15. února: Jarní prázdniny v zoo – Celotýdenní program pro rodiny s dětmi s tematikou zaměřenou na aktuální kampaň EAZA „Living together“. Byly připraveny soutěže v pavilonu šelem využívající pohybovou aktivitu, ale i vědomosti a znalosti (**foto 4**). Po celou dobu prázdnin probíhalo mimořádné cvičení lachtana Moritze. Program byl prodloužen i o další prázdninové týdny pro Teplice, Děčín a Litoměřice. Celkem se zúčastnilo 543 dětí.

22. března: Den tuleňů v zoo – Program k Mezinárodnímu dni tuleňů, oslava kulatých narozenin ústeckých tuleňů. Vystoupení dětského sboru Terasáček, tulení dílna a tulení kvíz ve formě kři-

žovky (62 účastníků), výstava plakátů zaměřených na ochranu tuleňů a dalších kožešinových zvířat.

22. března – 4. dubna: Proti srsti – Informační výstava a projekce ke kampani „Proti srsti“ probíhala v pavilonu šelem. Byla zaměřena na nezákonný lov tuleňů a na jejím pořádání se podílela organizace Svoboda zvířat.

4. dubna: Slavnostní zahájení sezony 2009 – Slavnostní odhalení pamětní desky Dr. h. c. Heinricha Lumpeho u příležitosti 150. výročí narození, slavnostní otevření venkovních výběhů pro levharty a tygry. Vyhlášení výsledků ankety Zvíře roku 2008, vystoupení Divadla VeTři – Kufr plný pohádek, hudebního tělesa Brass Kvintet Ústí nad Labem, stánkový prodej, soutěže pro děti.

4.–30. dubna: Zoo Ústí nad Labem... téměř jako v divočině – Autorská výstava Petra Práška v pavilonu exotária, fotografie zvířat z ústecké zoo.

9.–13. dubna: Velikonoce v zoo – Pětidenní tradiční kvíz „O marcipánové vejce ptáka nandu“ s velikonočně-zoologickou tematikou (484 účastníků). Poslední den proběhla tvořivá dílna a ukázka velikonočních zvířátek (králíci, kuřátka).

26. dubna: Mezinárodní den Země v zoo – Program, kterého se všichni návštěvníci mohli aktivně zúčastnit, byl zaměřen na Mezinárodní den Země a celoevropskou kampaň „Living together“ věnovanou soužití lidí a šelem

v Evropě. Děti z vybraných základních škol si připravily své vlastní aktivity a projekty, které představily na stanovištích v areálu zoo. Každý návštěvník si mohl zakoupit výrobek, aktivně se zapojit do jeho tvorby nebo přispět finančním darem, přičemž celý výtěžek byl věnován na konkrétní projekt v rámci kampaně. U restaurace Koliba proběhlo vystoupení skupiny Hájští kohouti, Divadla Šantán a souboru ze ZŠ Vojnovičova.

1. května: 1. máj v zoo – Hlavní program proběhl na terase restaurace Koliba, kde se uskutečnilo vystoupení country skupiny Báry a Burizon, skupiny historického šermu Ortel a taneční skupiny Bale Kríma Klamizuba. V areálu zoo probíhaly soutěže pro děti a dětské televizní studio zajištěné TV R1 Lyra. V rámci spolupráce se Spolchemií, a. s., a Dream Production jezdila po celý den bezplatná linka MHD na trase Spolchemie – Větruše – zoo. Od 1. do 3. 5. také probíhal tradiční kvíz „Láska v přírodě“.

1. května: Ptáčí den v zoo – Akce pořádaná u příležitosti Mezinárodního dne ptačího zpěvu, 150. výročí narození „otce evropského ptačva“ Dr. h. c. Heinricha Lumpeho a ústeckého Roku ptáka. Ranní pozorování volně žijícího ptačva v areálu zoo s odborným průvodcem, poslech a určování ptačího zpěvu, ukázky odchytu a kroužkování ptáků (**foto 5**). Přednáška zoologa Muzea města Ústí nad Labem Mgr. Václava Berana o volně žijícím ptačtvu, ptačí kreslení u restaurace Koliba.

1.–23. května: *Design against Fur – Fashion Victim 2007* – Výstava vítězných prací mezinárodní výtvarné soutěže studentů. Plakáty na téma boje proti lovu kožšinových zvířat v pavilonu exotária.

16. května: *Po liščí stopě* – Pátý ročník přehlídky pořádané organizací Junák – svaz skautů a skautek České republiky. Skautský den v zoo, soutěže s přírodovědnou tematikou.

24. května: *Den Afriky v zoo* – Komponovaný program k Mezinárodnímu dni Afriky. Křtiny mláďete mandrila rýholícího za účasti herečky Jany Paulové, vystoupení bubínkářů Dream Session a ukázky egyptských tanců, prodej originálních tanzanských šperků a výtvarného umění. Malování afrických masek na obličej. Na závěr se zájemci vydali „Po stopách afrických zvířat“ – komentovaná zastavení v areálu zoo u expozic afrických zvířat. Zároveň probíhal kvíz „Africká nej...“, kterého se zúčastnilo 169 soutěžících.

24. května: *S vysloužilci do zoo* – Akce pořádaná se společností Elektrowin, zaměřená na ekologickou likvidaci starých elektrospotřebičů. Při akci bylo odevzdáno 22 přístrojů.

24. května – 30. června: *Střípky z Tanzanie* – Výstava fotografií Ilony Fuzékové v pavilonu exotária.

30. května: *Dětský den s Českým rozhlasem Sever* – Pestrý program na terase restaurace Koliba, kde pod vedením zkušeného moderátora soutěže o ceny střídaly dětskou diskotéku.

Součástí programu bylo vystoupení populární dvojice Jů a Hele a křtiny mláďat velbloudů dvouhrbých.

5. června: *Noc snů* – Celoevropská akce pořádaná pro dlouhodobě nemocné a handicapované děti, ústecká zoo se zapojila již počtvrté. Akce se konala po zavírací době od 19:00 do 22:00 hodin a pro děti i jejich doprovod byl připraven pestrý program. Účastníci se mohli zblízka seznámit se slony, s ovečkami a kozami v Dětské zoo, dále s poníky a velbloudy. Program u restaurace Koliba (představení Divadla Šantán, dětská diskotéka, malování na obličej a občerstvení), v provozu byla i obří trampolína. Účastníci byli odvezeni po skupinách vláčkem do střední části zoo, kde následovala prohlídka pavilonu exotária a venkovní části pavilonu šelem. Zde byly ve spolupráci s dobrovolníky při-

praveny soutěže využívající všechny lidské smysly a speciální ukázka kůží, lebek a dalších přírodnin. V pavilonu exotária si děti mohly z bezprostřední blízkosti prohlédnout nejružnější terarijní živočichy (**foto 6**), na které si mohly i sáhnout. Celý večer zakončilo mimořádné cvičení lachtana Moritze při umělém osvětlení.

23.–28. června: *Výstava kaktusů a sukulentů* – Výstava pořádaná Českým svazem kaktusářů, která má dlouhou tradici, se konala ve spodní části zoo. Vystavené exponáty si mohli zájemci rovněž zakoupit.

26.–30. června: *Za vysvědčení do zoo* – Děti se samými jedničkami měly vstup do zoo zdarma, jako dárek dostaly i průvodce zoo.

6. července: *Den orangutanů v zoo* – Program připravený u příležitosti 40. narozenin orangutana Ferdý a 20. výročí chovu orangutanů v ústecké zoo. Slavnostní otevření nové expozice pro Ferdý a předání dortů všem orangutanům za účasti herce Zdeňka Srstky, zpěvačky Petry Černocké, kytaristy Jiřího Pracného, atletů Tomáše Janků a Kateřiny Baďurové, původního chovatele Ferdý Marka Ždánského ze Zoo Praha a starostky ÚMO Neštěmice Lianny Wagnerové. Tvůrčí dílna, malování na obličej, kvíz o orangutanech.

6. července – 31. srpna: *Léto v zoo* – Autorská výstava fotografií Jiřího Průši v pavilonu exotária.

18. července: *Den šelem v zoo* – Komponovaný program věnovaný probí-

hající celoevropské kampani „Living together“. Křtiny mláďat levhartů mandžuských za účasti herečky Terezy Brodské, vystoupení studia Abrakadabra – Kočičiny kocoura Damiána, taneční skupiny Bale Krima Klamizuba, tvořivá dílna, malování na obličej, soutěže pro děti.

1.–30. září: *Just living (Stále žijí)* – Výstava fotografií šelem Bc. Petra Pavlisky v pavilonu exotária.

1.–30. září: *Soužití s velkými šelmami, náročný úkol i příležitost* – Informační výstava k probíhající kampani „Living together“, pořádaná ve spolupráci s Hnutím Duha v pavilonu šelem **(foto 7)**.

5. září: *Rozloučení s prázdninami aneb Podejme si ruku* – Pátý ročník festivalu pro postižené spoluobčany, pořádaný pod záštitou starostky městského obvodu Neštětice paní Liany Wagnerové. V areálu zoo probíhal stánkový prodej výrobků chráněných dílen, v prostoru restaurace Koliba pak vystoupení skupiny Vega. Po celý den rovněž probíhala prezentace zdravé výživy Den bezpečných potravin a na závěr proběhly křtiny mláďat siky vietnamského za účasti zástupce partnera akce, společnosti RWE, a. s., a paní Wagnerové. Všichni postižení s průkazkami ZTP a ZTP-P měli vstup zdarma.

5. září: *S vysloužilci do zoo* – Akce pořádaná se společností Elektrowin, zaměřená na ekologickou likvidaci starých elektrospotřebičů.

12.–13. září + 19.–20. září: *Dny evropského dědictví* – Na této akci, kterou pořádá statutární město Ústí nad Labem, zoo participuje již několikátým rokem. Cílem je seznámit veřejnost s historií významných míst ve městě i okolí. Zoo může díky své zajímavé historii návštěvníkům nabídnout putování po Naučné stezce Lumpeparku, prohlídku pamětní desky Heinricha Lumpeho, zakoupení historické publikace 100 let od Lumpeparku k moderní zoo či DVD Po stopách ptačího eldoráda.

28. září: *Václavský den v zoo* – Hlavní program proběhl v areálu restaurace Koliba, kde vystoupila country skupina Hon na medvídku, mažoretky z DDM Ústí nad Labem a orientální tanečnice ze skupiny Baklamika a Tarana. V pavilonu šelem proběhly slavnostní křtiny mláďete irbise za účasti herečky Terezy Voříškové. Soutěže pro děti, veterinární prohlídka pro domácí mazlíčky pořádaná ve spolupráci s partnerem zoo firmou A-Vet, distributorem krmiv značky Hill's. Všichni Václavové měli vstup zdarma, volný vstup byl díky veterinárnímu dni umožněn i psům.

3. října: *Den zvířat a jejich adoptivních rodičů* – Tradiční poděkování sponzorům našich zvířat v ustálené podobě společné procházky areálem zoo se zaměřením na novinky a mláďata aktuální sezony. Společná procházka byla zakončena křtinami mláďat nilgau, jimž jména vybrali účastníci akce. V areálu restaurace Koliba proběhlo vystoupení skupiny historického šermu Hartigo a zpěvačky Sandry se skupinou Flashjoy.

28. října – 1. listopadu: *Stezkami zoo* – 16. ročník tradičního vědomostního kvízu o zvířatech naší zoo o knižní ceny věnované Knihkupectvím Pod věží (187 účastníků). Každý den probíhala v zooškole Heinricha Lumpeho beseda o zákulisí zoo spojená s promítáním a ukázkou kontaktních zvířat (44 posluchačů).

24. prosince: *Štědrý den v zoo* – Vánoční dárek pro všechny návštěvníky, kteří přímo na Štědrý den mohli sledovat netradiční nadílku připravenou postupně našimi chovateli pro orangutany, medvědy a slony. Nejzajímavější byly slavnostně zabalené dárky, kde byla ukrytá potrava a pochoutky. Nechyběly ani vánoční stromečky.

28. prosince: *Vánoční zpívání v zoo* – Tradiční vánočně laděný program v pavilonu šelem. Hudební vystoupení dětí ze ZŠ Vojnovičova a loutkové představení Divadla Na nířích rodiny Kopeckých s názvem Začarovaná princezna. Součástí programu byla tvůrčí dílna pro děti a možnost nadílky zvířátkům pod stromeček umístěný v pavilonu.

PROJEKT PESISIR BALIKPAPAN

Od roku 2007 zoo podporuje výzkumný a ochranný projekt v Indonésii na ostrově Borneo. Vědecký pracovník zoo zde provádí na konkrétní lokalitě pozorování místní fauny, zejména kahau nosatých. Dalším plánem je ochrana unikátních pobřežních mangrovů formou založení rezervace. V červnu 2009 byl na podporu projektu uspořádán v pavilonu šelem benefiční večer, kterého se zúčastnili partneři zoo, významní sponzoři a další hosté. Program byl koncipován v indonéském duchu, celý projekt Pesisir Balikpapan byl představen přímo vědeckým pracovníkem zoo Mgr. Stanislavem Lhotou, který v terénu strávil jeden rok (listopad 2007 – listopad 2008). Součástí programu bylo i vystoupení bubeníků či ukázka indonéského tance v tradičních kostýmech. Akce se účastnili i známí zpěváci, jako je Petra Černocká s Jiřím Prachným a Dan Bárta. Jeho úloha byla ještě mnohostrannější, neboť byl jedním ze čtyř fotografů, kteří v průběhu minulých let navštívili danou lokalitu a po-

řídili zde zajímavé záběry místní fauny a flóry. Kromě Dana Bárty to byl i Petr Slavík, Jiří Janda a Alexandr Pospěch, všichni čtyři se uvolili své fotografie poskytnout pro účely charitativní dražby. Výtěžek dražby byl věnován na pokrytí potřebných výdajů spojených s ochrannářskou činností pro Stanislava Lhotu (**foto 8**), který se na Balikpapan opět vrátil v srpnu 2009. Aktuální zprávy z terénu je možné opět sledovat ve speciálním odkazu na webových stránkách zoo.

ŠKOLY A EVVO

Pro zájemce z řad všech typů škol máme připravené výchovné a vzdělávací programy. V současné době můžeme nabídnout 16 různých výukových programů, z nichž některé jsou připraveny ve více variantách podle věku účastníků. V roce 2009 proběhla aktualizace a zkvalitnění většiny programů. Při výuce je plně využívána zooškola Heinricha Lumpeho, která vyhovuje jak z hlediska technického zabezpečení, tak z hlediska vybavení přírodninami a dermoplastickými materiály. S velkým zájmem se setkala nabídka komentované prohlídky zoo se zastávkami v pavilonech, při které je využíván zoovláček. Největší využití nabídky výukových programů je v měsících květnu, červnu a září, ale v menší míře se školy začínají objednávat i mimo tyto exponované měsíce. Novinkou bylo zpoplatnění výukových programů od 1. října 2009, a to částkou 20 Kč na jednoho žáka. V roce 2009 bylo provedeno celkem 71 aktivit, z toho 43 výukových programů a 28 komentovaných prohlídek. Zúčastnilo se jich celkem 2 136 dětí a studentů.

Na konci roku nabídla zoo školám možnost nákupu hromadné permanentky, která platí pro 20 či 10 návštěv, je přenosná mezi jednotlivými třídami dané školy a je cenově výhodná (50% sleva). Dosud ji však zakoupila pouze ZŠ Vojnovičova.

V závěru roku vyhlásila zoo pro mateřské školky akci Ozdobte si v zoo svůj vánoční stromek. Této možnosti využilo 10 dětských kolektivů, které svými ozdobami a výrobky vyzdobily areál zoo v předvánočním čase (**foto 9**).

Ve spolupráci s UJEP pořádá zoo pro budoucí pedagogické pracovníky půldenní seminář o vzdělávacích aktivitách, které zoo nabízí žákům různých typů škol, ale i běžným návštěvníkům. Účast – 27 studentů. Další studenti Přírodovědecké fakulty se zúčastnili exkurze zaměřené na chov slonů.

V roce 2009 se pracovníci oddělení zúčastnili besed a přednášek mimo zoo pro nejrůznější věkové kategorie (děti, dospělí, důchodci). V Městské knihovně Litoměřice se kromě tří besed uskutečnila i dlouhodobá výstava fotografií zvířat z ústecké zoo, v Městské knihovně Děčín byla zoo již pořetí pozvána jako host na akci Noc s Andersenem, ve spolupráci s Centrem ekologické výchovy Sever v Litoměřicích se pracovníci zoo lektorsky podíleli na prezentaci dokumentárního filmu Zamilovaná zvířata. Pro seniory v domovech důchodců ve

Velkém Březně a v Chabařovicích proběhly dvě besedy zaměřené zejména na historii ústecké zoo. Všechny besedy byly spojené s ukázkou kontaktních zvířat.

PŘEDVÁDĚCÍ AKCE SE ZVÍŘATY

Tradiční záležitostí jsou předváděcí akce, které využívají úzkého kontaktu se zvířaty nebo jejich přirozených vlastností. K velice populárním akcím tohoto druhu patří cvičení lachtana Moritze, dále procházka slonů po areálu zoo či jejich cvičení ve výběhu, medový strom pro medvědy malajské (**foto 10**), enrichment a krmení orangutanů bornejských, krmení tuleňů nebo piraň či malými dětmi tolik oblíbená jízda na ponících. Mnohé předváděcí akce jsou doplněny zajímavým komentářem, ať již přímo od

chovatelů či reprodukováním na základě připraveného textu.

ADOPCE, FINANČNÍ DARY, REKLAMA

Projekt adopce zvířat funguje v naší zoo již od roku 1990 a za tu dobu jím prošlo velké množství jednotlivců, kolektivů či firem, kdy se všichni zúčastnění rozhodli věnovat na krmení zvířat určitou finanční částku. Systém během let prodělal také několik změn, poslední v roce 2009, proto je adopcím věnován samostatný článek.

Další výrazná pomoc funguje prostřednictvím umístění reklamy v areálu zoo a formou finančních či věcných darů. Reklamní plochy v areálu zoo (**foto 11**) jsou placeny buď přímo, či jsou uzavírány reciproční smlouvy, takže zoo má na oplátku umístěnou reklamu na místech, kde se pohybuje velké množství návštěvníků (Botanická zahrada Teplice, Výstaviště Lysá nad Labem, YMCA Ústí nad Labem, OC Olympia a mnohá další). Samostatnou kapitolou je reklamní projekt 1 000 sloních stop, který je zabezpečován externí agenturou a přináší zoo nemalé částky. Věcné dary využívá zoo nejvíce při různých soutěžích pro děti. Celkově byla z reklamy v areálu zoo získána částka 1 206 319 Kč, díky finančním darům částka 632 684 Kč (**tabulka 2**).

ZVÍŘE ROKU 2008

Již potřetí proběhla na začátku roku

anketa Zvíře roku 2008, která byla zveřejněna na webových stránkách (www.zoousti.cz) od začátku ledna do 15. 3. 2009. Do ankety bylo nominováno šest zvířat (jedinců nebo skupin), která se v roce 2008 významně zapasala do povědomí návštěvníků zoo. Jedná se buď o narozená mláďata, či o chovaná zvířata, která v roce 2008 oslavila kulaté narozeniny. Nominováni byli lachtan kalifornský Moritz (oslavil 10. narozeniny a díky veřejnému cvičení patří mezi nejpopulárnější zvířata v zoo), lvíčata Aisa, Juno a Gaia (u návštěvníků velice oblíbená, první odchov mláďat lvů konžských), žirafy Enid, Jonka a Sotiba (mláďata narozená v roce 2008, poprvé v historii zoo tři odchovy během jednoho roku), tapír Pepa (oslavil 10. narozeniny, navíc se svou partnerkou Isarou utvořili stabilní pár a na začátku sezony

dostali nové bydlení), tygřice Indra (zcela nový druh, začátek chovu v ústecké zoo; jedná se o vzácného tygra malajského) a aligátoři Libor a Eliška (dlouholetí obyvatelé zoo, kteří se stali hlavními protagonisty akce Padáky pro alíky). Ankety se celkem zúčastnilo 2 284 respondentů, což znamená nárůst oproti předchozímu ročníku o 923 osob. Vítězem se jednoznačně stal lachtan Moritz, který byl v čele po celých 11 týdnů. Vyhlášení výsledků a předání hlavních cen (**foto 12**) proběhlo v rámci slavnostního zahájení letní sezony 2008.

ZOOKLUB

Zoologický klub byl založen v ústecké zoo již v roce 1973, od roku 1993 pracuje pod třemi zoologickými zahradami severních Čech (Ústí nad Labem, Děčín a Chomutov). Každé tři měsíce se uskutečňují pravidelná setkání Zoologického klubu na valné hromadě, kde se jednak projednávají organizační záležitosti, jednak je vždy na závěr připravena odborná přednáška s promítáním barevných diapozitivů či PC prezentací. V roce 2009 se jednalo o přednášky Romana Nešetřila (Tanzania... on the Road), Martyňky Balzarové a Bc. Jakuba Karáska (Expedice Papua-Nová Guinea 2008), Oldřicha Rajchla (Kambodža) a Ing. Libora Kuntheho (Baja California aneb Úplně jiné Mexiko) – **foto 13**. Byl vydán další díl sborníku Fauna Bohemiae Septentrionalis, Tomus 33 (2008) v počtu 500 výtisků, které se rozesílají do nejrůznějších

vědeckých institucí v ČR i v zahraničí. Vydání sborníku finančně podporuje Ministerstvo životního prostředí, které již od roku 2001 poskytuje dotaci.

100 LET OD LUMPEPARKU K ZOO

I když kulaté výročí oslavila zoo již v roce 2008, aktivity pokračovaly i v roce 2009. V tomto roce totiž uplynulo 150 let od narození Heinricha Lumpeho, zakladatele areálu dnešní zoo. U příležitosti slavnostního zahájení sezony byla odhalena jeho pamětní

Tabulka 2

Finanční dary:		
Dárce	Adresa	Částka
PPF média, a. s.	Na Pankráci 1658/121, 140 21 Praha 4	1.000,-
Věcné dary:		
Dárce	Adresa	Finanční hodnota
Knihkupectví Pod věží	Bílinská 3, 400 01 Ústí nad Labem	1.000,-
Příjmy z reklamy — finanční plnění:		
Partner	Adresa	Částka (bez DPH)
ČEZ Distribuce, a. s.	Teplická 874/8, 405 02 Děčín	110.000,-
ADV. Production, s. r. o. (Kooperativa)	Palackého 75/III, 290 01 Poděbrady	35.000,-
Oglivy A Mather Morava, s. r. o.	Hybešova 18, 602 00 Brno	10.000,-
A-VET, s. r. o.	Mladoboleslavská 968, 197 00 Praha - Kbely	100.000,-
MEVET	Zelený pruh 99, 140 00 Praha 4	30.000,-
RWE Transgas, a. s.	Limuzská 12/3135, 100 98 Praha 10	50.000,-
SVS, a. s.	Přítkovská 1689, 415 01 Teplice	25.000,-
Tomovy parky, s. r. o.	Karlovice, Radvánovice 11, 511 01 Turnov	50.000,-
Japis, s. r. o.	V Aleji 480, 403 17 Chabařovice	50.000,-
Reklama barterovým způsobem:		
Partner	Adresa	Finanční hodnota
Výstaviště Lysá nad Labem, s. r. o.	Masarykova 1727, 289 22 Lysá nad Labem	3.000,-
Olympia Teplice, s. r. o.	zast. Karolínská 654/2, 186 00 Praha 8	18.000,-
Český rozhlas Sever	Na Schodech 10, 400 01 Ústí nad Labem	89.600,-
Botanická zahrada Teplice, p. o.	J. Suka 1388/18, 415 01 Teplice	3.000,-
Městské služby Ústí n. L., p. o.	Panská 1700/23, 400 01 Ústí n. L.	3.000,-
Bus Promotion, s. r. o.	Pivovarská 1513/1, 400 01 Ústí nad Labem	3.000,-
YMCA	Hradiště 4, 400 01 Ústí nad Labem	3.000,-
Mexicana Restaurant Brunswick Club Klíše	Ostrčilova 15, 400 11 Ústí n. L.	3.000,-
Zahradnictví Dvořák a syn	Emilie Dvořákové 19, 415 01 Teplice	3.000,-
Drinks Union, a. s.	Drážďanská 80, 400 07 Ústí nad Labem	118.405,-

13

deska, která byla umístěna na správní budově zoo (**foto 14**). Výročí narození pana Lumpeho bylo také motivem kapesního kalendáříku pro rok 2009. Dalším význačným počinem byla premiéra dokumentárního filmu Po stopách ptačího eldoráda, natáčeného v průběhu uplynulého roku produkční skupinou Videoreport podle námětu a scénáře historika Martina Krška. Promítání se uskutečnilo v Činoherním studiu a k nejvýznamnějším hostům patřila praneteř pana Lumpeho paní Maria Fotuhi. DVD bylo zájemcům po celý rok nabídnuto k zakoupení v pokladně zoo a na internetovém obchodu. Milým překvapením se v létě stala návštěva paní Moniky Lumpe, posledního žijícího potomka se jménem Lumpe, s dcerou Fionou.

14

CENA Ď

V červnu se v Národním divadle v Praze konalo předání prestižní Ceny „Ď“, která je udělována mecenášům a dárcům v nejrůznějších oblastech kulturního života. Jednou skupinou jsou i zoologické zahrady. Každá zoo může navrhnout maximálně pět významných donorů, kteří nějakým způsobem přispívají na její chov. Hlavním hlediskem nemusí být jen výše finanční částky, ale také např. délka podpory, příběh, zajímavá osobnost. Kolegium pak vybírá do užšího výběru ty nejzajímavější. V roce 2009 bylo nominováno celkem 16 subjektů ze šesti zoologických zahrad. Absolutní vítězkou v této kategorii se stala sedmiletá Nina Rambová, nejmladší z adoptivních rodičů ústecké zoo (**foto 15**).

15

DALŠÍ AKTIVITY

Pracovníci zoo se účastní pravidelných setkání komise vzdělávání a propagace UCSZ, tentokrát se setkání konalo v Liberci. Zoo se prezentovala příspěvkem o zoologické soutěži pořádané na téma kampaně EAZA Living together. Dále zoo přispívá do Ročenky UCSZ podrobným příspěvkem týkajícím se celého uplynulého roku (stav zvířat, chovatelské a expoziční novinky, akce pro veřejnost apod.).

V areálu zoo byly instalovány nové

vzdělávací panely a dotykové cedule, které doplňují rekonstruované venkovní výběhy pavilonu šelem. Další informační cedule byly umístěny na několika místech u sběrných nádob na separovaný odpad – ukazují návštěvníkům nutnost recyklace v kontextu s ochranou přírody, na které se může podílet každý (**foto 16**). Nově byly instalovány i cedule k předváděcím akcím a začala výměna některých jmenovek zvířat, obojí s využitím designu zoo.

Během roku stále dochází k pravidelnému využívání webových stránek, které slouží k informování návštěvníků o aktuálním dění v zoo. Dle potřeby jsou průběžně přidávány i další zajímavé odkazy.

Další aktivity jsou řazeny chronologicky za sebou:

Pracovník vzdělávacího a propagačního oddělení se v lednu zúčastnil veletrhu Go Regiontour v Brně, zoo se dále prezentovala svými propagačními materiály na všech výstavách, kterých se účastní statutární město Ústí nad Labem.

V polovině června se družstvo Zoo Ústí nad Labem zúčastnilo 12. ročníku Zoologických her bez hranic, pořádaných Zoo Lešná.

V červnu zorganizovali pracovníci

oddělení zájezd do Zoo Schmiding, kterého se účastnili zaměstnanci Zoo Ústí nad Labem, ostatních zoologických zahrad, členové Zooklubu a další zájemci.

U příležitosti 19. mezinárodního festivalu rekordů a kuriozit v Pelhřimově, který se koná každoročně v červnu, získala zoo první místo v kategorii „reklamní rekord 2008“ (nejvíc mincí jedné nominální hodnoty nashromážděných na reklamní účely). Součástí byla prezentace rekordu a doprovodných aktivit v zoo a předání ceny zástupci zoo.

V období letní sezony probíhala v pavilonu šelem návštěvnická anketa za-

měřená na spokojenost návštěvníků. Anketa měla tři stálé otázky (Co se vám v naší zoo líbí?, Co vám chybí, co byste změnili?, S čím jste v zoo nespokojeni?) plus jednu aktuální, která se každý měsíc obměňovala. Anketa byla slovosatelná a její výstupy ukázaly na klady i zápory, které návštěvníci v zoo vnímají. Každý měsíc se ankety zúčastnilo okolo 700 osob, zajímavá a přínosná byla zhruba 1/3 podnětů.

Od dubna do října se zoo zapojila do akce Vandrujeme po severu s Českým rozhlasem Sever, kdy byla zařazena mezi dvacet turistických cílů, které účastníci měli navštívit.

V říjnu se v pavilonu šelem uskutečnilo vyhlášení výsledků celostátního turnaje ve florbalu pořádaného pro dětské domovy.

V prosinci se zoo zúčastnila akce Ústecké Vánoce, která se již tradičně koná v období adventu v centru města. Zoo připravila ukázkou kontaktních zvířat (ovce kamerunské), zájemcům byl k dispozici zoovláček a poprvé zoo využila možnosti předvánočního prodeje (**foto 17**). Ve stánku nabízela permanentní vstupenky, hodnotné propagační materiály (DVD, kniha fotografií Petra Slavíka), plyšové hračky a vánoční svíčky.

Adopce zvířat

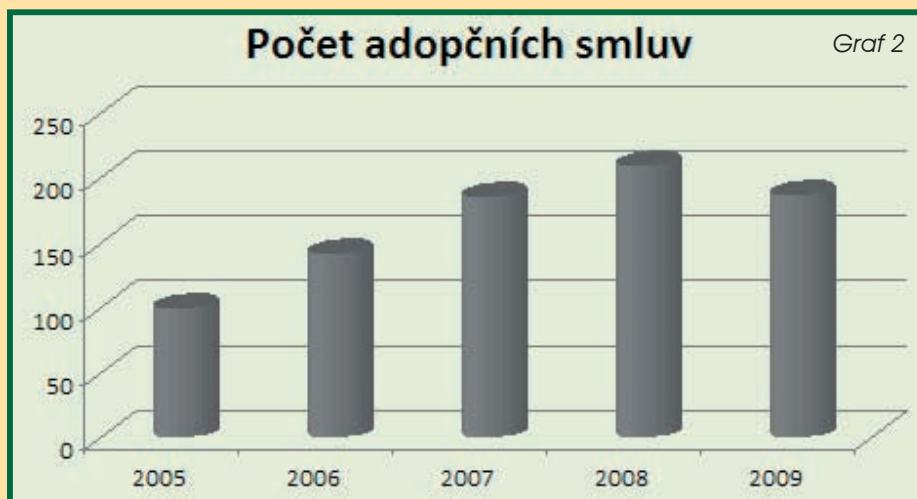
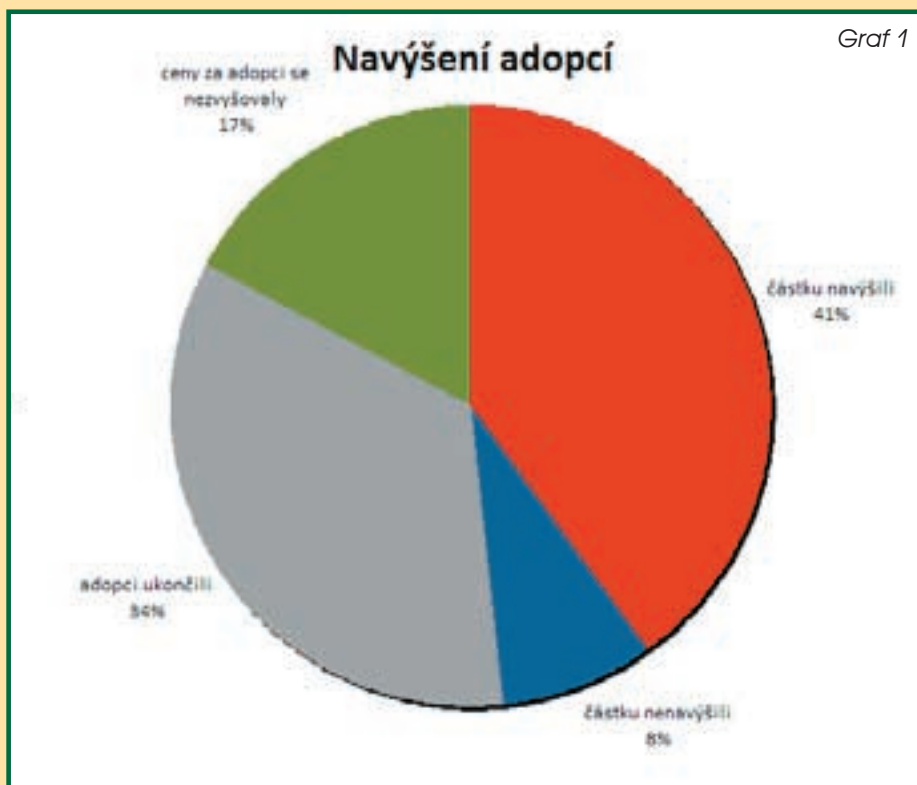
Andrea Balejová, Ing. Věra Vrabcová

Finanční pomoc prostřednictvím adopcí funguje v naší zoo již od roku 1990 a záhy se stala významným zdrojem finančních prostředků. Nutno dodat, že naše zoo byla první, která využila ekonomických změn, jež nastaly po roce 1989, a nabídla veřejnosti tuto možnost. Za téměř 20 let se v seznamu adoptivních rodičů vystřídal velké množství jednotlivců, firem, dětských kolektivů a dalších subjektů. Všem samozřejmě patří velké poděkování. Obzvláště si ceníme těch, kteří ve své podpoře pokračují a dlouhodobě tak vyjadřují naší zoologické zahradě svoji přízeň.

V roce 2009 jsme po dlouhé době přistoupili k úpravě finančních částek na adopci jednotlivých zvířat. Byli jsme k tomu donuceni neustálým ročním nárůstem nákladů na chov, které již nevystihovaly požadované částky. Byli jsme si samozřejmě vědomi toho, že by zvýšením ceny mohlo dojít k úbytku počtu uzavřených adopcí, zejména také z toho důvodu, že finanční krize postihla všechny firmy, podniky i jednotlivce. Proto jsme se snažili stávajícím adoptivním rodičům nabídnout kompenzaci v podobě benefitů a darů, ponechali jsme jim ale i možnost zaplatit v roce 2009 loňskou částku, ovšem za původních podmínek. Bylo na každém jedinci, pro co se rozhodne – výsledek znázorňuje **graf č. 1**. V roce 2009 bylo uzavřeno celkem 187 adoptivních smluv v celkové částce 718 813 Kč (**tabulka na konci článku**), což je o 118 296 Kč více než v roce 2008, přestože počet adoptivních rodičů klesl o 21. Názorně tato čísla a srovnání za posledních pět let vyjadřují **grafy č. 2 a 3**.

Města a obce, ze kterých pocházejí naši adoptivní rodiče, jsou většinou v Ústeckém kraji, ale několik přispěvatelů je i z měst vzdálenějších, jako např. z Prahy, Chebu, Mladé Boleslavi, Dvora Králové nad Labem, Pelhřimova a dalších. Poměrné zastoupení našich adoptivních rodičů z hlediska bydliště je znázorněno v **grafu č. 4**.

Největší počet adopcí je uzavřených v cenové relaci mezi 1 000 a 2 500 Kč, kde evidujeme 108 smluv. Zde jsou nejvíce zastoupena zvířata z pavilonu exotéria, kde je nejvíce těchto druhů

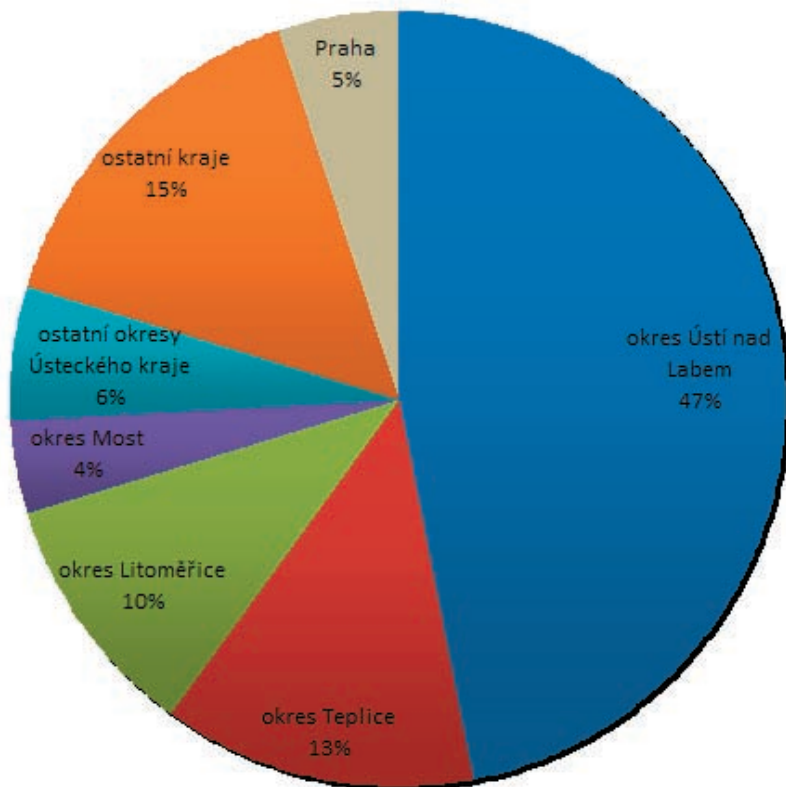
chováno. V cenové relaci od 3 000 do 9 000 Kč je uzavřeno 62 smluv. Poslední skupinou jsou adopce, jejichž částka je 10 000 Kč a více a evidujeme zde 18 uzavřených smluv. Díky naší početné skupině medvědů malajských je nejoblíbenějším zvířetem právě tento druh. Názorněji tato čísla ukazuje **graf č. 5**.

Pro mnohé adoptivní rodiče je jistě zajímavý fakt, že adopce je v podstatě finančním darem, který je odpočitatelnou položkou pro fyzické i právnické osoby (§ 20 odst. 8 zákona č. 586/1992 Sb., v platném znění). Adopci lze uzavřít i na kratší dobu, než je jeden rok, a dochází pak k propočtení poměrné částky. Adopce může být i vhodným dárkem. Výjimkou nejsou případy, kdy je věnována blízkým osobám k různým slavnostním příležitostem, např. k narozeninám či jako svatební dar.

Jako odměnu za přízeň věnovanou zoologické zahradě poskytujeme adoptivním rodičům volné vstupenky do zoo (množství a kategorie závisí na výši příspěvku) a adopční certifikát, a dále cedulku se jménem umístěnou buď přímo u adoptovaného zvířete, či v blízkosti jeho expozice. Samozřejmostí je zveřejnění jmen ve výroční zprávě a na webových stránkách zoo, na kterých je také možné adopci objednat pomocí formuláře. Adopce se tím výrazně usnadňuje, takže tímto způsobem získáváme stále nové adoptivní rodiče. Na podzim, konkrétně na začátku října, se vždy koná Den adoptivních rodičů (**foto 1**), při kterém je připraven program plný novinek, jež se za daný rok udály, ať již se jedná o narozená mláďata, nové expozice nebo další zajímavosti.

Graf 4

Poměrné zastoupení okresů

Počet uzavřených adopcí v různých cenových relacích

Graf 5

1

Adoptivní rodiče

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
I. skupina Dětského domova Střekov	4800	tamarín žlutoruký
Absolonovi Miluška a Roland	1000	pralesnička azurová
Agentura Práce, Lenka Gadasová	4000	pekari páskovaný
Altíng, s.r.o. , Jitka Holanová	12500	osel somálský, výr veliký
Antonín Jaroslav	20000	tuleň obecný
B.R.C, s.r.o.	15000	medvěd malajský
Baierová Michaela	1500	majna Rothschildova
Balíková Veronika	6000	vari černobílý
Beran Miroslav	2000	páv korunkatý
Bílských Jaroslava + Kamil	2500	sovice sněžní
Boháčková Karolína	5000	kočkodan Dianin
Boháčková Karolína	3000	plameňák růžový
Boháčková Zdeňka	12000	vlk hřivnatý
Boháčková Zdeňka	4000	mangusta žíhaná
Borůvková Dagmar	2000	páv korunkatý
Brandová Petra	1000	agama vodní
Bretová Monika	6000	aligátor severoamerický
Brigadoiová Jana	2000	koza kamerunská
Brtna Miroslav	2000	páv korunkatý
Brůhová Lenka	2000	pralesnička azurová, želva nádherná
Búll Aleš	4500	korunáč, želva čtyřprstá
Camara Samuel	2500	ara vojenský
CEAF	3000	muntžak malý
Cimerman Jakub	1000	želva čtyřprstá
Černocká Petra	10000	orangutan bornejský
Dobrovolná Štěpánka	4000	mangusta žíhaná
Dragon klub Tai chi Kung fu	3000	plameňák růžový
Dřevínkovi (fin. dar)	30000	rosomáci (2x)
Dvořákoví Radim a Alena	1000	želva uhlířská
Eislerová Hana	2400	kočka rybářská
Exim - Ústí, s. r. o. (Lenka Šmejkalová)	3500	ara ararauna
Filo Ludovít	1000	korálovka sedlatá honduraská
Flekovi Zdeňka a Jan	1500	pušтік obecný
Franěk Antonín	1000	alexandr velký
Frinta Martin, MUDr.	4000	nosál červený

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Frintová Libuše, MUDr.	4000	nosál červený
Frintová Tereza	3000	surikata
Fukač Jan	2500	veverka Prévostova
Grunt Stanislav	1000	korálovka pruhovaná
Hančarová Jiřina (COM Plus)	1000	papoušek vlnkovaný
Hanzlík Jiří	4000	anoa nížinný
Hatašovy Blanka a Zuzana	6000	lemur kata
Hodinářství Jiří Němec	5000	tamarín žlutoruký
Hodinářství Václav Macek	1500	puštík bělavý
Holanová Jitka, Ing.	7500	lvíček zlatý, veverka Prévostova, turako
Hronová Lucie	1000	piraňa Nattererova
Humhej Ivan, MUDr.	1000	agama kočičinská
Hýský Josef	1000	kožnatka čínská
Chocholatý Jan	5000	kapybara, veleštír
Chocholatý Jan	1000	sklípkan kadeřavý
Chudinovi Jiří a Alena	3000	kočka rybářská
Janků Tomáš a Baďurová Kateřina	40000	orangutan bornejský
Jech Alexandr (od R. Patery)	1500	alexandr malý
Jelínek Richard (zást. Lenka Jelínková)	1000	scink dlouhonohý
Jelínková Eva	5000	tamarín pinčí
Jílková Zuzana	2000	kočka bažinná
Jindra Pavel	5000	fosa
John Tomáš	2000	2x karetky novoguinejské
Juhászová Helena	2000	2x tropická žabka
Jůza Pavel	5000	zebra Hartmannové
Karbula František	2000	leguán kubánský
Kelcom Ústí nad Labem, s.r.o.	6000	aligátor severoamerický
Knihovna K. H. Máchy	4000	kosman zakrslý
Knorrová Lenka	1500	korálovka, pralesnička
Kohout Petr	8400	lenochod dvouprstý
Kolářová Viktorie Eliška (zást. Lenka Kolářová)	20000	írbis – Nima
Kosová Lucie a Turek Jan	1000	korela chocholatá
Kout Libor	1000	papoušek vlnkovaný
Koutecká Marta	2500	alpaka
Kozúbek Tomáš	2500	amazoňan žlutolící
Králík Jan	1000	korela chocholatá
Kraus Martin	1000	želva amboinská
Krausová Petra	1000	korálovka sedlatá sinaloaská
Krausová Zdeňka	3000	aguti středoamerický

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Kroupa Antonín a Kasalová Kateřina	1000	želva čtyřprstá
Kříž Josef, Ing.	2500	kajman zakrslý
Kšírová Květuše	3500	ara ararauna
Kubištová Jitka	2500	puštík bělavý
Kučabová Jiřina, JUDr.	15000	levhart mandžuský
Kuncl Jan, Ing.	4000	pekari páskovaný
Lahovská Růžena	2000	krajta tmavá
Lauková Hana	1500	sova pálená
Lauková Milada	5000	pony shettlandský
Lingua Universal, soukromá ZŠ a MŠ	1000	agama kočínčinská
Lužina Jan	1500	majna Rothschildova
Lužinová Eliška	1000	korálovka sedlatá honduraská
Lužinová Veronika	2500	kajman zakrslý
Maierová Veronika, Bc.	3000	aguti středoamerický
Malečková Jana, MUDr.	1000	hrabatka drsná
Mandovcová Dagmar	4000	mara stepní
Martinů Dana	1000	korela chocholatá
Melich Tomáš	1000	želva amboinská
Menclová Žaneta	1000	tlamovec
Morávek Jiří	1000	agama kočínčinská
Moudrý Lubomír	1000	užovka černá
Mukenšnáblová Pavla	1000	želva nádherná
Najmonová Jaroslava	2000	páv korunkatý
Najnarová Jana, MVDr.	1000	korálovka
Navarra Ondřej, Ing.	6000	vari červený
NFŽ	4000	koza kamerunská
Nosková Hana	2400	tuleň obecný
Nováková Helena	2000	chameleon pardálí
Nováková Jana	9000	ó kaloňů pobřežních
Nováková Jana	24500	2x tapír, 2x lori, korunáč
Novotný Michal	4000	leguán kubánský 2x
Novotný Pavel + Kosová Ivana	1000	sklípkan
Nowaková Božena	7500	medvěd malajský
Okrášlovací spolek Terezínska, o. s.	1000	scink
Olexa Antonín	1000	krajta písmenková
Opavová Radka, Mgr.	1000	želva nádherná
Palánová Hana	1000	tlamovec
Parůžek Martin	1000	želva zubatá
People.cz	1000	pralesnička azurová

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Pídová Hana	1000	hrabatka drsná
Pospíšilová Petra	500	lemur kata
Poštolková Marcela	2500	sovíce sněžní
Pracný Jiří	10000	orangutan bornejský
Profítec (Luboš Novák)	3500	4 želvy uhlířské
Přírodovědecká fakulta UJEP	10000	medvěd malajský
Puldová Lucie	1500	papoušek konžský
Rambová Nina	2000	krajta zelená
Ronica, s.r.o. (Radek Straka - jednatel)	6000	lemur kata
Rychtaříková Ludmila	1000	želva amboinská
Řeřicha Jan	7000	fosa
Sábo Miroslav	3500	ara vojenský
Schořová Lenka	4800	pony Shetlandský
Schořovi Jarmila a Milan	5000	pony
Simpex, s. r. o. (zást. Wunder)	30000	panda červená (Geena)
Simpex, s. r. o. (zást. Wunder)	15000	gepard (Hobbit)
Slámová Anna	1000	pralesnička azurová
Sobotková Monika	5000	tamarín žltoruký
Starecký Miloslav	3000	vydra malá
Straková Vendula	3000	mangusta žíhaná
Strnad Libor	1500	křepelka korunkatá
Strnadovi Ivana a Libor	1000	rosnice siná
Střední lesnická škola a SOŠ sociální	15000	medvěd malajský
Střední škola Trmice, p. o.	1000	veleštír obrovský
Suk Miloslav, Mgr.	1000	agama kočičinská
Šafařovský Martin + Honigová Dita	2500	amazoňan žltolící
Šedivá Radka	1000	želva čtyřprstá
Šlégrová Eva	1000	páv korunkatý
Šoltysova rodina	1000	želva nádherná
Špalková Lenka	1000	pralesnička azurová
Štercl Daniel	2000	varan Gouldův
Štill Luboš, Ing.	1500	agama, zebříčka, ropucha
Šubík Pavel	2000	krajta zelená
Šudomovi Drahomíra a Petr	3000	2 papoušci konžští
Švecová Lenka	1000	korálovka mexická
Tomas Martin, Mgr.	2400	makak káповý
Tomáš - Stavebniny, s.r.o.	10000	lenochod dvouprstý
Třešňák Jaroslav (JTH)	5000	alpaka
Tůmová Lucie	4000	kapybara

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Uhrova rodina	1000	želva uhlířská
Urbanová Dana	1500	křepel kalifornský
Urbanová Jana	5000	tamarín pinčí
Váchová Marcela	1000	želva uhlířská
Vašková Jiřka	1000	želva uhlířská
Veverka Josef, Ing.	2500	výr veliký
Veverková Lucie a PhDr. Jan Hušek	10000	lenochod dvouprstý
Vlaháčová Soňa	1000	želva nádherná
Vrabec a Vrabec (zast. P. Maděrou)	8000	gibon bělolící
Vrba Václav	5000	sup himálajský
Vysokoškolský odborový svaz UJEP	5000	voduška červená
Záhora Miloš (Probyt)	4000	surikata
Zahrádka Tomáš	1000	korálovka
zaměstnanci magazínu Koktejl	5000	antilopa jelení
Zaplatílek Květoslav	1000	piraňa Nattererova
Zaplatílková Eva	4000	mangusta žíhaná
Zelenkova Jana a Miroslava	1000	veleštír obrovský
Zlámal Jaroslav	1000	hroznýšovec kubánský
Zoubková Lenka	1000	hrabatka drsná
ZŠ a MŠ Horní Počaply	1000	hroznýšovec kubánský
ZŠ Dubí 1	3000	surikata
ZŠ Elišky Krásnohorské	4000	vydra malá
ZŠ Hostomice	1000	želva uhlířská
ZŠ Klášterec nad Ohří	5000	mýval jižní
ZŠ Neštěmice	8000	levhart mandžuský
ZŠ Praktická - zast. Mgr. Anna Batůňková	1000	želva nádherná
ZŠ Teplice	1000	piraňa Nattererova
ZŠ Trmice	2500	kajman zakrslý
Zukerstein František, Ing.	15000	gepard
žáci 4. B a 5. B ZŠ Pod Vodojemem Ú/L	1000	papoušek vlnkovaný
žáci ZŠ a Sovičky (zast. R. Bičáková)	2000	sýček obecný (2x)
žáci ZŠ Most (zást. J. Kohout)	1500	sova pálená
žáci ZŠ Rabasova (zast. V. Pěkný)	1208	trnorep skalní
Žáček David	1000	sklípkan největší
Žákovská Lucie	5000	pásovec, pušfik obecný, korálovka

Living together – kampaň EAZA 2008/2009

Ing. Věra Vrabcová

Ústecká zoologická zahrada se ke kampaním vyhlášeným Evropskou asociací zoologických zahrad a akvárií připojuje již od roku 2000, kdy byla veřejnosti představena první – EAZA Bushmeat Campaigne. Přestože jsou všechny kampaně vyhlášovány na podzim na výročním zasedání EAZA, ústecká zoo většinou směřuje aktivity až od ledna následujícího roku, což je pochopitelné, protože nějaký čas zabere příprava, zvolení nejvhodnějšího českého názvu kampaně, překlad informačních materiálů a výběr vhodných aktivit. Pro rok 2008/2009 byla na zasedání EAZA v Antverpách představena kampaň Living together – Žijeme tu společně, která se poprvé týkala pouze Evropy, tedy prostředí, v němž žijeme a které je nám blízké. Pro mnohé je to možná obtížněji uchopitelné, protože je mnohem jednodušší představa, že ochrana přírody se týká nějaké vzdálené oblasti, a ne našeho nejbližšího okolí. Ač není ústecká zoo zaměřena na evropská zvířata, snažili jsme se připravit aktivity, které by upozorňovaly na to, že ochrana naší přírody může být v rukou každého jednotlivce. I kdyby výsledkem našeho snažení bylo jen to, že se lidé nad touto problematikou alespoň **zamyslí**, bude nám to stačit.

Cílové skupiny jsme rozdělili do dvou

základních kategorií – návštěvníci a školy. Pro návštěvníky jsme využili ve spolupráci s ostatními zoologickými zahradami informační panely (**foto 1**), které jsme instalovali u výběhu rosomáků, což jsou jediné evropské šelmy, které v naší zoo chováme. V pokladně zoo byla umístěna kasička, kam mohli zájemci vkládat finanční obnos věnovaný konkrétnímu projektu ochrany a výzkumu rosomáků ve Švédsku. Pro veřejnost, ale zejména pro děti z Ústí nad Labem a okolních měst (Teplice, Litoměřice, Děčín) byla připravena akce, která probíhala během jarních prázdnin jednotlivých okresů v pa-

vilonu šelem. Zde bylo připraveno sedm stanovišť, kde děti samostatně plnily různé úkoly související se životem šelem a jejich schopnostmi. Všichni návštěvníci se mohli také zapojit do projektového dne na téma šelem, který probíhal u příležitosti Mezinárodního dne Země. Jednalo se jednak o přenos informací poutavým způsobem, jednak o možnost přispět nákupem výrobků drobnou finanční částkou na záchranný projekt. V květnu se v zoo konala ve spolupráci s ústeckými skauty další akce pro veřejnost s názvem „Po liščí stopě“, která opět spojovala informační prvky (**foto 2**) s pohybovými aktivitami, ale přínos byl i finanční (prodej keramických medvídků). Během letních prázdnin byl šelmám a celé kampani věnován pořad Den šelem.

Aktivity pro školy byly rozděleny podle jednotlivých věkových kategorií. Pro děti z MŠ byla vyhlášena keramická soutěž „Vytvořte medvíčka pro zoo“. Zúčastnilo se jí cca 10 kolektivů a výrobky dětí se pak prodávaly během celého roku při nejrůznějších příležitostech. Výtěžek byl věnován na záchranný projekt. Děti ze ZŠ se mohly realizovat u příležitosti Mezinárodního dne Země přímo v areálu zoo dne 25. dubna 2009. Děti z prvního stupně si připravily divadelní představení,

3

jehož podstatou bylo ukázat šelmy v příznivém světle. Této možnosti využila pouze družina při ZŠ Vojnovičova, která odehrála dvě představení – první u pavilonu šelem (**foto 3**) a druhé u restaurace Kolibá. Děti z druhého stupně ZŠ se mohly přihlásit se svými projekty a na stanovištích v areálu zoo předvést své připravené aktivity. Této možnosti využily pouze dvě školy – opět ZŠ Vojnovičova z Ústí nad Labem a ZŠ Buzulucká z Teplic. K aktivitám na téma šelmí kampaně se v tento den přidali i skauti z Neštěmic, kteří připravili pro všechny příchozí soutěže „Po stezce šelem“, kde si zejména děti vyzkoušely svoji obratnost a dovednost. Pro střední školy a odborná učiliště byla vyhlášena soutěž pro jednotlivce až tříčlenná družstva, jejichž úkolem bylo vytvořit PPT prezentaci na téma evropských šelem. Shromáždilo se 46 prací od 53 studentů z Ústí nad Labem, Dubí, Štětí a Roudnice nad Labem.

Pro žáky druhého stupně byl vytvořen výukový program na téma evropských šelem, jehož součástí je úvodní prezentace v programu PowerPoint a pracovní listy pro samostatnou práci. Tento program byl zpoplatněný a shromážděná částka opět putovala na financování záchranného projektu ve Švédsku.

Ústecká zoo celkem vybrala a odeslala finanční částku 15 496 Kč.

Vědomostní tříkolová soutěž Living together

Samostatnou kapitolou v aktivitách věnovaných kampani EAZA byla speciální tříkolová vědomostní soutěž, která byla připravena pro žáky druhého stupně ZŠ a prvního stupně osmiletých gymnázií. Konala se v období od ledna do května a byla určena žákům škol z okresů Ústí nad Labem, Teplice a Litoměřice, kam byly rozeslány propozice soutěže. První kolo probíhalo v lednu a únoru a zapojilo se do něj celkem 199 účastníků z obeslaných okresů. Kromě nich se zúčastnili i žáci z Mostu, neboť soutěž byla k dispozici i na webových stránkách zoo. Soutěžící měli za úkol odpovědět na dvacet kvízových otázek a zamyslet se nad pěticí témat. Vše souviselo s problematikou evropských šelem, zejména pak těch, které žijí ve volné přírodě

i u nás. Došlé práce bodovala odborná porota a padesát nejlepších postupilo do dalšího kola.

Druhé kolo probíhalo v březnu a dubnu a úkolem soutěžících bylo vytvoření vlastní prezentace (počítačové, písemné, video či audio) o rosomácích obecně, ale práce musela zároveň zahrnovat praktické pozorování chování rosomáků v ústecké zoo. Porota soutěže byla příjemně překvapena vysokou úrovní většiny prací a nebylo jednoduché je obodovat. Z této části soutěže se do finále probíjalo 25 nejlepších soutěžících.

Třetí kolo se konalo v pátek 29. května 2009 přímo v areálu zoo a zúčastnili se ho všichni finalisté! Čekala na ně řada úkolů, které souvisely s daným tématem. Dopoledne se museli vypořádat se samostatnou prací, ve které kromě všeobecných otázek o evropských šelmách řešili i některé praktické úkoly. Namátkou lze jmenovat třeba poznávání stop nebo řeči těla či porovnání rozdílů mezi šelmami chovanými v ústecké zoo a jejich blízkými evropskými příbuznými. Součástí bylo i napsání krátkého článku určeného obyvatelům oblasti, do které se po mnoha letech vrátily velké šelmy. Smyslem článku bylo předejít opakování chyb z minulosti ve vzájemném soužití. V odpolední části se finalisté pokoušeli rozpoznat zvuky několika šelem z naší přírody, určit kůže, lebky či celé preparáty (**foto 4**). Hlavní částí pak byla unikátní „stezka šelem“, kdy byly do vyhrazené části v areálu zoo rozmístěny stopy přítomnosti šelmy.

4

Účastníci měli za úkol objevit co největší počet těchto pobytových značek, přičemž se jim měřil čas, který byl také součástí bodového hodnocení. Absolutní vítězkou celé soutěže se stala Sandra Brabencová ze ZŠ Vojnovičova (**foto 5**), na druhém místě se umístila její spolužačka Kateřina Skokanová ze stejné školy a třetí příčku obsadil Jan Kohl z Biskupského gymnázia Bohosudov. Přehled finalistů a jejich celkové umístění jsou uvedeny v **tabulce**.

Na závěr zbývá ještě dodat, že všichni účastníci finále prokázali překvapivě vysokou úroveň znalostí a patří jim velký obdiv.

Příjmení, jméno	Škola	Třída	Celkem	Pořadí
Brabencová Sandra	ZŠ Vojnovičova, Ústí nad Labem	6.B	187,25	1.
Skokanová Kateřina	ZŠ Vojnovičova, Ústí nad Labem	6.B	178,5	2.
Kohl Jan	Biskupské gymnázium Bohosudov	4.A	177,5	3.
Marešová Martina	Gymnázium Teplice	3.A	160,25	4.
Kovářová Lenka	Gymnázium Teplice	1.B	158,75	5. - 6.
Špatenka Jan	ZŠ Ladova, Litoměřice	7.	158,75	5. - 6.
Kauca Lukáš	Gymnázium Teplice	2.	158,5	7.
Dědourková Veronika	Biskupské gymnázium Bohosudov	4.A	157,5	8.
Váchová Barbora	ZŠ s RVMPP Buzulucká, Teplice	9.D	156,75	9.
Postovit Katerina	Gymnázium J. Jungmanna Litoměřice	3.T	156	10.
Michalcová Věra	Gymnázium J. Jungmanna Litoměřice	4.K	153	11.
Rejnart Jan	ZŠ s RVMPP Buzulucká, Teplice	8.C	145,5	12.-13.
Šerksová Kateřina	ZŠ Ladova, Litoměřice	9.B	145,5	12.-13.
Wipplerová Klára	ZŠ Budyně nad Ohří	7.	142,75	14.
Smolková Ludmila	Gymnázium J. Jungmanna Litoměřice	1.P	140,25	15.
Macháčková Cristina	Gymnázium J. Jungmanna Litoměřice	4.K	136,75	16.
Vyskočilová Klára	ZŠ Proboštov u Teplíc	9.	134	17.
Czimprichová Dominika	11. ZŠ Most	9.	133,25	18.
Friedlová Aneta	ZŠ Ústěk	9.	132,75	19.
Svatoňová Klára	11. ZŠ Most	8.A	129,5	20.
Šotolová Anna	3. ZŠ Štětí	6.B	127,75	21.
Černá Jana	Gymnázium Teplice	1.	125,25	22.-23.
Kokošková Eva	Gymnázium Teplice	1.	125,25	22.-23.
Zimmertová Kateřina	ZŠ a ZUŠ Husova, Ústí nad Labem	7.A	121	24.
Vavrušová Adéla	ZŠ Osek u Duchcova	6. B	99,5	25.

Personální
obsazení

Personální obsazení

Vedení zoo

Mgr. Tomáš KRAUS – ředitel (do 31. 5. 2009)

MVDr. Václav POŽIVIL – ředitel (od 1. 8. 2009)

Jana ČERNÁ – zástupkyně ředitele, vedoucí ekonomického oddělení

Ing. Petra PADALÍKOVÁ – vedoucí zoologického oddělení

Jiří HANZLÍK – vedoucí provozně-technického oddělení

Ing. Věra VRABCOVÁ – vedoucí oddělení vzdělání a propagace

Odborní pracovníci zoo

Ing. Pavel KRÁL – provozní zoolog

Bc. Tomáš ANDĚL – provozní zoolog

Zdena ŠVORCOVÁ – marketingová specialistka

Mgr. Stanislav LHOTA – výzkumný pracovník

Další vedoucí pracovníci

František TRIEBL – vedoucí dopravy (do 6. 10. 2009)

Hana ROHÁČKOVÁ – vedoucí zahradnictví

Jaroslava DOBROVOLNÁ – vedoucí Centra pro zvířata v nouzi při Zoo Ústí nad Labem

vedení zoologické zahrady – 5

zoologické oddělení – 32

ekonomické oddělení – 5

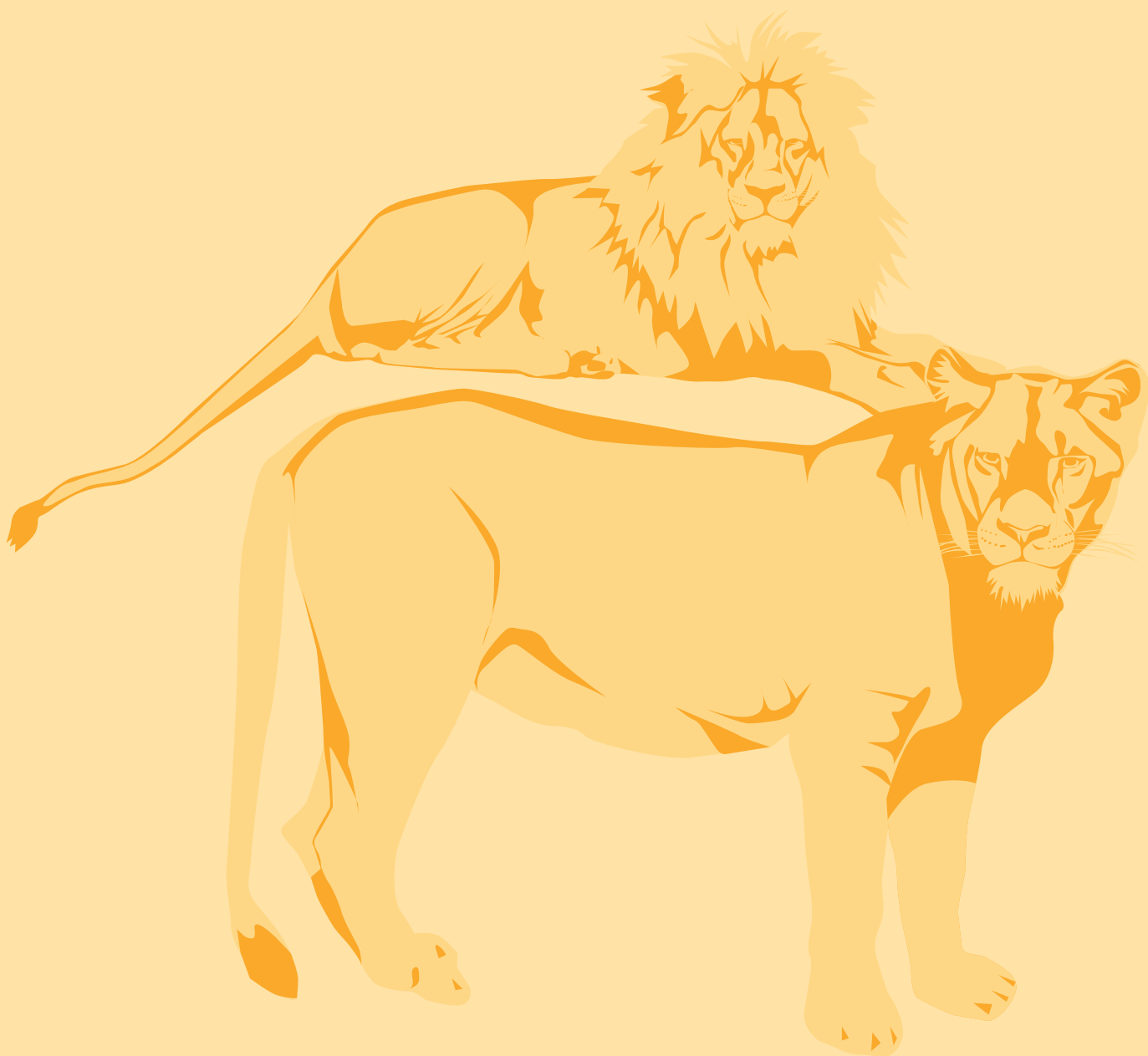
provozně-technické oddělení – 12

oddělení vzdělávání a propagace – 1

Centrum pro zvířata v nouzi při Zoo Ústí nad Labem – 3

pracovníci na VPP – 20

CELKEM k 31. 12. 2009 – 78

Údaje o zoo

Údaje o zoo

Zoologická zahrada Ústí nad Labem, příspěvková organizace

Drážďanská 23
400 07 Ústí nad Labem
Česká republika

Právní forma: příspěvková organizace
IČO: 00081582
DIČ: CZ00081582
Tel.: +420 475 503 354
Tel., fax: +420 475 503 421
E-mail: zoo@zoousti.cz
Internet: www.zoousti.cz, www.choboti.cz
Název: Zoologická zahrada Ústí nad Labem, přísp. org.
Sídlo: Drážďanská 23, 400 07 Ústí nad Labem, Česká republika

Zřizovatel: statutární město Ústí nad Labem
Sídlo: Velká Hradební 8, 400 01 Ústí nad Labem
IČO: 00081531
Primátor města: Mgr. Jan Kubata

Statutární zástupce zoo: MVDr. Václav Poživil

Zoo Ústí nad Labem je členem:

